هەشتەمین سەفەری

سەندیباد

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی ڕۆشنبیری

*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسەر: بەدران ئەحمەد حەبیب

***

ناوونیشان: دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، شەقامی گوڵان، هەولێر

بەهرامی بەیزایی

هەشتەمین سەفەری

سەندیباد

شانۆنامە

وەرگێڕانی

دلاوەر قەرەداغی

ناوی کتێب: هەشتەمین سەفەری سەندیباد – شانۆنامە
نووسینی: بەهرامی بەیزایی
وەرگێڕانی: دلاوەر قەرەداغی
بڵاوکراوەی ئاراس – ژمارە: ٥٧٠
دەرهێنانی هونەریی ناوەوە : ئاراس ئەکرەم
دەرهێنانی بەرگ: حەمید رەزا ئازموودە
هەڵەگری: شێرزاد فەقێ ئیسماعیل
سەرپەرشتیی چاپ: ئاوڕەحمانی حاجی مەحموود
چاپی یەکەم، هەولێر – ٢٠٠٧
لە کتێبخانەی گشتیی هەولێر ژمارە (٤٥١)ی ساڵی ٢٠٠٧ی دراوەتێ

کارەکتەرەکان:

* سندیباد
* وەهەب
* شوجاع
* غەیور
* جەعفەر
* کەشتییەوانەکان (مەنسوڕ، ڕەشید، هاروون، مەسرور، ڕەسوڵ، حوجەت، ڕەجەب، ئەسەد، ڕەحمەت، عیماد، سەفدەر، ڕەحمان، عەبدوڵڵاو ئەوانیتر)
* نووسەر
* جادووگەر (نەوفەلی بازرگان، پادشا، میر، کاپتنی کەشتی، حەکیمی شانکار، حەکیمی عارەب، حەکیمی جوولەکە، حەکیمی مەسیحی، حەکیمی هیندیی، حەکیمی ژاپۆنی، پیرەی پشت کۆم)
* خەڵکانی شار (جاڕدەر، دوو پیاوکوژ، دوو کۆیلەی ئەڵقە لە گوێ، تەرجومان، شەڕکەران، سیخوڕان، نەدیم، قامچی وەشێنان، گورز بەدەستان، حەکیمی ئارگۆنا، بەرەهمەن، پیاوی نابینا، کاروانچییان، سەرقافڵەچیی، سەربازان و ئەوانیتر)

دیمەن

سەکۆیـەك لـە نـاوەڕاسـتـا، لـە دوو گـۆشەوە دوو زەنـگـی گـەورە بـە پـایەیەکەوە کراوە.

پیاوێك بەهەڵەداوان دێتە ژوورەوە و لە زەنگی دەستە ڕاست دەدات، پیاوێکی تریش بەپەلە دێتە ژوورەوە و لە زەنگی دەستە چەپ دەدات. خەڵکی بە پەلە دێنە سەر شانۆ، هەراو زەناو قەرەباڵخیی، هەردوو پیاوەکە دەچنە سەر سەکۆکە و دەیانەوێ شتێك بڵێن، بەڵام لە ناکاوێکڕا دەنگی پێکەنینی جادووگەر بەرز دەبێتەوە،

خەڵکەکە هەموویان ڕوو بەرەو لای جادووگەردا وەردەگێڕن، جادووگەر پێدەکەنێ.

جادووگەر:

دەستەیەك دۆم، سیحرباز و ئەکتەر....

هەردوو پیاوەکە:

تۆیش بینیتن؟

جادووگەر:

بەکەشتییەك هاتن!

پیاوی یەکەم:

کەشتییەکی سەیر....

پیاوی دووەم:

لە زەریاوە....

پیاوی یەکەم:

گەیشتنە کەنار!

جادووگەر:

ئیتر خۆ ئەمەشیان سیحر نییە، چاوەکان کراوەن و دەستی منیش خاڵیی. لە قەڵا بەرزەکەوە بەهەر دوو چاوی خۆم بینیمن، جل و بەرگی سەیر و جۆراو جۆر و ڕەنگاو ڕەنگیان پۆشیوە.

پیاوی یەکەم:

میر لە خۆشییاندا پێدەکەنێ...

پیاوی دووەم:

میر زادە خەنی و خۆشحاڵە....

جادووگەر:

لەم ڕێگەیەوە....

(خەڵکەکە لە دوای جادووگەرەوە دەچنە دەرێ، جارچی بەتۆمارێکی گەورە و تەپڵێکەوە دێتە ژوورێ، دەچێتە سەر سەکۆکە، هەر بەتەنها خۆی لەسەر شانۆیە).

جارچیی:

هێی ئەی خەڵکی بەشەرەف، ئەرکی سەر شانمە ئەم هەواڵە بگەیەنمە هەمووان. لە هەموو گۆڕەپانێکدا بیخوێنمەوە. بەگوێی هەمووانیدا بدەم کە ئەمڕۆ هەموو کەسێك مافی ئەوەی هەیە شادومان و خۆشحاڵ بێت، ئاخر ئەمڕۆ میرزادە بووکێکی خۆی بەرەو کۆشك دەگوێزێتەوە. ئا لەبەر ئەمە، میرزادە بەختەوەریی گشتیی لە وڵاتدا ڕاگەیاندووە، ئەمڕۆ برسییەکان تێر بە زگی خۆیان دەخۆن، خەمباران دڵشاد دەبن، ئەمەش بەپێی بەرنامەیەك بەڕێوەدەچێت کە سبەینێ ڕادەگەیەنرێت. بەڵام پاشان.... هەر بەخۆشیی ئەو بۆنە پیرۆزەوە، میری وڵاتی هاوسێمان تاقمێك گۆرانی بێژ و ئەکتەری بۆ دەرباری میری هاوسێی خۆی، یەعنی میرەکەی خۆمان ڕەوانە کردووە تا ڕەگی خەمباریی لە بنی بنەوە هەڵکێشن. ئەوانەی کە بەڕێوەن بێن، خەڵکانی قەرەجن و بریتین لە سەماکەر و ساز ژەن و گاڵتە گێڕ و ئەکتەر، ئەوانە ئیمڕۆ بەڕێکەوتوون و بڕیارە هەر کە بگەنە لاتان تەمسیلی کۆنی پڕ لە نوکتە و پێکەنینتان بۆ بکەن.....

(جادووگەر دێتە ژووری، جارچی دەچیتە دەرێ)

جارچی:

(بەدەم چوونە دەرەوەوە) ئەی خەڵکی بەشەرەف، ڕاسپێردراوم ئەم هەواڵە بگەیەنمە هەمووان، بەڵام لەبەر ئەوەی پەلەمە، جارێ تا ئەو شوێنەی گوێتان لێ بوو بەسە.

(دەچێتە دەرێ، بێدەنگیی، جادووگەر جارێك بەدەوری خۆیدا دەسووڕێتەوە، پاشان دەوەستێ و لە نێوان دوو پەنجەیەوە سەیر دەکا).

جادووگەر:

تەمسیلەکەی ئەمڕۆ شایانی ئەوەیە ببینرێت، خۆشترین تەمسیلە.. (سەر بەرز دەکاتەوە) هێی دەی وەرن لێرەوە، هێی دەهۆڵ کوت، بکەوە دەهۆڵ کوتین، دەهۆڵەکەی تریش بکوتە، بلێ وەرن وەرن، لەم لایەوە، لەملایەوە.....

(لە زەنگەکە دەدات، سەندیباد لەگەڵ وەهەبی هاوڕێیدا دێتە ژوورەوە، ژمارەیەکیش لەو خەڵکانەی کە چووبوونە دەرێ، لە شێوەی کەشتییەوانەکانی سەندیبادا دێنە ژوورێ)

سەندیباد:

باشە من لێرە لە دایك بووم؟

وەهەب:

بۆنا!

سەندیباد:

چەند خێرا تێپەڕیوە.. (چەند کەسێك بەپرتاو دێنە ژوورێ) وەك ئەوەی دوێنێ بووبێ....

یەکێك لەوانەی هاتنە ژوورەوە:

خۆ گوێت لێ بوو؟ دوێنێ کەوتوونەتە ڕێ...

یەکێکی تر:

ئەمڕۆیش گەیشتوون....

هەمان کەسی یەکەم:

میری وڵاتی دراوسێ ناردوونی....

سەندیباد:

بەهیچ شتێکی ئێرە ئاشنا نیم... دەترسم!

وەهەب:

دەترسیت کە هەڵەت کردبێ؟

سەندیباد:

دەترسم کە ئێرە شارەکەی من نەبێت. بەڵام گەر ئێرە نەبێت، ئەی دەبێ شارەکەی من لە کوێ بێت؟

وەهەب:

بابپرسین.....

سەندیباد:

نا... گەر شارەکەی من ئێرە بووایە، خەڵکەکەیم دەناسییەوە، بەڵام دەبینی کە نایانناسمەوە.. (بەدەم ڕۆیشتنەوە) هیچ کەسێکیشیان من ناناسێتەوە!

وەهەب:

ئای گەر سەر و سەکوتێکی ناسیاو پەیدابووایە....

سەندیباد:

تەنها ناسیاوێك... (ڕادەوەستێ) وابزانم ئەو پیاوەم پێ ئاشنایە....

وەهەب:

کامە؟

سەندیباد:

ئەوەی کە پێدەکەنێ...

وەهەب:

ئا با بچینە پێشێ.... (سێ کەس پێشیان لێ دەگرن)

کەسی یەکەم:

بەخێر بێن....

کەسی دووەم:

بەخێر بێن بۆ شارەکەمان....

کەسی یەکەم:

بەم جل و بەرگانەوە....

کەسی دووەم:

بەم سەر و سەکوتانەوە....

کەسی یەکەم:

دیارە تەمسیلەکەتان هەزەلییە...

کەسی سێیەم:

دەمێکە پێنەکەنیوین.....

وەهەب:

ئێوە دەمانناسن؟

کەسی یەکەم:

ماقووڵە نەتانناسین؟

سەندیباد:

(بەخۆشحاڵییەوە) کەواتە ڕێمان هەڵە نەکردووە و ڕاست هاتووین.

کەسی یەکەم:

هەر زۆر ڕاست...

سەندیباد:

(بەوەهەب) چەند بەختەوەرییەکی مەزنە!

کەسی یەکەم:

لەبەر خاتری خەڵکی ئەم شارە ئەمڕۆ دیلەکان ئازاد دەکرێن.

کەسی دووەم:

ئەوانەش عەفوو دەکرێن کە فەرمانی لە سێدارە دانیان بەسەردا دراوە.

کەسی سێیەم:

ئەی باشە بۆچیی تەمسیلەکە دەست پێناکەن؟

وەهەب:

تەمسیل؟

(سێ کەسەکە دەدەن لە قاقای پێکەنین و دوور دەکەونەوە، سەندیباد کەسی یەکەم ڕادەگرێت)

سەندیباد:

ئەو پیاوە کێیە؟

کەسی یەکەم:

ئەی بۆ لەخۆی ناپرسیت؟

سەندیباد:

لە تۆ دەپرسم...

کەسی یەکەم:

لە گەڵمانا دەژی، بەڵام نایناسین....

(جادووگەر پێدەکەنێ، کەسی یەکەم دوور دەکەوێتەوە)

وەهەب:

ئێمەیان ناسییەوە، کەواتە ڕاست هاتووین..

سەندیباد:

وەهەب کەشتییەوانەکان مۆڵەت بدە...

وەهەب:

(بە کەشتییەوانەکان) بڕۆن مۆڵەتن... (دەچێتە پێشێ) ها ئەمەش پارەی زێڕ (کەشتییەوانێك دەگرێ، ئەوانیتریش دەوری دەدەن، سەندیباد گەییوەتە لای جادووگەر)

سەندیباد:

شێوەت دەکەم، وابزانم تۆم لە جێگەیەك بینیوە...

جادووگەر:

هەرکەسێك دەمبینێ یەکەم قسەی هەر وا دەڵێ...

سەندیباد:

بەڵام یادم نییە لە کوێ..

جادووگەر:

دووەمین قسەشیان هەر ئەمەیە...

سەندیباد:

تۆ کێیت؟

جادووگەر:

من؟ هاهاها.... هەمووان دەیانەوێ بزانن من کێم...
کەشتییەوانەکان شاڵاو بەرەو لای وەهەب دەبەن)

کەشتییەوانەکان:

خۆڵ! (کوتوپڕ ڕادەوەستن و سەیری پارەکانی نێو دەستیان دەکەن).

جادووگەر:

من جادووگەرم، بەدەستی بەتاڵەوە جادوو دەکەم، زێڕ دەکەمە خۆڵ و خۆڵیش دەکەمە زێڕ، لە جێگەیەکی دوور دوورەوە هاتووم و بەرەو جێگەیەکی دوور دووریش دەڕۆم، ڕێگەکەم درێژە، زۆر درێژ، بەڵام هێشتا لە پێ نەکەوتووم.. هاها.. من جادووگەرم، گەمەی سەیر سەیرم لەلایە، قسەکانم هی ئەوەن گوێیان بۆ شل کرێت، جۆرە کارێك دەکەم شایانی ئەوەن ببینرێن، ئەو شتانەی من دەیانکەم ناچنە ئەقڵەوە...

سەندیباد:

وەکو چیی؟

جادووگەر:

گوتم ناچنە ئەقڵەوە و تەواو، دەگەی سەیر سەیر دەوەشێنم، چاو

بەست لە خەڵك دەكەم، دەتوانم ڕەنگی گۆڕەپانەكە بكەمە سوور یان زەرد، بیكەمە شین یان سەوز، دەتوانم پێشبینی ڕووداوەكان بكەم، دەتوانم مردوو زیندوو بكەمەوە... دەتوانم سیحر بكەم... حەز دەكەن پێتان بڵێم ئەلعان لەوپەڕی باكووری زەریاكاندا چ باسە؟

سەندیباد:

لەوپەڕی باكووری زەریاكاندا؟

جادووگەر:

لەوپەڕی باكووری زەریاكاندا پیاوێك بەنەفرەت بووە...

كەشتییەوانەكان:

وای... نەفرەت! (هەریەكیان بەلایەكی شانۆكەدا هەڵدێ)

جادووگەر:

دەی ئێستا نۆرەی ئێوەیە، بۆ تەمسیلەكە ناكەن؟

سەندیباد:

تەمسیل بكەین؟

جادووگەر:

بەڵێ، گۆرانیی، سەما، پێكەنین... (لە زەنگەكە دەدات، ژمارەیەك لەوانەی كەشتییەوان بوون و چووبوونە دەرێ، ئێستا وەك بینەران و خەڵكانی شار دێنە ژووری) هێی خەڵكینە، ئەمانەی كە دەیانبینن ئەهلی بەزم و ڕەزم و زەوقن، هاكا تەمسیلەكەیان دەست پێكرد، حەكایەتێكتان بۆ دەگێڕنەوە هەر لەوەدا نییە...

یەكێك لە خەڵكەكە:

حەكایەتی چیی؟

جادووگەر:

حەکایەتی پیاوێك کە لەوپەڕی باکووری زەریاکاندا بەنەفرەت بووە...

سەندیباد:

(دەچێتە لاوە) وەهەب!

یەکێك لە خەڵکیی:

چاوەڕوانین...

یەکێکی تر:

دەمێکە چاوەڕوانین....

سەندیباد:

وەهەب! بەهەڵە هاتووین...

وەهەب:

جارێ مەعلوم نییە...

سەندیباد:

بەخەڵکانی ترمان تێگەیشتوون...

وەهەب:

ئەمەیان وایە...

یەکێك لە خەڵکیی:

دە دەی دەست پێبکەن! ئێمە هەر بەتەنها ئەمڕۆ دەرفەتی ئەوەمان هەیە پێبکەنین.

سەندیباد:

بابڕۆین.... دەڕۆن، بەڵام سێ کەس پێشیان لێ دەگرن).

کەسی یەکەم:

بۆ کوێ؟

کەسی دووەم:

بەرەو کۆشکی میر دەڕۆن؟

كەسـی یەكەم:

بۆچیی لەم ڕێگەیەوە دەڕۆن؟ ڕێگەی حەوت وشتر ڕێگەیەكی ناخۆشە.

كەسـی سێیەم:

پردی پێنج كیژان ڕووخاوە...

سەندیباد:

(ڕادەچڵەكێ) گوتت چیی؟ پردی پێنج كیژان؟ (ئاوڕ دەداتەوە) ئەو ناوەی یەكەم چیی بوو؟ ڕێگەی.....

كەسـی سێیەم:

ڕێگەی حەوت وشتر.....

سەندیباد:

(پێ بەئەرزدا دەدات) دە من لێرە لە دایك بووم!

وەهەب:

چیت گوت؟

سەندیباد:

ڕێگەی حەوت وشتر، گوزەرگەی قافڵەی ئاوریشم، دەكەوێتە خوار گردی داڵەوە، لە بناری.....، ئادەی بڵێ، قەبرسانێك لەو ناوەدا نییە؟

كەسـی یەكەم:

هەتا ئەم دوایییەش قەبرسان لەو ناوەدا نەبوو...

كەسـی دووەم:

بەڵام ئەلعان قەبرسانێكی لێیە...

كەسـی یەكەم:

شوانێك دۆزییەوە كە ئەو شوێنە ڕۆژێك لە ڕۆژان قەبرسان بووە.

کەسی دووەم:

قەبرسانێکی گەلێك دێرین...

کەسی یەکەم:

قەبرسانێکی هەزار ساڵ لەمەوبەر....

سەندیباد:

باوکم!

جادووگەر:

ئەوا تەمسیلەکە دەستی پێکرد...

سەندیباد:

(هاوار دەکات) تەمسیلی چیی کابرا؟ من دوای سەفەرێکی دوور و درێژ، وا ئەمڕۆ بۆ شارەکەم گەڕاومەتەوە....

کەسی سێیەم:

شارەکەت؟

کەسی دووەم:

ئێمە تۆ ناتناسین!

کەسی یەکەم:

هەر بەڕاست ئەمە شتێکی پێکەنیناویی نییە؟

سەندیباد:

باشە ئێوە ناوی سەندیبادی هاوولاتی خۆتان بەر گوێ نەکەوتووە؟

کەسی یەکەم:

ئێمە؟

کەسی دووەم:

سەندیباد ناو؟

کەسی سێیەم:

حاشا... نەمانبیستووە! (ژاوە ژاو)

جادووگەر:

ئەو ناوەم پێ غەریب نییە، ئا با بیر بکەمەوە.....

(نووسەر بەهەگبەیەك كتێب و كاغەزەوە دێتە ژووریْ)

نووسەر:

دەشێ ئەو ناوە ناوێکی کۆن بێت....

یەكێك لە خەڵكیی:

من ناوی وام بەر گوێ نەکەوتووە...

نووسەر:

بەڵام من....

سەندیباد:

ها.... تۆ بەر گوێت کەوتووە؟

نووسەر:

نا، تەنها لە کتێبێکدا ئەو ناوەم بەر چاو کەوتووە، کتێبێکی زۆر کۆن کە لەسەر پێستە نووسراوە و پەڕەکانی دواوەی پێوە نەماوە.لەو کتێبە نووسراوە: سەندیباد حەوت سەفەری کردووە...

سەندیباد:

بە حەوت زەریادا...

نووسەر:

خاوەن حەکایەتێکی سەیر بووە...

سەندیباد:

دە ئەو سەندیبادە منم....

جادووگەر:

گوێتان لێ بوو؟ ئەم برادەرە دەوری سەندیباد دەبینێ...

سەندیباد:

وا ئەمڕۆیش لە سەفەری حەوتەمم گەڕاومەتەوە....

یەکێك لە خەڵکیی:

بەڕاستیی تەمسیلێکی خۆشە!

سەندیباد:

(یەخەی ئەوکەسە دەگرێ) کابرا ئەمە تەمسیل نییە! بەڵکو واقیعە...

جادووگەر:

واقیع؟

کەسێکی تر:

لەم جۆرە دەگانەیان زۆر لێداوین!

سەندیباد:

سوێند دەخۆم ئەمە دەگە نییە، تەمسیل نییە!

نووسەر:

بەڵام قوربان، دوا سەفەری سەندیباد نزیکەی هەزار ساڵ لەمەوبەر بووە! (ژاوە ژاو)

سەندیباد:

(واقوڕماو) چەند ساڵ؟

نووسەر:

هەزار ساڵ!

سەندیباد:

بەڵگەت چییە؟

نووسەر:

بەڵگە ئەوەیە ئەو کتێبەی باسم کرد، هەزار ساڵ لەمەوبەر نووسراوە.

سەندیباد:

(ئەژنۆی سست بووە) وەهەب:!

وەهەب:

(دێتە پێشێ) لەوانەیە ئەوە کەسێکی تر بووبێ...

نووسەر:

قوربان شتەکە ئاشکرایە، سەندیباد حەوت سەفەری کردووە، کاتێك گەڕاوەتەوە...

وەهەب:

باشە ئەی دوای ئەوە؟

نووسەر:

ئا لێرەدا پەڕەکانی دواوەی کتێبەکە لێبوونەتەوە!

سەندیباد:

وەهەب سەرم گێژ دەخوا، شتێك دێتەوە یادم، ئەو نەفرەتە دێتەوە یادم کە..

وەهەب:

سەندیباد... باوەڕ مەکە.... (دوو کەشتییەوان بەپڕتاو لە هەردوو لای شانۆوە دێنە ژوورەوە)

کەشتییەوانی یەکەم:

گەورەم.....

کەشتییەوانی دووەم:

گەورەم، گوێ ڕادێرە....

کەشتییەوانی یەکەم:

پارەکانمان لێ وەرناگرن...

کەشتییەوانی دووەم:

دەڵێن پارەکانتان بەسەر چووە...

کەشتییەوانی یەکەم:

پارە گۆڕەوەیەك....

کەشتییەوانی دووەم:

لە قوژبنێکی تاریکی بازاڕدا...

کەشتییەوانی یەکەم:

پارەکانمانی نرخاند، زێڕی ساخ بوون...

کەشتییەوانی دووەم:

بەڵام هیچ کەس لێمان وەرناگرێت...

وەهەب:

چۆن؟

کەشتییەوانی یەکەم:

دەڵێن پارەی هەزار ساڵ لەمەوبەرە....

وەهەب:

گوتت چیی؟

کەشتییەوانی دووەم:

پارە گۆڕەوەکە ئامادەیە پارەکانمان بۆ بگۆڕێتەوە...

کەشتییەوانی یەکەم:

لەبری ئەوە پارەی مسمان دەداتێ.

کەشتییەوانی دووەم:

پارەکانی ئەمڕۆ یان مسن یاخود زیوی قەڵب!

کەشتییەوانی یەکەم:

بەڵام گەورەم ئاخر پارەی مس دەچێ و هەمووان وەری دەگرن.

وەهەب:

ئەمە چ جۆرە شارێکە؟

کەشتییەوانی یەکەم:

گەورەم ئێستا چ بکەین؟

وەهـەب:

پارەکانتان بگۆڕنەوە...

کەشتییەوانـی دووەم:

گەورەم بێگومـان دەیگۆڕینەوە، بێگومـان...

(بەپەلە دەچنە دەرێ، وچان)

سەندیبـاد:

هـەزار ساڵ! وەهـەب: تۆ دەڵێـی چیـی؟

وەهـەب:

ڕێـی تێدەچێ گەورەم!

سەندیبـاد:

کەواتە سەفەری حەوتەم......

وەهـەب:

مرۆڤ نازانێ چ بڵێ!

یەکێك لە خەڵکی:

ئەرێ ئەم برادەرانە باسـی چیـی دەکەن؟

یەکێکی تر:

ئەمانە کەی ئەهلـی زەوق و بەزم و ڕەزمن!

ئەوی تر:

لـەوساوە قسەیـەکی خـۆشیـان نـەکـردووە، جـووڵـەیـەکی هـەزەلییانەیان نەنوواندووە..

جادووگەر:

ئێستا دەس پێدەکەن یان نا؟

یەکێکی تر:

دەی گورج کەن..

نووسەر:

بەڵام کەسێکی تر بۆ تەمسیلەکە بدۆزنەوە، چونکە سەندیباد

بونیامێکی بوودەڵە و تورەهات بوو!

وەهەب:

چۆن؟

نووسەر:

ئاخر ئەو حەوت سەفەری بۆ پارە کرد، هەر لەبەر تەماعی پارەش براکانی بەتەنها جێهێشت!

سەندیباد:

من برام نەبووە!

نووسەر:

خەڵکی ئەم مەملەکەتە دەڵێم. ئەو هێندە کەسێکی تورەهات بوو کە هاولاتییەکانی بەتەنها جێهێشت.

وەهەب:

ئەی هاوولاتییەکانی چییان دەکرد؟

نووسەر:

شەڕ... شەڕیان دەکرد.

جادووگەر:

لەگەڵ کێ؟

نووسەر:

لەگەڵ میرێکدا کە ئەو زەمانە حوکمی ئەم ولاتەی دەکرد!

سەندیباد:

ڕاستە، ئەوکاتە خەڵکی ئەم مەملەکەتە دەجەنگین.

نووسەر:

لە کاتێکدا ئاگر بەسەر ئەم مەملەکەتەدا دەباری، ئەو تێی قوچاند و ڕایکرد!

سەندیباد:

نا ئەمەیان ڕاست نییە!

نووسەر:

ئەدی چۆن ڕاست نییە؟ ئەو تەماعی پارە و سەروەت و سامان دابووی لە کەللەی، لە کتێبەکەدا نووسراوە: بەخەونی گەنجینە زێڕ و زیوەوە ملی نا. من بزانم دەشترسا!

جادووگەر:

چۆن؟ لە چیی دەترسا؟

نووسەر:

لە شەڕ دەترسا. کاتێك هەمووان لێرە دەجەنگین، ئەو حەوت جار بەبیانووی گەڕان بەدوای گەنجینەی زێڕ و زیودا خۆی لە نەگبەتییەکان دزییەوە.

سەندیباد:

وانییە!

نووسەر:

چۆن وانییە؟ لە کتێبەکەدا وا نووسراوە...

سەندیباد:

حەزدەکەم هەمووان بزانن کە ئەم قسانە زوڵمن. سەندیباد ڕای نەکرد!

نووسەر:

کەس باوەڕتان پێ ناکات، ئاخر کە شتێك لە کتێبێکدا نووسرا، ئیتر سڕینەوەی بۆ نییە!

(بێدەنگیی)

سەندیباد:

سەندیباد تەنها سەفەری یەکەمی بە تەماعی گەنجینە زێڕ و زیوەوە ڕۆیی.

جادووگەر:

سەفەری........ یەکەم!

سەندیباد:

من ئەو کات برسیی بووم، برسییەك سەفەری یەکەمی کرد!

نووسەر:

ئەی باشە ئەو برسییە کەشتی لە کوێوە هێنا؟

سەندیباد:

سێ ڕۆژی ڕێك لە برسانا، لە کەلاوەیەکی نزیك گۆڕەپانێکی وەك ئەم گۆڕەپانەدا کەوتبووم.. (خەیاڵ دەیباتەوە) بیرم دێ، دەمەو عەسر بوو، خۆر ئاوابوو، تاریك داهات و بووە شەو، گۆڕەپانەکە چۆڵ بوو......

(ئەو کەسانەی کە لەسەر شانۆن بەرەو بازنەی نیوە تاریکی شانۆ چوون. جادووگەر بەجلکی نۆفەلی بازرگانەوە بەپەلە دێتە سەر شانۆ، سەندیباد دەبینێ)

جادووگەر: (نۆفەلی بازرگان)

کوڕی گەنج گوێ ڕادێرە! گوێ ڕادێرە! فریام کەوە، بڕۆ حەسحەسەکان ئاگادارکەوە، ژیانم لە خەتەردایە، دوو زەلام بەشمشێرەوە شوێنم کەوتوون!

سەندیباد:

گەورەم ڕاکە، خۆت ڕزگارکە!

نۆفەلی بازرگان:

هەموو ڕێگەکان داخراون، لە هەر لایەکەوە ڕاکەم، ئەوانە هەمدیس دێنەوە سەر ڕێگەم... دەی کوڕی گەنج، ڕاکە حەسحەسەکان ئاگادارکە، بەهەر جۆرێك لە تواناتدا هەیە یارمەتیم بدە....

سەندیباد:

ئای گەر برسیی نەبام و توانیبام بەپێوە خۆم ڕاگرتبا!

نۆفەلی بازرگان:

کەواتە هەی بێ فەڕ.... بەهانامەوە نایەیت...

(بەپەلە ڕادەکات، بەڵام کوت و پڕ ڕادەوەستێ و هاواردەکات)

یارمەتیی!

(دوو زەلامی شمشێر بەدەست لە تاریکییەوە دەردەکەون)

زەلامی یەکەم:

خۆیەتی..

(نۆفەلی بازرگان بەترسەوە شمشێر ڕادەکێشێ و نائومێدانە بەرگریی لە خۆی دەکات).

زەلامی دووەم:

لەولاوە، لە پشتەوە....

نۆفەلی بازرگان:

یارمەتی ی ی ی

سەندیباد:

هاوارەکەیم بیست، کەسێك پێویستی بەیارمەتیی بوو، ئای گەر برسیی نەبوومایە و بمتوانیایە بەپێوە خۆم ڕاگرتایە....

زەلامی یەکەم:

نەهێڵی بۆی دەرچێت..

نۆفەلی بازرگان:

یارمەتی ی ی ی

سەندیباد:

دەنگی شمشێر، بۆنی خوێن، بیرم کەوتەوە باوکم لە شەوێکی ئەنگوستە چاودا کوژرابوو.. (هاوار دەکات) ئەو شەوەی

باوکمی تێدا کوژرا، ئەستێرە بەئاسمانەوە نەبوو!
(دوو زەلامە شمشێر بەدەستەکە، کە سەندیباد دەبینن دەحەپەسێن، سەندیباد شمشێرەکە لە دەستی جادووگەر دەفڕێنێ).

زەلامی یەکەم:

وای فریاکەوە.... (بەرگریی دەکا) ئەم زەلامە شێتە لە کوێوە شالاوی بۆ هێناین....

سەندیباد:

(دەنەڕێنێ) ئەو شەوە ئەستێرە بەئاسمانەوە نەبوو....
(دوو زەلامە شمشێر بەدەستەکە ساتێك بەرگری دەکەن، پاشان پاشەکشێ دەکەن و هەڵدێن. سەندیباد گەڕاوەتەوە ناوەڕاستی شانۆ)

نۆفەلی بازرگان:

تۆ گیانی منت ڕزگارکرد... (سەندیباد دەکەوێت) چ بوو.. کەوتیت؟

سەندیباد:

گەر تێر بوومایە، هەزاران سوپای دونیا نەیاندەتوانی بمخەن...

نۆفەلی بازرگان:

خوێن... جێگەزام.... (سەندیباد دەبووریێتەوە، وچان، نۆفەلی بازرگان هەڵدەسێ) گەر بێ باوك بێ ئەوا دەیکەمە کوڕی خۆم. من نۆفەلی بازرگانم و کوڕم نییە، وا ئیمشەو، دوای سالانێك گەڕان ئەو کەسەم دۆزییەوە کە بەدوایدا دەگەڕام... (دوو کۆیلەی ئەڵقە لە گوێ بەپەلە دێنە سەر شانۆ)
ئەم کوڕە گەنجە ببەنەوە ماڵێ، کلیلی پارە و سەروەت و

سامانەکەمی بدەنێ..

کۆیلەی یەکەم:

گەورەم دەیناسیت؟

نۆفەلی بازرگان:

دەمەوێ بیناسم... دەی بیبەنەوە ماڵەوە! (دوو کۆیلەکە واق ورماوانە سەندیباد دەبەنە تاریکایی شانۆوە) هیوادارم لە ماڵەکەمدا بمێنێتەوە، بەڵام گەر حەزی نەکرد و نەیویست ببێتە میراتگرم، ئەوا کەشتییەکی دەدەمێ، کەشتییەك بەهەموو چەشنە بارێکەوە، بەهەموو جۆرە کەلوپەلێکەوە، لەگەڵ سەد کەشتییەواندا....

(نۆفەلی بازرگان بەرە و تاریکیی دەڕوات، سەندیباد لەسەر سەکۆکەیە)

سەندیباد:

ئەوا چارۆکەمان هەڵدا
کەلەپەل و کوتاڵمان برد
هەر شتەی لە جێگەیەکەوە
هەر ئەوانە ئاگادارن کە دەزانن
ئێمە چ جۆرە شتێکمان
بۆ چ جێگەو بۆ چ هیواو ئومێدێك برد
کلیم و فەرش و ڕایەخمان
بۆ وڵاتە نامۆکان برد
مەی و شەراب و فەلسەفە
شیعر و ئاواز و سازمان برد
بەیتی شیعرمان
لەسەر داری ئەبەنۆس هەڵکۆڵی

نەخشی باڵندەی سیحرمان
لەسەر ڕووی شاڵی زەرد چنی
عەبای میهر و دێوانەیی
جبەی ئاوینی زێڕکەفت
چنراو بە تان و پۆی ئەڤین
چنراو بەدەست و سەر پەنجەی
دە هەزار ژن
بەدەست و سەر پەنجەی دە هەزار پیاو
بۆ چ جێگەو بۆ چ خولیاو ئومێدێك برد!
چیی و چییمان برد؟
جامۆڵکەی گێتیی بینمان برد
گەوهەری شەوانە چراو
تەختەی گینۆ، لەگەڵ قۆزاخەی ئاوریشم
چراوگی مس، کاسەو گۆزەی نایابمان برد
فەرشی سەیر، وەستای کارامە و دەسڕەنگین
نیگار کێش و
بەرەی جودا لەیەك چنراومان برد
(دوازدە پیاو، لەسەر هەردوو ستوونی سەکۆکە دادەنیشن،
ئەوانە کەشتییەوانەکانی سەندیبادن)

سەندیباد:

ئەوا چارۆکەمان هەڵدا و کەشتییەکەمان
لە بێ بواری زەریادا، لەگەڵ بادا
کەوتۆتە ڕێ و دەڕوا
(کەشتییەوانەکان سەوڵ لێدەدەن)

کەشتییەوانەکان:

سەوڵـی کەشتییەوان لـە جووڵایـە
بـاسکـی سـەد پـیـاو لـە جەنگایـە
هێزی سـەد سـەوڵ
لـە لێدان و لـە لێدان و لێدانـایـە

سەندیبـاد:

سـەد ڕۆژ تێپـەڕیـی، وابزانم سـەد و سێ ڕۆژ
وابزانم لـە خۆرئـاوابووندا
کەشتییەکەشمـان وا لـە مـەداری بـا دایـە

کەشتییەوانـەکـان:

بـای خۆرهـەڵات
(دەنگـی تـەپڵ)

کەشتییەوانـەکـان:

ئـاو بـەبـاڵای ئـاودا سـەرکـەوت
ئـاودا سـەرکـەوت
پشتـی هـەور
ڕووی ئـاو
ڕووی شـەپۆڵ
برووسکە دەدات، برووسکە

وەهـەب:

بـا دەکوتێت

کەشتییەوانـەکـان:

شـەپۆڵ لـەسـەر شـەپۆڵ
دەتلێتـەوە و دەنرکێنێ
گرمـە لـە پشتـی گرمـەوە
هـای... هـای... هـای...

بووە زریان... بووە زریان... بووە زریان

سەندیباد:

لافاو دەبارێ

کەشتییەوانەکان:

دەبارێ...دەبارێ...

بۆتە شەپۆڵ... وا سەری کرد

بووەتە شاخ... بووەتە شاخ... بووەتە شاخ

ئەوا هەمدیس دەنرکێنێ.

دەستەیەکی تری کەشتییەوانەکان

شالاو دێنێ... لوول دەخوات

هەموو:

های... های... های

بۆتە باران.. بۆتە زریان

وەهەب:

با چارۆکەکەی لەت و پەت کرد

شەپۆلەو ڕەهێڵەو زریان

بورجی چارۆکەکەیان ڕماند

سەفدەر:

کاپتن... سەوڵەکان شکان. چ بکەین؟

وەهەب:

هەر بەشکاویی سەوڵ لێدەن

عەبدوڵڵا:

کاپتن گوریسەکان پچڕان!

وەهەب:

گرێیان بدەنەوە!

سەندیباد:

ئا.. کابرا بچۆرە ئەولاوە! چییە سوکانەکەت پێ ناگیرێت؟

حوجەت:

گەر تێر بوومایە، دە هەزار سوکانم پێ دەگیرا!

سەندیباد:

کەواتە بۆ ئەوەی زوو تێر بیت، سەوڵ لێدە!

دەستەی یەکەمی کەشتییەوانەکان

وای... وای... وای

ئەوە بایە

ئەوە هەورە برووسکەیە

ئەوەش شەپۆڵ

دەستەی دووەم:

ئاو بەباڵای ئاودا سەرکەوت

ئاودا سەرکەوت

دەستەی دووەم:

های.. های.. های

ئەمە چیا... ئەمەش لافاو... ئەمەش لووتکە

دەستەی دووەم:

هەورە برووسکەیە... برووسکە

سەندیباد:

وەهەب لە کوێین؟

وەهەب:

لە مەداری سەرەتان

سەندیباد:

هەوا بکەنە مەشکەکانی باوە

دەستەی یەکەم:

شەپۆڵ خۆی لە هەور دەدا

پشتی هەور، پشتی هەور

دەستەی دووەم:

وای... وای... تاریکیی

سەندیباد:

ڕۆحی مردووان لە بنی زەریاوە هاوار دەکەن.

وەهەب:

شەو باڵ لێکدەدا

سەندیباد:

تارمایی شەپۆڵەکان، وەك نوقڵانەی مەرگ نزیك دەبێتەوە!

کەشتییەوانەکان:

هیوا بڕاو خۆمان

سەندیباد:

کەشتییەکە شکا

تەختە لێکترازاوەکان

چەواشە و بێ مەبەست ڕێ دەکەن

کەشتییەوانەکان:

با دەلوورێنێ... دەلوورێنێ... دەلوورێنێ

هەور دەبارێ

هەر وەك چیا لە پاڵی چیاوە

شەپۆڵ دەچێتە پاڵ شەپۆڵ

ڕەجەب:

ئای تاشە بەردێك، گەرداوێك

کەشتییەوانەکان:

هەمدیس ئاژاوە و ژاوەژاو

ژاوە ژاو... ژاوە ژاو

سەندیباد:

هەورە برووسکەیە... برووسکە

ڕەسوڵ:

ئای.. وشکانیی... کەنارێك

کەشتییەوانەکان:

نا.. نا.. خەونە

سەندیباد:

هەورە برووسکەیە.. برووسکە

ڕەسوڵ:

ئای... قەڵایەك، بەندەرێك

حوجەت:

ئای... دەیبینم، خەون نییە

وەهەب:

خەون نییە، ئەوە کەناری زەریایە!

کەشتییەوانەکان:

کەنارێك یاخود دوورگەیەك

یان شارێك

لە شارەکەشدا بازاڕێك، گۆڕەپانێك

خەڵکانی شارێك، دیدارێك

سەندیباد:

ئا لەو شارەدا سترانێك

کەشتییەوانەکان:

دەربارێك، پادشایەك....

(جادووگەر لە شێوەو جلوبەرگی پادشایەکی چینیدا دانیشتووە و هەمووان کڕنۆشی بۆ دەبەن، بەئاماژەی دەستی پادشا لە هەردوو لای سەکۆکەوە، بەکڕنۆش بردنەوە دادەنیشن، لەلای دەستی پادشاوە پیاوێك دانیشتووە و قسەکانی تەرجومە دەکات).

تەرجومان:

من تەرجومانی پادشای خاوەن شکۆم، ناوم "یەوان"ە، ئەوەی کە پادشا دەیفەرمووێ من بۆتانی تەرجومە دەکەم.

(وچان، پادشا دەدوێت).

تەرجومان:

خاوەن شکۆ دەفەرموێ، دیارییە نایابەکانتانم بینی و خۆشحاڵ بووم، لێتان بەزیاد بێت، میللەتەکەتان هەر شاد و دڵشاد بێت، هۆش و ئەقڵتان هەر لە برەودا بێت، خاوەن شکۆ دەڵێ، لە دەرباری پادشادا بەدڵی ئیسراحەت دانیشن، پێشینان فەرموویانە دانیشتن لەگەڵ پیاوێکی گەڕۆك و گەشتیاردا، بەرامبەر وتووێژ کردنە لەگەڵ حەوت حەکیمی دانادا، خاوەن شکۆ دەفەرمووێ ئەو وتەیەی لەسەر ڕووی پێستە ئاسکێك بینیوە و بەخەزنەدارەکەی خۆی سپاردووە تاکو لە گەنجینەکەدا بیپارێزێ. خاوەن شکۆ دەفەرمووێ حورمەتم بۆتان هەیە، چونکە حەکیمە دێرینەکانی خۆرهەلات فەرموویانە:

ئەوەی لە ڕێیەکی دوورترەوە هاتبێت، شایستەی ڕێز و خۆشەویستییەکی زیاترە. لە سی و دوو ڕێگەی ژیاندا تەنها یەکێکیان بەرق و کینە دوایی دێت. لەبەر ئەوە، خاوەن شکۆ مۆڵەتی ئەوەتان دەداتێ کە لێرە کاڵاو کەلوپەلەکانتان

بـەبـازرگـانـان بـفـرۆشن، هـەروەهـا مـۆڵـەتـیشتـان دەداتـێ هـەرچـیتـان دەوێ لـەو بـازرگـانـانـەی بکڕن، چـونکـە هـەر لـە مـامڵـەی کڕین و فرۆشتنـەوەیە کە خۆشـەویستـی دروست دەبێت. هـەروەهـا خـاوەن شکۆ سێ نیگارتـان پێشکـەش دەکات کە لـەسـەر ئـاوریشمـی پـوخت نـەخشکراون و سێ نیگـارکێشـی دەسڕەنگین، لـە نێو سەد و بیست ڕەنگدا، ڕەنگـەکـانیـان بـۆ نـەخشـانـدنیـان هـەڵـبـژاردوون. جـگـە لـەوەش خـاوەن شکـۆ مـۆڵـەتـی ئـەوەتـان دەداتێ، لە جێژنـی شکۆفـەی گێلاسدا گوێ بۆ گۆرانـی چڕینـی کیژۆڵـەکـەی ڕادێرن.

وەهـەب:

لە جێژنـی شکۆفـەی گێلاس.....

سـەندیبـاد:

(دەچێتە لاوە) خودایە چ گۆرانییەك بوو! وەهـەب گوێت لێبوو؟

وەهـەب:

لە بیری کە...

سـەندیبـاد:

لە هـەموو ژیانمدا گوێم لە گۆرانییەکـی ئـاوهـا خـۆش و نـاسك نـەبووە...

وەهـەب:

گـەورەم....

سـەندیبـاد:

وسبـە...

وەهـەب:

دەترسێم شتێکت بـەسـەر بێت، گـەلێك نیگـەرانـی تـۆم...

سەندیباد:

وەهەب بێدەنگ...

کەشتییەوانەکان:

بێدەنگ!

سەندیباد:

نەترسایت؟ نەترسایت ڕۆژێك ئەم جوانییە.... ئەم شۆخ و شەنگییە....

وەهەب:

سەندیباد هێور بەرەوە!

کەشتییەوانەکان:

هێور...

سەندیباد:

وەهەب کفرە ئەم جوانییە بشێوێت.... کفرە، کفر... وەهەب: ئەوە هەڵدەلەرزیت؟

غەیور:

پردی هەڵواسراوی ڕاکێشن!

شوجاع:

لەنگەرەکە بەرزکەنەوە....

سەندیباد:

دەستەکانی... قامکۆڵەی عاج لەسەر ژێی ساز، دوو کۆتری سپیی باڵەکانی خۆیان دەدەن لە ئاو...

غەیور:

چارۆکەکان لە ڕەوتی "با" دان...

شوجاع:

سوکان ڕووەو کەناری خۆرئاوا...

سەندیباد:

چاوانی... نەلەرزیت؟ کاتێك چاوەکانیت بینی نەلەرزیت؟
چاوانێك بەرەنگەکانی پەلکە زێڕینە...

غەیور:

ماڵئاوا ئەی خانووە قامیشەکان...

شوجاع:

ماڵئاوا ئەی زەوییە چێنراوەکان بە برنج...

سەندیباد:

ئەی پێوپلیی! ئاوریشمی زەرد کە لەبەر هەتاودا با دەیهێنێت
و با دەیبا...

کەشتییەوانەکان:

وا خانووە قامیشەکان دوور دەکەونەوە..
ماڵئاوا ئەی پەلکە سەوزەکان
بەلەمەوان و بەلەمەکەشی دوور دەکەونەوە...

سەفدەر:

ماڵئاوا...

کەشتییەوانەکان:

کەنارەکەتان دوور دەکەوێتەوە و
ئێمەیش وا دوور دەکەوینەوە...

سەندیباد:

من کە سەندیبادم تا ئەمڕۆ لە مانای ئەڤین نەگەیشتبووم، من هەر بەو جۆرە ڕۆژەکانی جحێڵیم بەسەر بردوون کە چ خۆشییەکم تیایاندا نەچەشتووە، وا ئیمڕۆ زانیم کە چەندە بێ ئاگا بووم. لە سێیەمین مانگی بیست و چوارەمین ساڵی تەمەنمد ا کیژۆڵەیەك بەتیری نیگای نیشانەی لە دڵم گرتەوە...

دەستەی یەکەمی کەشتییەوانەکان:

هەمدیس زەریا... هەمدیس زەریا

دەستەی دووەم:

تەنیاییەکی هەمیشەیی

دووبارەبوونەوەی کارەکان

سەوڵ لێدان لە شەپۆڵ

تەپڵ کوتان!

دەستەی یەکەم:

وای... وای تەنیایی

تەنهایی... تەنیایی

سەندیباد:

وەهەب، کەشتییەکە بگەڕێنەرەوە!

وەهەب:

بۆ کوێ گەورەم؟

سەندیباد:

بۆ هەمان ئەو شوێنەی کە لێوەی هاتین!

وەهەب:

ئاخر نابێ گەورەم، نیوەی ڕێگەکەمان بڕیوە....

سەندیباد:

وەهەب، گەر گەیشتبینە ئەوپەڕی دونیاش دەبێ بگەڕێینەوە....

وەهەب:

بەقسەت ناکەم گەورەم...

لەگەڵ تۆمە کابرا... بگەڕێرەوە!

وەهەب:

گوێم لێتە گەورەم..

سەندیباد:

فەرمانت پێ دەکەم، ناچارت دەکەم... بگەڕێرەوە!

وەهەب:

ناتوانیت! من کەشتییەوانی نۆفەلی بازرگانم نەك تۆ!

سەندیباد:

زۆر باشە، مادام وایە خۆم کەشتییەکە دەگەڕێنمەوە..

وەهەب:

ڕێگەت نادەم، بەشمشێر ڕێگەت لێ دەگرم...

سەندیباد:

هەی بێ ئەقڵ... بچۆ ئەولاوە ئەگینا دەتکوژم...

وەهەب:

ناچمە ئەولاوە... ئەمانە دەیانەوێ بۆ وڵاتەکەیان بگەڕێنەوە...

سەندیباد:

منیش هیچم پێناکرێت... لە یەکەمین ڕۆژی پێنجەمین مانگی بیست و چوارەمین ساڵی تەمەنما، ئاسمان بەڕەنگێکی تر دەبینم... بەڵام هیچم لە دەست نایەت!

ڕەسوڵ:

کە.... نا........ ر!

حوجەت:

بەندەر!

ڕەسوڵ:

نیشتیمان...

حوجەت:

لەنگەر!

سەندیباد:

(هاوار دەکات) های... ی... ی... ی......

(بێدەنگیی، سەندیباد سەر هەڵدەبڕێ و ڕوو دەکاتە جادووگەر)
کاتێك پێم نایە کەنار، ئەوە تۆ نەبوویت کە بینیمیت؟ لە نێوان کۆمەڵە خەڵکەکەدا تۆ نەبوویت کە.....

جادووگەر:

کە... چیی؟
(وچان)

سەندیباد:

پیاوێکی برسیی یەکەمین سەفەری کرد!

نووسەر:

چی هێنایەوە؟

سەندیباد:

تێریی بۆ خەڵکانی ترو تینوێتیش بۆ خۆی!

نووسەر:

نەخێر، تێریی بۆ نۆفەلی بازرگان هێنا، ئەو سامانەی تۆ هێنات هەمووی بۆ ئەو بوو!

وەهەب:

ڕاستە بۆ ئەو بوو....

نووسەر:

تۆ خۆیشت میراتگری ئەو بوویت!

سەندیباد:

من میراتگری هیچ کەس نەبووم، نۆفەلی بازرگان سامانەکەی بەسەر خەڵکی ئەم شارەدا دابەش کرد.

نووسەر:

کتێبەکە هیچی لە بارەی ئەمەوە نەنووسیوە!

سەندیباد:

من خۆم داوام لە نۆفەل کرد کە سامانەکەی بەسەر خەڵکی ئەم شارەدا دابەش کات...

نووسەر:

ئەی دوای ئەوە چ بوو؟

سەندیباد:

وەك چیی؟

نووسەر:

میر جابر ئەو سامانەی بەناوی خۆیەوە تۆمارکرد...

(وچان)

یەکێك لە خەڵکی:

کەواتە جەنابت میرت تێرکرد نەك خەڵکیی!

سەندیباد:

من چۆن بمزانیایە کە ئاکامەکە وا دەشکێتەوە....

یەکێکی تر لە خەڵکی:

ئەم برادەرە ئەکتەرێکی چاکە!

یەکێکی تر:

زۆر بەباشی دەوری بێتاوانێك دەبینیّ!

نووسەر:

هەمووی خەتای تۆ بوو.....

سەندیباد:

چۆن؟

نووسەر:

خەتای تۆ بوو...

سەندیباد:

ئەم تۆمەتە پووچ و بیّ بناغەیە..... ئاخر ئەوکاتەی کە میر

قازانجەکەی نۆفەلی بەناوی خۆیەوە تۆمار دەکرد، ئەو کاتە من لەوپەڕی زەریای هیند بووم...

نووسەر:

کێ شایەتە؟

وەهەب:

من شایەتم، وەرزێك لەوەو بەر ئەو بەڕێکەوتبوو...

نۆفەلی بازرگان

خوات لەگەڵ کوڕم!

کەشتییەوانەکان:

ماڵئاوا!

نۆفەلی بازرگان:

خودایە تۆبە، جویێبوونەوە لە ئازیزان زۆر سەختە.

سەندیباد:

نۆفەل ئەوە دەزانم، هەر لەبەر ئەوەشە دەڕۆم..

نۆفەلی بازرگان:

ئاخر کوڕم دڵم لاتەو دەترسێم، دەترسێم پادشا ڕقت لێ هەڵگرێت..

سەندیباد:

هەموو ڕق و تووڕەیی ئەو بەلایەك و نیگایەکی کیژۆڵەکەشی بەلایەکی تر...

نۆفەلی بازرگان:

ئای گەر بمتوانیایە نەمهێشتایە بڕۆیت!

سەندیباد:

ئای گەر بمتوانیایە نەڕۆیشتمایە!

نۆفەلی بازرگان:

دەبێ زوو بگەڕێیتەوە...

سەندیباد:

دەبێ زوو بڕۆم...

جەعفەر:

چارۆکەکە بەرزکەنەوە...

ڕەسوڵ:

حە... رە.... کە... ت!

کەشتییەوانەکان:

ئەم پیاوە تینوو بوو....

وەهەب:

دوور دەکەوێتەوە....

کەشتییەوانەکان:

ئێمەیش دوور دەکەوینەوە..

سەندیباد:

توندتر سەوڵ لێدەن، زیاتر پەلـــەکەن، بەرزتر تەپڵەکان بکوتن...

کەشتییەوانەکان:

چارۆکەیەکی سوور
بەگوریسی زەرد
بەسەر ئاوی سەوزەوە
بە با دەڕوات...

سەندیباد:

سەوڵ لێدەن... سەوڵ لێدەن، خێراکەن، خێراکەن، توندتر سەوڵ لێدەن، بەرزتر تەپڵ بکوتن، بەرزتر بیکوتن..

کەشتییەوانەکان:

ئاخ... قامچییەك... ئا
قامچییەك،
پشتمان بەخوێن ڕەنگین
پێ لە بەنددا، لە زنجیرا
دەستی دە پیاو و دە قامچی
دەکوتن و دەکوتن و هەر دەکوتن!

نووسەر:

ئەها کابرا... پەلەی چیتە؟

سەندیباد:

بەڵێنم بەخۆم داوە..

نووسەر

ئەی کەشتییەوانەکان چۆن؟ پەلە پەلی تیاچوون بۆ تۆ مانایەکی هەیە، بەڵام ئەی ئەوان بڵێن چیی؟ ئەوانە بەدوای چییدا پەلەیان بێت؟

سەندیباد:

بەدوای کرێکانیاندا...

نووسەر:

ئاخر تۆ کرێی سەوڵ لێدانیان دەدەیتێ، ئەی کێ کرێی قامچی لێدانەکانیان دەداتێ؟

سەندیباد:

من ناتوانم ئەم سەفەرەم وەك سەفەرەکانی تر بڕۆم، ئێستا زەمەن لەلای من درێژترە...

نووسەر:

تۆ کۆمەڵە خەڵکێك دەکەیتە قوربانی بەرژەوەندیی خۆت...

کابرا بسڵەمێوە! بترسە!

سەندیباد:

ترس؟ ئێستا ساتی پەرۆشبوونە نەك ترس.... توندتر، توندتر،
هەر کەسێك خاوە خاو بکا، دەیکەمە خۆراکی ماسییەکانی
زەریا!

قامچی لێدەری یەکەم:

خۆراکی نەهەنگەکان...

قامچی لێدەری دووەم:

خۆراکی مار ماسییەکان...
قامچی لێدەری سێیەم
خۆراکی ئەستێرە زەریاییيەکان...

قامچی لێدەری یەکەم:

کەواتە پەلە بکەن..

سەندیباد:

هەر شەپۆڵێکمان بەحەفتاو پێنج ڕەنگ بەڕێ کرد
زەریاش بە سەد گۆرانی و نەغمەیەك

کەشتییەوانەکان:

لە تاریکیی هەر شەوێکدا
سەدان هەزار پۆلە تارماییمان بینی
تارماییيەك،
کە دەردەکەوی و نامێنێ

قامچی لێدەری یەکەم:

زەریا تەی کەن، زەریا تەی کەن
تا ئەو کاتەی کە دەبینن
پێستی لەشتان شەقار بووە

قامچی لێدەری دووەم:

تا ئەو کاتەی کە دەبینن

هەناسەتان لەبەر دەبڕێ

قامچی لێدەری سێیەم:

تا ئەو کاتەی کە دەبینن

هۆش لەسەرتانا نەماوە

کەشتییەوانەکان:

ئەوە قامچیی بوو

ئەژدیهای هەور

یاخود ڕەشەبای سەد گرێ

کێوی شەپۆڵەکان

یاخود گۆڕستانی زەریا

سەندیباد:

توندتر... توندتر... توندتر

قامچی لێدەری یەکەم:

دەی شەپۆلەکان شەقار کەن

سەندیباد:

قایم... قایم... قایمتر

مەنسوور:

هەی شێتینە...

سەندیباد:

ئەوە کێ بوو؟

مەنسوور:

من بووم. هەی سەندیبـــــادی شێت بۆ کوێ؟ با لەگەڵمان نییە!

سەندیباد:

ئەو پیاوە بتاسێنن!

مەنسوور:

ئاخر کوا بای گونجاو...

سەندیباد:

دەی بیکوژن...

مەنسوور:

ئاخ گەر ئەم زنجیرە نەدەبوو...

سەندیباد:

فڕێی بدەنە زەریاوە...

ڕەسوڵ:

کە... نا... ر.

سەندیباد:

(حەپەساو) دەبینم...

قامچی لێدەری یەکەم:

گەورەم چیی لەم پیاوە بکەین؟

سەندیباد:

کێ؟ (ئاوڕ دەداتەوە) چیی کردووە؟ (بە مەنسوور) ناوت مەنسوور نییە؟

مەنسوور:

ناوم هەر چییەکە!

سەندیباد:

لێی گەڕێن!

قامچی لێدەری یەکەم:

گەورەم دڵت خۆش نییە؟

سەندیباد:

با... دڵم خۆشە، زۆر زۆر... شتێك لە ناخمدایە و نازانم چییە! (کەنار نزیکتر بۆتەوە) شتێکە کە ڕق و کینە دەکڕێ و تووڕەیی دەفرۆشێ. ئای شێتێتیی، شێتێتیی... من شێتانە لەگەڵتانا ڕەفتارم کرد، فەرموو ئەمە قامچی و تۆڵەی خۆتانم لێ بکەنەوە.. مەنسوور وەرە قامچییەکە بگرە...

مەنسوور:

نا...

سەندیباد:

(بە یەکێکی تر) وەرە تۆ بیگرە.... (بە یەکێکی تر) تۆ... تۆ.. (هەموو پاشەو پاش دەکشێنەوە) ئای ئێوە چەند لەمن گەورەترن!

ڕەسوڵ:

وەرنە خوارێ... هەمدیس وڵاتی چین...

سەندیباد:

وەرنە خوارێ... چۆن بتوانم قەرەبووی ئەو ڕەفتارە شێتانەیەم بکەمەوە... بمبوورن!

ڕەجەب:

گەورەم.... دەڵێی چیی... ئیتر عیشقە..

مەنسوور:

گەورەم بیر خۆتی بەرەوە...

سەندیباد:

ئا کابرا... هەر کەشتییەوانێك و سێ قاتی کرێکەی خۆی بدەرێ.. چاو لە بەشەکەی من بپۆشە، دەی هاوڕێیان وەرنە خوارێ... دیدەنییەکی خۆش...

غەیور:

ئەی تۆ چۆن؟ لەگەڵ ئێمەدا نایەیت؟

سەندیباد:

مـن ئـەم ڕێگـە درێژەم لـەگـەڵ ئـێوەدا و بـەپـێـی ئـێوە بـڕیـوە... ئێستاش ئیتر دەبێ بەپێی خۆم بڕۆم... زووتر... زووتر!

ڕەجەب بۆ کوێ؟

سەندیباد:

بەپادشا بڵێ نازانم بۆچی بەم چەشنە خەمبارە، پێی بڵێ بەشداری خەمی دەکەم...

تەرجومان:

خاوەن شکۆ دەفەرمووێ باشترین هاوڕێ ئەوەیە کە خەمی هاوڕێکەی لەگەڵ خۆیدا بەش دەکا...

سەندیباد:

پێی بڵێ ئەمجارەیان بۆ مامەڵەیەك هاتووم کە دەستێکی بەتاڵ و دڵێکی دەوڵەمەند دەیکا. پێی بڵێ گەر لێم قەبووڵ دەکا، ئەوا بەختیاریم لەگەڵ خۆمدا بۆ ئێرە هێناوە، پێی بڵێ من ئەو بەختارییە نادەم تا بەختیاریش بەمن نەدرێ. پێی بڵێ بەڕێگەیەکی دوور و درێژدا و لە وڵاتێکی ئاوەدانەوە بەختیاریم بۆ چاوانی پەلکە ڕەنگینەیی کیژۆڵەکەی هێناوە، بەختیاریم لەو دەوێت...

تەرجومان:

پادشای خەمگین بەچاوانێکی فرمێسك تێدا قەتیس ماوەوە دەفەرمووێت، من چ دەروازەیەك بەڕووی میوانەکەمدا داناخەم، مەگەر دەروازەیەك کە خۆی هەر لە بنەڕەتەوە داخرابێت، خاوەن شکۆی دڵتەنگ دەڵێت، دەبێ میوانەکەم بەر لە هەر

شتـێك وەڵامـی پـرسیـارێکم بداتـەوە. پـرسیـارەکـەش ئـەوەیـە کـە خاوەن شکۆ لـە هـەموو خوازبێنیکەرێکی تری کردووە. خاوەن شکۆ دەڵێ پرسیارەکە ئەمەیە: بـەختیـاریـی چییـە؟

(وچان)

سەندیباد:

بەخاوەن شکۆ بڵێ، وەڵامـی ئەم پرسیـارە ئاسان نییـە...

تەرجومان:

خاوەن شکۆ دەڵێ بۆ وەڵامەکەی پەلەم نییە...

(وچان)

سەندیباد:

هـەر بـەڕاست نازانم!

تەرجومان:

خـاوەن شکـۆ دەفـەرمـووێ، چـۆن ئـەم مـیـوانـە ئـازیـزەمـان لـە پێناوی بـەخشین و وەرگرتنـی شتێکدا هـاتووە و شتێکی دەوێت کە نازانێ چییە؟ ئەلعانیش پادشا کە بەهـەر حەوت دەروازەی خـەمدا تێپـەڕیـوە، دەڕوات تـاکو بـەپرژانـی گوڵاوی خونـچـەی گـێلاس و گـوڵـی بـۆنـخـۆش بـەئـەرزدا، سەبـووری دڵـی خـۆی بداتەوە...

(پادشا دەڕوا)

سەندیباد:

بۆچـی پادشا ئەمڕۆ لەگەڵمدا میهرەبان نەبوو؟

تەرجومان:

لـەم ڕۆژە خـەمگینانـەدا، خاوەن شکۆ تـەنانـەت لـەگـەڵ خۆیشیدا میهرەبان نییە.

سەندیباد:

بۆچیی؟ چ بووە؟ هاوڕێم بدوێ! ئەوە چ دەردێکە کە ناتوانرێ دەواکەی لە باکووریترین خاڵی دونیاشدا چنگ بخرێت؟

تەرجومان:

مەرگ!

سەندیباد:

هاورێم لە بارەی مەرگەوە مەدوێ! لە بارەی خەمی خاوەن شکۆوە بدوێ...

تەرجومان:

لە نسکۆی مەرگی شازادە لیانگ ی کیژە چکۆڵەیدا....

سەندیباد:

گوتت چیی؟

تەرجومان:

شازادە لیانگ کە شایستەی هەزار ساڵ تەمەن بوو، چیتر زیندوو نییە...

سەندیباد:

کابرا تۆ درۆ دەکەیت...

تەرجومان:

خۆزیا درۆ بووایە..

سەندیباد:

ئەی کەواتە من بۆ زیندووم؟

(وچان)

تەرجومان:

لە هەژدەهەمین بەهاری سەد بەهاری کیژۆڵەکەی خاوەن شکۆدا، دەروازەی باخێك داخرا، لە ڕۆژانی پڕ خێر و بەرەکەت و بێ تۆفاندا، بای خۆرئاوایی لەو دیو شوورا بەرز و بڵندەکەوە

هەڵی کرد و زەردە پەتای لەگەڵ خۆیدا هێنا، هەژدیها، هێور و ئارام، بەو پەڕی گورو هێزی خۆی هەستایە سەر پێ، کیژۆڵەکەی خاوەن شکۆ هەستی بە نزیکبوونەوەی مەرگی خۆی کرد، بۆیە بەچاوانێکی پڕ لە فرمێسکەوە دوا گۆرانی خۆی چڕی، لە پێنجەمین ڕۆژی یەکەمین مانگی پێش مەرگیدا، لە بیست و پێنج خوازبێنیکەری بە شکۆ کە لە هەموو جێگەیەکی دونیاوە هاتبوون، لەگەڵ حەوت حەکیمی مەنچوری و تیبتیی و سەراندیبی و وڵاتەکانی باکووری پرسیی: بەختیاریی چییە؟ کەچی هەموو ئەو خاوەن شکۆیانە وەڵامەکەیان نەزانی و قوڕ و قەپیان لێ کرد...

سەندیباد:

بەختیاریی چییە؟ (هاوار دەکا) بەخت... یا... ر... یی...

(هەمووان پێدەکەنن، سەندیباد بەخۆیدا دێتەوە)

لە تەواوی ڕێگەی گەڕانەوەمدا پرسیم: بەختیاریی چییە؟ بینیم بێدەنگیی هەورەکان چەندە تاڵن و چ خەندەیەکی گاڵتەجاڕییان وا لەسەر لێو!

یەکێك لە خەڵکی:

کەشتییەك...

یەکێکی تر:

کەشتی هاوڕێ...

ئەوی تر:

کام هاوڕێ؟ بۆچیی هێشتا ماوە؟

سەندیباد:

لە هەر ڕێبوارێك لە کاتی هەڵهاتنا دەپرسم برا گیان بەختیاریی چییە؟ کەچی ئەو دەکەوێتە ناڵە ناڵ...

خەڵکیی:

ئێرە جەنگ بوو...

هەر ساتێك بۆ ساتێکی تر

سەخت و سەختتریش دەبوو...

لێرە هاوار بوو...

هەر ساتێك بۆ ساتێکی تر

زیاتر دەبوو..

لێرە جەنگ بوو...

جەنگی برسی و لاوازەکان

لەگەڵ تێرە مەستەکانا

ئەمە قامچیی بوو

ئەوەش دیلیی و تێهەڵدان بوو

لێرە... لێرە هەڵاتن بوو

ڕاکردن بوو!

سەندیباد:

منیش لە هەر ڕێبوارێکی ڕاکردوو دەپرسم، برا گیان بەختیاری چییە، کەچی ئەو دەداتە خوڕەی گریان...

خەڵکیی:

ئێمە دەگرین...

سەندیباد:

لە یادمە تەنها یەك کەس، یەك کەس بەدەنگی بەرز پێکەنی..

(بە جادووگەر) تۆ نەبوویت؟ ئەو کەسە تۆ نەبوویت کە....

جادووگەر:

کە.... چیی؟

خەڵکیی:

بازاڕ تینوو

جەنگ لە بازاڕ
لێرە هەڵفریواندن و
لەوێش تەنافی دار....

سەندیباد:

(بە ڕێبوارێك) هاوڕێکەم، نۆفەلی بازرگان لە کوێیە؟

ڕێبوار:

نازانم...(هەڵدێ)

سەندیباد:

(بە یەکێکی تر) برا... ئەرێ نۆفەلی بازرگان لە کوێیە؟

پیاو:

ئەو ناوەم بەر گوێ کەوتووە...

سەندیباد:

پیاوێکی چاکە... ها؟

پیاو:

ڕەنگە پیاوێکی چاك بووبێ!
(پیاوەکە لە نێو خەڵکەکەوە بزر دەبێ)

سەندیباد

ئا ڕاوەستە... (بە یەکێکی تر) کابرا، چ هەواڵێکی نۆفەلی بازرگان دەزانیت؟

پیاو:

خانووەکەیان کردۆتە قەرەبرووت!

سەندیباد:

بۆچیی؟

پیاو:

بۆچی تۆ بڕوات بە قەزاو قەدەر نییە؟

سەندیباد:

هـا؟ (پیاوەکە لە نێو خەڵکەکەدا بزر دەبێت، بە وەهـەب:) ئـای وەهـەب: هـەواڵ چییە؟

وەهـەب:

جەنگە!

سەندیباد:

وەهـەب... شمشێرێکیش بدەرە من...

وەهـەب:

یـەکـەمین کـەسێك کـە دەیـکـوژم شمشێرەکـەی بـۆ تـۆ... لـێرە چاوەڕێم کە هـەر ئەلعان بۆتـی دەهێنم...

سەندیباد:

وەهـەب.... (وەهـەب لە نێو خەڵکەکەدا بزر دەبێت، نۆفـەلـی بـازرگان لە قووڵایـی شانۆوە، شەکەت و زامدار دێتە پێشێ)

جادووگەر:

کوڕم سەندیباد...

سەندیباد:

نۆفـەل چ بووە؟

جادووگەر:

دەستم بگرە...

سەندیباد:

نۆفـەل... زامداریت؟

جادووگەر:

زامـی نەشتـەری هـاوڕێیان قووڵترین زامـە... گوێ ڕادێرە...

سەندیباد:

کێ؟ کێ زامداری کردوویت؟ پێم بڵێ...

جادووگەر:

سەندیباد... گوێ ڕادێرە (دەکەوێت بە ئەرزدا، سەندیباد سەری دەنێتە سەر کۆشی خۆی) ژیانت بە خەیاڵی تۆڵە سەندنەوەوە بەهەدەر مەدە... گوێ ڕادێرە..

سەندیباد:

کێ بوو؟ بەتاقە وشەیەك بڵێ کێ بوو؟

جادووگەر:

سەندیباد لە وشەیەك زیاترم هەیە پێتی بڵێم... دەزانیت ئەوانە بۆچی دەجەنگن؟

سەندیباد:

نا نۆفەل، نازانم بۆچی دەجەنگن، من دوێنێ گەڕاومەتەوە و هیچ شتێك نازانم..

جادووگەر:

میرێك کە دەیویست جڵەوی دەسەڵاتەکەی مەحکەم کات، ئەو خەڵکەی کردووە بە گژ یەکتریدا، تووڕەیی خەڵکەکەی ڕووبەڕووی خۆیان کردۆتەوە، بنۆڕە سەندیباد... ئەوانەی تا دوێنێ لەسەر خوانی یەکتری دادەنیشتن، وا ئەمڕۆ بەدیار تەرمی یەکترییەوە دانیشتوون...

خەڵکی:

جەنگی بیر و باوەڕەکان
جەنگی خێڵ و هۆزەکان
جەنگی ڕەشماڵنشینی زەرد
جەنگی بیایان نشینی سوور
جەنگی نەژاد و خوێن
جەنگی تیرە و عەشیرەت

سەندیباد:

کێ هاوڕێیە و کێیە دوژمن؟ من دەبێ دژی کێ بجەنگم؟

جادووگەر:

کەس، دژی هیچ کەس مەجەنگە! ئەوانە خەڵکانێکی ساویلکە و کلۆڵن، ئەرکی تۆ لەجەنگ سەختترە، گوێ ڕادێرە، لەم ڕۆژانەی دواییدا لە شتێکی نوێ گەیشتم و لێی دڵنیا بووم، خۆر لەو دیو هەورەکانەوە شاردراوەتەوە، سەندیباد... بەدوای گۆزەی زێڕینی بەختیاریدا بڕۆ، سەندیباد، بەختیاریی درۆ نییە...

سەندیباد:

درۆ نییە؟ تۆ دەزانیت لە کوێیە؟

جادووگەر:

بۆ من کاتی ئەوە نەماوە کە بزانم، بەرەو دوورگەی سەرانديب بکەوە ڕێ، چەند ڕۆژێك لەمەو بەر لە ئەشیاکانی باو و باپیرانمدا دەقێکم بەرچاو کەوت کە لەسەر پێستە تۆمار کرابوو، نەخشەی هەر حەوت کیشوەرەکەی لەسەر کێشراوە، لەو نەخشەیەدا ئاماژە بەوە کراوە کە کە لە سەرانديب دوورگەیەك هەیە و گۆزەی بەختیاریی لێیە... بەرەو سەرانديب بکەوە ڕێ... سەندیباد، بەختیاریی درۆ نییە...

سەندیباد:

نۆفەل...

جادووگەر:

من ئیدی لە ساتەوەختی گیان دەرچووندا تەنها ئارەزوویەکم هەیە، ئەویش ئەوەیە کە بە باوکە بانگم کەیت... (دەمرێ)

سەندیباد:

گوێ بگرە، کام دوورگە؟ نۆفەل... لە سەرانديب لە کوێ؟ ئەی

نەخشەکە لە کوێیە؟ کام دەق؟ کام بەختیاریی؟ نۆفەل.... کام بەختیاریی؟ وەڵامم بدەوە.... باوکە... باوکە....
(وەهەب: لەگەڵ چەند کەسێکی تر نێزیك دەبێتەوە)

وەهەب:

سەندیباد... وەرە، ئەم شمشێرە...

سەندیباد:

وەهەب... فرێی دە.... فرێی دە دوور....

وەهەب:

سەندیباد ئەمانە هاوڕێی ئێمەن، دەست لە نێو دەستی یەك، هاواری هەرچی نامەرد هەیە دەیتاسێنین، ها سەندیباد، ئەم شمشێرە بگرە!

سەندیباد:

وەهەب من ئیتر ناجەنگم.... ناجەنگم..

وەهەب:

چیی؟

دەستەی یەکەمی خەڵکیی:

دڵە ئاڵۆزەکان....

دەستەی دووەم:

دەجەنگێن...

دەستەی یەکەم:

خوێنە ڕژاوەکان...

دەستەی دووەم:

کوشتار دەکەن....

دەستەی یەکەم:

دەناڵێنن...

دەستەی دووەم:

دەناڵێنن....

وەهەب:

سەندیباد... گوتت چیی؟ دووبارەی کەوە!

سەندیباد:

وەهەب من ئێرە جێدێڵێم!

وەهەب:

کەواتە براکانت بەتەنها بەجێ دێڵیت....؟

سەندیباد:

بەتەنها جێهێشتنی براکان لە براکوژیی باشترە، وەهەب: شمشێر دەوای دەردەکە ناکا...

وەهەب:

بۆچیی تۆ دەوایەکی باشتر شك دەبەیت؟

سەندیباد:

من دەڕۆم بەختیاریی بۆ ئەو خەڵکانە دەهێنم..

وەهەب:

کام بەختیاریی؟ لە کوێ؟

سەندیباد:

دەبێ بەدوایدا بگەڕێم..

وەهەب:

سەندیباد تۆ دەترسیت، لە جەنگ دەترسیت، ئەی گوایە ئیتر ئەمە خۆدزینەوە نییە؟

سەندیباد:

مافی خۆتە هەر چیت دەوێ بیڵێیت، بەڵام من دەبێ بڕۆم.
(دوور دەکەوێتەوە)

وەهەب:

هەرکاتێ ماندوو بوویت بگەڕێوە، ئێمە پێویستمان بەو کەسانەیە کە دەتوانن باش شمشێر بووەشێنن. گوێت لێیە؟ سەندیباد بگەڕێوە!

سەندیباد:

(لەسەر سەکۆکەوە) ئەی کەشتییەوانە دلێرەکان، ڕێگەی گەڕانەوە داخراوە، من پێتان دەڵێم کە ڕێگەی گەڕانەوە داخراوە، هیچ کەسێك لە ئێوە بۆی نییە و ناتوانێت کەشتییەکە بگەڕێنێتەوە، مەگەر ئەو کاتەی کە من فڕێدرابێتمە زەریاوە، ڕێگەی گەڕانەوە بۆ من نییە، ئەو ڕۆژەی کە خوێن لە جەستەی نۆفەلی باوکەمەوە دەچۆڕا، پێی گوتم کە بەختیاریی درۆ نییە، وا ئێمەیش بەدوای ئەو شتەدا دەڕۆین کە درۆ نییە، دەڕۆین بەختیاریی بۆ ئەو کەسانە دەهێنین کە کەسوکاری ئێوەن، دەڕۆین بەختیاریی بۆ ئەو کەسانە دەهێنین کە ئێستا خەریکی کوشت و کوشتاری یەکترن، دەچین بەختیاریی بۆ ئەو کەسانە دەهێنین کە ژیانیان بێ بەهاو بێ نرخە، دەچین بەختیاریی بۆ وڵاتێك دەهێنین کە بێ نرخترین شتێك تیایدا ژیانە. من گەلێك سەری بێ جەستەم بینیوە کە بەچاوانێکی زەقەوە تێیان ڕوانیوم، چاوانێك کە بەختیارییان ویستووەو ئارەزووی بەختیاریان کردووە، بەختیاریی چیدی نەك بۆ خۆیان، بەڵکو بۆ نەوەکانیان. من زۆر سەری لە جەستە پەڕێنراوم بینیوە کە بە دڵی شەقارەوە هێشتا لە گومان و دڵەڕاوکێدا بوون، دڵەڕاوکێ و نیگەرانی ڕۆژانی ئایندە، ئایندەی خەڵکانی تر. وا ئێمە بۆ ئێوە و بۆ نەوەکانی ئێوە بەدوای بەختیاریدا دەچین، هەمووان پێکەوە دەڕۆین، چونکە

چەپڵە بە دەستێك لێنادرێت. ئامادەن؟

کەشتییەوانەکان:

ئەمە ئارەزووی ئێمەیشە.

عەبدوڵڵا:

بەڵام گەورەم گەر بەم زووانە بەختیاریمان چنگ نەکەوێت؟ گەر ئێمە تاکو ئەو ڕۆژە.....

سەندیباد:

باشە تۆ کوڕ یان برا، هاوڕێ یاخود دەسگیران..... یاخود کەسێکی ترت نییە؟

عەبدوڵڵا:

با.... چۆن گەورەم هەمە...

سەندیباد:

دەی کەواتە بۆ ئەو دەبێ... ئەوە گەورەترین خەڵاتێکە کە بەدیاریی بۆی دەهێنیتەوە...

حوجەت:

ئەی ئەگەرساڵێك بەهەدەر بڕوات؟

سەندیباد:

ئەو ساڵە لە هەر جێیەکی تر بیت هەر بەهەدەر دەڕوات، ئەدی تەمەن چییە؟ درەخت هەیە پێنج هەزارساڵ زیاتر لە تۆ تەمەنی هەیە... دەبینی من و تۆ بەرامبەر هەر پەلکێکی ئەو درەختە ساتێکین...

حوجەت:

ڕاستە گەورەم...

سەندیباد:

کەواتە بهێڵە با ئەو ساتە درەوشاوە بێت، گەڕانی ئێمە بەدوای

بەختیاریدا ئەو بەهایەی لە خۆ گرتووە کە شایستەی تۆیە.

حوجەت:

ئامادەم گەورەم...

غەدیر:

هەموو ئامادەن؟

کەشتییەوانەکان:

هەموو ئامادەین!

سەندیباد:

لە یادتان بێت ئێوە لە چ نیشتیمانێکەوە بەڕێکەوتوون، نیشتیمانێك کە تیایدا لە دایك بوون، ئەمڕۆش بەتەواوی دۆزەخێکە بۆ خۆی... ئامادەن؟

کەشتییەوانەکان:

ئامادەین... بە دڵ... بە گیان!

سەندیباد:

کەواتە بزانن، لە شارە وێرانکراوەکەماندا شتێکی کەممان پێ بڕاوە، کرێ کەمە، خۆراك کەمە، ئاوی خواردنەوە کەمە، ڕۆژانێك دێن دەبێ هێندەی لەپی دەستێك نان بخۆن و خواردنەوەش هێندەی مستێك، ڕۆژانێك دێن نە نان دەبێت و نە ئاو... ڕەنگە تەنها ئاوی سوێر و ماسیی سوێر شك بەرین، تەنها ئەوە شك بەرین کە زەریا دەیبەخشێت، لەوانەیە برسێتیی، لەوانەشە خۆرەتاوی بە تین و شەکەتیی زۆر... ئەمانەش هەمووی بە با وە پەیوەستن... ئامادەن؟

کەشتییەوانەکان:

ئامادەین!

سەندیباد:

ئەی کەشتییەوانە دلێرەکان، ئای هەر کە بەدەستمان هێنا، ئای هەر کە بەختیاریمان بەدەست هێنا هەر یەکێکتان...... ئای چ بڵێم.... ئادەی سەوڵێکیش بدەنە من، تەپڵ لێدەر.... تەپڵ بکوتە... بکوتە....

ڕەسوڵ:

گەورەم هەوری ڕەش....

سەندیباد:

خەمت نەبێ، با لەگەڵماندایە، غەیور، دەبێ شەوانە چاودێری ئەستێرەکان بیت، مشتەری بدۆزەرەوە....

غەیور:

بەڵێ گەورەم...

سەندیباد:

لەولایەوە بیدۆزەرەوە..... هێی سوکانچیی...

مەسروور:

بەڵێ گەورەم...

سەندیباد:

وریای کەنداوی سەرسەخت بە، دەبێ لەوێدا چاوەڕێی کشانی ئاو بین...

مەسروور:

بەڵێ گەورەم...

سەندیباد:

لەوێدا قووڵایی ئاو کەمە، بەر لە هاتنەوەیەکی ئاو، دەبێ لە تێپەڕگەی ئوتان تێپەڕیبین. مەسروور...

مەسروور:

بەڵێ گەورەم...

سەندیباد:

کێ پاسەوانیی دەکات؟

ڕەسوڵ:

من گەورەم...

سەندیباد:

گاشە بەردەکانی ڕووی ئاوت لە یادبێت... دەبێ لەوێدا چارۆکەکان داگرینە خوارێ..

ڕەسوڵ:

بە چاوان گەورەم...

سەندیباد:

شوجاع، جەعفەر... هەموو ئەو کوتاڵانە فڕێبدەنە زەریاوە کە بازرگانان پێیان سپاردووین....

شوجاع:

چۆن گەورەم؟

سەندیباد:

بۆیە قبوولی ئەو کوتاڵانەمان کرد تا کەشتییەوانەکان بەهیوای سوود و قازانج دڵگەرم بن، بەڵام ئێستا یەك ڕاست ڕووەو سەراندیب دەڕۆین، هەمووی توور هەڵدەنە زەریاوە.... تاکو کەشتییەکەمان سووکەڵەتر ڕێبکا!

شوجاع:

بەچاوان گەورەم...

سەندیباد:

نۆرە بۆ نووستن دانێن، بۆ پاسەوانیش بەهەمان شێوە، خۆراك بە پێوانە و بە شێوەیەکی یەکسان دابەش کەن، ئاویش بە یەك ئەندازە... کابرا بڕۆرە ئەولاوە... ئادەی سوکانەکەم بدەرێ....

.جەعفەر:

بەچاوان گەورەم.

سەندیباد:

ئـێستـایش لـە سی و حـەوتـەمین ڕۆژی سەفـەری سێیـەمدا، شەپۆلەکان دەبینم پەشۆکاون، ئەی ئەگەر گۆزەی بەختیاری ئەفسانە بێت؟

غەیور:

گـەورەم زیـاتـر لـە سنـووقـێك خـواردن نـەمـاوە، ئـاویش هـەر کووپەیەك ماوە....

سەندیباد:

منیش لە خەیاڵی ئەوەدام گەر گۆزەی بەختیاریی ئەفسانە بێت!

غەیور

گەورەم ئەمرتان بە چییە؟

سەندیباد:

غەیور چ بووە؟

غەیور:

ئەمڕۆ لە شەست و پێنجەمین ڕۆژی سەفەرەکەدا خواردن و ئاو تەواو بوو...

سەندیباد:

لە زەخیرەکە بەکاربێنە، عەیارەکان بچووکتر کەرەوە...

غەیور:

بەچاوان گەورەم...

سەندیباد:

مـنـیش دەڵـێم... ئـەی ئـەگـەر ئـەو نـووسراوە تـەنـهـا هـەر

حەکایەتێکی تۆمارکراو بێت!

(ڕەجەب نزیك دەبێتەوە)

ڕەجەب:

بمبوورە گەورەم، من بێئەوەی خۆم ویستبێتم لەشێکی قەڵەوم پێوەیە، بمبوورە... گەر نان و ئاوم هێندەی ئەوانی تر بدەنێ ئەوا بێ ئەوەی خۆم بمەوێ دەمرم..

سەندیباد:

ناتوانیت بەرگە بگریت؟

ڕەجەب:

گەورەم بەرگەم زۆر گرت، بەڵام ئەمڕۆ بێ ئەوەی خۆم بمەوێ ڕۆحم ئیدی گەیوەتە سەر لووتم... گوڕی سەوڵ لێدانم نەماوە..

سەندیباد:

غەیور... بەشەکەی من بدەن بەم پیاوە...

ڕەجەب:

گەورەم قاییل نابم...

سەندیباد:

دەبێ قاییل بیت... چونکە من لە نان و ئاو زیاتر پێویستم بە تۆیە...

ڕەجەب:

قاییل نابم گەورەم...

سەندیباد:

کەواتە فەرموو خۆت بڵێ چ بکەم؟

ڕەجەب:

بمبوورە... نازانم گەورەم....

سەندیباد:

غەیور... بەشە خواردن و ئاوەکەی من فڕێبدەنە زەریاوە...

ڕەجەب:

نا... گەورەم...

سەندیباد:

کەواتە قاییل بە!

ڕەجەب:

بمبوورە... بەڵام ناتوانم گەورەم...

سەندیباد:

دە کەواتە ئەم پیاوە فڕێ بدەنە زەریاوە...

ڕەجەب:

گەورەم هەرگیز بۆ ئەوەشیان ئامادە نیم...

سەندیباد:

باشە ئێستا قاییل دەبیت کە بەشەکەی منت بدرێتێ؟

ڕەجەب:

بەڵام ئاخر گەورەم بێ ئەوەی بمەوێ تۆ ناچارم دەکەیت.... باشە چۆن پاداشتی ئەم چاکەیەت بدەمەوە؟

سەندیباد:

بە سەوڵ لێدان!

ڕەجەب:

بەچاوان گەورەم... (دەڕوا)

سەندیباد:

منیش لە خۆم دەپرسی گەر ئەو نووسراوە ڕاست نەبێت! دەبینم کەشتییەوانەکانم لە شەست و هەشتەمین ڕۆژی سەفەردا، چیتر تین و تاوی سەوڵ لێدانیان نەماوە.

غەیور:

حەرەس.... هیچ نابینیت ؟

ڕەسوڵ:

جگە لە زەریا هیچ!

سەندیباد:

لە حەفتاو یەکەمین ڕۆژدا، لە نێوان مەرگ و ژیاندا پەلەقاژێ دەکەم و لە کەشتییەوانەکان بێ ئاگام.... (کوتوپڕ بەجادووگەر) تۆ نەبوویت، تۆ کە....

جادووگەر:

کە.... چی؟

سەندیباد:

کە لەو ساتەدا بینیم؟ تۆ نەبوویت؟

(جادووگەر پێدەکەنێ)

سەندیباد:

لە سەرە مەرگام، کەشتییەوانەکانیشم هەر یەکەیان لە قوژبنێکدا کەوتوون، لە خۆم دەپرسم: بڵێی ئەو خەڵکەم فریو نەدابێت؟ کەشتییەکە بەبێ خاوەن هەر ڕێ دەکات، بێئەوەی هیچ کەسێك ئاراستەی بکات.... کڵپەی هەتاو... کڵپەی هەتاو... بەدوای وشەیەکدا دەگەڕێم، ئای چەندە شیرین بوو بیرەوەریی ڕۆژانی یەکەم، بەڵام شیرینتر لەوە هاوارێك بوو کە گوتی:

ڕەسوڵ:

کە.... نا.... ر.

حوجەت:

گەورەم وشکانیی...

(سەندیباد بەزەحمەت خۆی بەپێوە بۆ ڕادەگیرێت)

سەندیباد:

دوا گوڕ و هێزتان بخەنە کار... وشکانیی! ئایا ئێرە سەراندیبە؟

(هەموو لە جووڵە دەوەستن، غەیور دێتە پێشێ)

غەیور:

من شایەتم، من شایەتی سات بەساتی گەڕانی بێ سنووری ئەوم، من کە قەت ئەسڵ و فەسڵی خۆی نەناسیوە، جارێکیان لە بارەی گۆزەی بەختیارییەوە لێم پرسیی، گوتی: ئەوە گۆزەیەکی زێڕینە، حەکیمێك دەنگی خۆی لە ناویدا دیل کردووە، کاتێك مۆرەکەی سەری هەڵدەگریت ئیدی نهێنیت بۆ ئاشکرا دەکات...

(هەموو دەکەونە جووڵە)

جەعفەر:

گەورەم هەموو دوورگەکە گەڕاین، چیتر هیوام نییە...

سەندیباد:

غەیور لە ئەشکەوتی ئەو کێوەدا چی دەبینی؟

غەیور:

تەنها ئەشکەوت...

سەندیباد:

ئەوێ تەنها جێگەیەکە کە نەمان پشکنیوە....

غەیور:

گەورەم کابرایەك پێی گوتم ئەوێ پڕە لە ماری باڵدار، پڕە لە شەمشەمە کوێرەی سەیر کە بۆ ساتێك چییە لە قریشکە قریشك ناکەون...

سەندیباد:

ئەم وشانە ئومێدەوارم دەکەن... دەی با بڕۆین..

جەعفەر:

تەماشای ئەو بەرکەن.... گاشە بەردەکە شێوەی ئادەمیزادی هەیە...

شوجاع:

نا، شێوەی هەژدیهای هەیە...

جەعفەر:

شێوەی جنۆکەیەکی هەیە کە پێدەکەنێ... بێدەنگ پێدەکەنێ...

کەشتییەوانێك:

گەورەم ماری دوو سەر...

سەندیباد:

بیکوژە...

کەشتییەوانەکان:

بیکوژین....

سەندیباد:

با تێپەڕین.....

جەعفەر:

چ دەمێکی سەیری هەیە....

غەیور:

(هاوار دەکات) ئای... چ دەبینم؟ کووپەڵەی ڕەنگاو ڕەنگ...

ڕەجەب:

گۆزە... گۆزە... گەنجینە...

(کەشتییەوانەکان شاڵاو بۆ کووپەڵەکان دەبەن)

سەندیباد:

دەستی بۆ نەبەن!

جەعفەر:

تا بۆ خۆتیان بەریت؟

(هاواری کەشتییەوانەکان، کێشمەکێش لەسەر زێڕ و زیوەکان)

سەندیباد:

(شمشێر ڕادەکێشێ و لە ناوەڕاستیاندا ڕادەوەستێت)

دەست لە هیچەوە نەدەن.. دەستی بۆ نەبەن.. (تووڕە) تۆ بۆچی بۆکست لە براکەت دا؟ کابرا تۆیش ئەو قامچییە دانێ! هێی تۆیش ئەو بەردە فڕێ دە!

ڕەحمەت:

زێڕ و زیوەکانمان دەوێت!

هاروون:

گەورەم... ئەوەی بۆی هاتووین ئەمەتا، هیچ نەبێ خۆ ئەمەیان خەیاڵ نییە...

سەندیباد:

مەبەستت چیە؟

هاروون:

مەبەستم لەو بەختیارییەی کە ئێمە.... (شوجاع دێتە پێشێ)

شوجاع:

بەڵێ هەموو ئەو شتانە لە سەراندیب ڕوویان دا، من ناوم شوجاعە و نەوەی بەلەمەوانێکی بزر ناوی کەنداوم، شاهێدی گەڕان بەدوای ئەو گەنجینەیە و بینینی مارەکانی ئەشکەوتەکەم، شاهێدی ئەو قسەو قسەڵۆکانەم کە لەو بارەیەوە ورووژا، شاهێدی هەراو هوریایەکی تاڵم، بەڵام حەقیقەت لە هەموو ئەوانە تاڵتر بوو...

(سەندیباد و کەشتییەوانەکان دەگەڕێن)

سەندیباد:

ئەم کێشمەکێشەی ئێوە هەموو شتێکی تێکدا، کووپەڵەکان ئاوەژوو بوون و ڕشتە مروارییەکانیش شکان، کەوانێکی زومرود دوو لەت بووە و......

ڕەحمەت:

گەورەم ئێرە چ گۆزەیەکی زێڕی لێ نییە...

سەندیباد:

ئاخر دەبێ بەدوایدا بگەڕێی...

هاروون:

گەورەم لەم کونجەدا چاو چاو نابینێ....

سەندیباد:

دەستت بەکاربهێنە...

ڕەجەب:

گەورەم تۆ دڵنیایت...؟

سەندیباد:

گۆزەیەکە زێڕین، خەتی سەیر سەیری لەسەر کێشراوە... لە ناویدا نهێنییەکی دیاریکراو هەیە، تێگەیشتیت؟

غەیور:

گەورەم... نییە!

سەندیباد:

هەیە!

غەیور:

گەورەم نییە، تەنها گۆزەیەکی قوڕینی لێیە....

سەندیباد:

(تێدەفیکرێت) گۆزەیەکی قوڕین......!

غەیور:

ئەویش شکاوە، لە هەراو هۆریاکەدا شکاوە....

سەندیباد:

گۆزەیەکی قورِینی بەتاڵ، لە هەراو هۆریاکەدا شکاوە....!

غەیور:

ئەمەتا گەورەم.... گۆزەیەکی سەر بەمۆر بووە...

سەندیباد:

ئەمە نییە! بێگومان ئەمە نییە... نا.... نا... نا... هەمدیس بگەڕێن...

ڕەسوڵ:

گەورەم هەموو جێگەیەك گەڕاین، هیچ شتێکمان نەدۆزییەوە...!

سەندیباد:

نەدۆزرایەوە...! دەمت داخە!

ڕەسوڵ:

گەورەم نییە! خۆ خۆت دەبینیت..

(وچان)

سەندیباد:

بەڵێ دەبینم! (خەریکە لە پێ دەکەویت) کەواتە نەبوو! کەواتە نییە! کەواتە گۆزەی بەختیاریی درۆ بوو، کەواتە گۆزەی بەختیاریی درۆیە!

غەیور:

گەورەم چ بکەین؟

سەندیباد:

هەرچییەکتان دەوێ بیکەن (کەشتییەوانەکان بە هەراو هۆریای شادومانیی هێرش بۆ کووپەڵەکان دەبەن، سەندیباد

دێتە پێشی شانۆ) کەواتە گۆزەی بەختیاریی ئەفسانە بوو! وەهەب: لە کوێیت؟ (هاوار دەکا) وەهەب: من شکستم هێنا! (وەهەب دێتە پێشێ)

وەهەب:

سەندیباد ئێمەش شکستمان هێنا!

سەندیباد:

لە تەواوی ڕێگەی گەڕانەوەدا لە خۆم پرسی: بڵێی هەمان ئەو گۆزە قوڕینە شکاوە گۆزەی بەختیاری نەبووبێت؟

وەهەب:

کەچی سەیرت کرد دەستەکانت بەتاڵن!

سەندیباد:

حەوت کەشتییەوانی ئازام لە کاتێکدا کە ئەڵماسی ساغیان لە دەستا، بەژەهری مارەکان بوونە خۆڵەمێش!

وەهەب:

سەندیباد خەریکیت پیر دەبیت!

سەندیباد:

وەهەب پیر بووم، ئا ئەمەیە نائومێدیی... لە خۆم دەپرسم: گەر بەختیاری ئەفسانە بێت، ئیتر بەئومێدی کام ڕووناکی؟ گوێم لێیە کەسێك لە مندا پێدەکەنێت..

وەهەب:

من گوێم لە هیچ نییە!

سەندیباد:

چۆن وەهەب! هەمیشە کەسێك قاقا پێدەکەنێت، هەمیشە کەسێك بە من پێدەکەنێت... (بە جادووگەر) ئەدی تۆ نەبوویت؟ ئەوە تۆ نەبوویت کە دەیان جار لە بنی چاوی ئەو مارانە

بینیمیت کە مەرگیان بە هاوڕێکانم دەبەخشی!

جادووگەر:

ئەمە وڕێنەیە!

نووسەر:

ئەو کتێبە تێیگەیاندووم کە سەندیباد زەلامێکی توڕەهات و خۆپەرست بووە، لە گەشتی سێیەمیدا، لە کاتێکدا کە بەخەونی گەنجینە زێڕ و زیوەوە ڕۆیی، حەوت کەشتییەوانی ئازای بەژەهری هەژدیها سپارد!

سەندیباد:

گوتم بەم شێوەیە نەبوو....

نووسەر:

هەموو کەسێك دەبێ بەرگری لە ناچیزەیی خۆی بکات، دیارە ئەم ئەکتەرەش نکوڵیی لە ناچیزەیی سەندیباد دەکا!

سەندیباد:

وەهەب گوێت لێیە؟ ئەوانە تاوانبارمان دەکەن!

یەکێك لە خەڵکیی:

نیگەران مەبە! ئەو برادەرە بەڕاستیی نییە، ئاخر ئەو نووسەرێکی هەژارە و هەمیشە حەزی لە دادپەروەرییە!

یەکێکی تر:

بنۆڕە مێزی دادوەرییەکەی!

جادووگەر:

ئەی تەرازووەکەی بۆ ناڵێیت! ها... کێ گوتوویەتی هەموو ئەم گەمانە بەڕاستیین؟

نووسەر:

گەرچی من کەمێك مەستم، بەڵام زۆرباش دەزانم چیم گوتووە.

سەندیباد لەبەر خاتری خەونێك، لە سەفەری سێیەمدا حەوت کەسی بەکوشت دا!

سەندیباد:

بابڕۆین....

نووسەر:

لە گەشتی چووارەمیشیدا، یانزە پیاوی ئازای تری کردە خۆراکی نێزەی جەللاد...

سەندیباد:

ئەمە ڕاست نییە.. ئەوانە لە سۆزانی خانەیەکدا سەرخۆش ببوون و گاڵتەیان بەخواوەندەکانی شار کردبوو...

نووسەر:

کام شار؟ لە کتێبەکەدا شتی وا نەنووسراوە... خواوەندی چیی؟

سەندیباد:

وەهەب ماندووم...

وەهەب:

سەندیباد وەڵام بدەرەوە...

سەندیباد:

وەهەب گەلێك ماندووم..

وەهەب:

ماندوویی مەکەرە بیانوو! ئەو قسەیە ڕاستە؟

سەندیباد:

بەڵێ وەهەب... بەڵام لە دەستی مندا نەبوو...

وەهەب:

لە دەستی تۆدا نەبوو؟

سەندیباد:

باوەڕ بکە وەهەب، کاتێ هەواڵەکە بە من گەیشت نێزە سەریانی پەڕاندبوو!

وەهەب:

بەدوای گەنجینەی زێڕ و زیودا دەگەڕایت؟

سەندیباد:

نا!

وەهەب:

دانی پیانێ... بەدوای گەنجینەی زێڕدا دەگەڕایت!

سەندیباد:

نا وەهەب:... بوختان بۆ هاوڕێکەت مەکە، تۆ خۆت باش دەزانیت کە من بەدوای بەختیاریدا، بەدوای حەقیقەتدا دەگەڕام!

وەهەب:

کێ باوەڕ بەم قسانەت دەکات؟

سەندیباد:

لە تەواوی ڕێگەی گەڕانەوەمدا لە خۆم پرسیی، بڵێی هەمان ئەو ئەو گۆزە قوڕینە هەپروون بووە گۆزەی بەختیاری نەبووبێت؟ کەچی شەپۆلەکانم بە پەشۆکاویی دەبینی....

نووسەر:

لەو کتێبەدا نووسراوە کە سەندیباد کابرایەکی زوبان لووس بووە!

وەهەب:

سەندیباد تۆ دەترسایت.. ئەوە ڕاکردن بوو لە کارەسات...

سەندیباد:

باشە وەهەب، باشە من بۆ خۆم چاوەڕێی سەرەنجامێکی

ئـاوهـا تـاڵـم دەكرد، بـەڵام پێم بڵـێ ئـێــوە بـۆچـی شكستتـان هێنا؟

وەهـەب:

پرسیـارێكـی نـابـەجێیە...

سـەندیبـاد:

بۆچـی وەهـەب! ئـەی ئێوە خـاوەنـی هێز نەبوون...

وەهـەب:

بەڵێ خـاوەنـی بووین... خـاوەنـی بووین...

سـەندیبـاد:

كەواتە بۆ؟ وەهـەب بۆ؟

وەهـەب:

لەبـەر ئـەوەی پێـنج پـەنجـەی دوژمـنـان یـەك بوو، ئێمـەیش هـەزار دەستـی تـەنهـا بووین!

سـەندیبـاد:

كەواتە هێشتا لە یادتە، گەر یادت نییە، لێگەڕێ با یادتـی بهێنمـەوە كە ئێرە لەو ڕۆژانەدا چیـی بوو؟ ئەو ڕۆژانە ئێرە جـەنگ بوو... زەبر و زەنگ بوو... شـەڕی هـەركـەسێك بوو لـەگـەڵ ئـەوەی تردا، شـەڕ بوو لـەگـەڵ میردا...

خـەڵكـی:

ئێرە جـەنگ بوو...
بـەڵام جـەنگێكـی بێهوودە
جـەنگێكـی هـەتـا هـەتـایـی

سـەندیبـاد:.

وەهـەب ئێرە تـەفرەقـە بوو، لە یادتـە؟ هـەمووان لـە یـەكتری جودا، دڵنیـایـی بوونـی نـەبوو!

خەڵکیی:

لێرە نەسەب و ڕەچەڵەك

ڕەنگی پۆشاك

خوێن و تیرە و عەشیرەت

دابونەرێت، بیروباوەڕ

هەریەکەی بە بەهانەو بیانوویەك....

سەندیباد:

وەهەب... بیرت دێ زمان لاڵ و میریش کەللەڕەق و زۆردار...

جادووگەر (لە پۆشاکی میردا)

ئەم پیاوە بگرن!

یەکێك لە خەڵکیی:

میری دادپەروەر.... منی بەزنجیر کێش کرد...

جادووگەر:

ئەم زەلامە چیی گوت؟

هەمان کەس:

چاو و گوێیەکان دەڵێن: جنێوی داوە...

جادووگەر:

جەللاد...!

پیاو:

پێستی کەوڵ کردم...

جادووگەر:

جەللاد....!

پیاو:

پێستی پڕ کردم لە کا...

جادووگەر:

زیوی داغبوو...

پیاو:

دەمـی بەستم...

جادووگەر:

قـامچیـی...

پیاو:

پشتـی کردم بـە خوێن...

جادووگەر:

بیتـاسێنن!

پیاو:

میری دادوەر خستمییە بەردەمـی کەرکەدەن!

جادووگەر:

لە دەقـەکاندا بنووسن:

پیاو:

نینۆکی میللەت درێژ بوو..

جادووگەر:

زوبـانـی بڕاو بێت...

پیاو:

زوبـانم بڕاو بوو...

سیخوڕی یەکەم:

گەورەم پێویستە بیرێکـی تـازە بکەینەوە...

سیخوڕی دووەم:

گۆگردی تـوواوە....

سیخوڕی یەکەم:

میلـی دندانەدار...

سیخوڕی دووەم:

میل هێنان بە چاودا

سیخوڕی یەکەم:

ئاخنینی گوێ بەقیری تووا وە...

(هاواری پیاوەکە)

جادووگەر:

ئەو دەنگە چ بوو؟

سیخوڕی دووەم:

هەلهەلەی شادومانی خەڵکیی.... داوای تەمەن درێژی و فەرمانڕەوایی ئەبەدیی بۆ میرمان دەکەن...

جادووگەر:

کاسە شەرابەکان بەرزکەنەوە...

سیخوڕی یەکەم:

بەرزی کەنەوە... میر دوژمنی نییە!

سیخوڕی دووەم:

بەرزی کەنەوە... دوژمنەکەی میر هێشتا لە دایك نەبووە...

سەندیباد:

منیش لە خۆم دەپرسیی بڵێی ئەو گۆزە قوڕینە هەپروون بووە هەمان گۆزەی بەختیاری نەبووبێت؟

غەیور:

گەورەم چ بکەین؟

سەندیباد:

غەیور... بیردەکەمەوە!

غەیور:

لە چیی گەورەم؟

سەندیباد:

لــە مـەلـی بـەخـتـیـاریـی... غـەیـور، ژاوە ژاوەکـان دەبـیستـیت؟ دەیانبیستیت؟

غەیور:

بەڵێ گەورەم..

سەندیباد:

ئـەمڕۆ لـە گـۆڕەپـانـی سیـاپـۆش دایـکـانـی حـەوت کـەشتییەوانە کوژراوەکە نەفرەتیان لێ کردم، هاواریان دەکرد سەندیبادی پیاوکوژ...

غەیور:

گەورەم بیر خۆتـی بەرەوە!

سەندیباد:

بـاشە غـەیور، تۆیش من بـەتـاوانبـار دەزانیت؟

غەیور:

نـا گەورەم، ئێمە هـاتین و ئـەوان مـانەوە... تـاوانـی هیچ کەسێك نـەبـوو.. ئـاخـر ئـەوانـە ژیـانـێکـی خـەراپ دەژیـان، ژیـانـێکـی کـولـەمـەرگـیـی دەژیـان... ئـەو بـەردە گرانبـەهـایـانـە بـۆ ئـەوان ڕۆشنـاییـی ڕزگـاربوون بوو. نـا گەورەم..

سەندیباد:

غەیور چۆن... من زۆر بـاش هـەست بـە سەختیـی ئـەمە دەکەم... ئـاخر گەر من ئەوانەم نەبردبـایـە...

غەیور:

نــا گــەورەم تــاوانــی ئـێوە نــەبـوو... ئـێوە تـەنـانـەت لـەو ڕۆژە سەختانەشدا بەشە نان و ئاوەکەی خۆتان بە یەکێك لەوانە بەخشیی!

سەندیباد:

غەیور بەسە... ژاوەژاوەکان دەبیستیت؟

غەیور:

بەڵێ... بەداخەوە بەردەوام ژاوە ژاو هەیە..

سەندیباد:

مەلی.... بەختیاریی!

غەیور:

دەڵێی باوەڕتان بە قسەکانی ئەو پیرەمێردە کردووە!

سەندیباد:

غەیور لە دڵم چەسپیوە... دەڵێ بەچاوی خۆی بینیویەتی... لە دوورگەی جاوە!

غەیور:

بەڵێ دەڵێ بینیومە...

سەندیباد:

بینیویەتی ئەو شارەی کە مەلی بەختیاریی لێ دەخوێنێ هەموو خەڵکەکەی بەختیاربوون!

غەیور:

بەڵێ بینیویەتی...

سەندیباد:

غەیور... دەڵێی چ بکەین؟

غەیور:

گەورەم با باش بیری لێ بکەینەوە... دەبێ زۆر بیری لێ بکرێتەوە...

سەندیباد:

ژاوە ژاوەکان دەبیستیت؟

(هاواری پیاوێك كە دڕندانە نزیك دەبێتەوە)

سەفدەر:

هەی کافری مورتەد!

سەندیباد:

گوتی چیی؟

سەفدەر:

هەی خوێنرێژ.. کوشتنت حەڵاڵە!

(بە شمشێرەوە هێرش بۆ سەندیباد دێنێ، سەندیباد خۆی لێ لادەدا و خەنجەرەکەی دەردێنێ...غەیور بە پەلە دوور دەکەوێتەوە)

سەندیباد:

هەی بێ مێشك!

سەفدەر:

بەنی سەیفیی کوشتنیان ڕەوایە (هێرش دەبا)

سەندیباد:

دەست بکێشەوە...

سەفدەر:

هەی کافر... (دیسان هێرش دێنێ، سەندیباد خۆی لادەدا، خەنجەرەکەی لە سینگی پیاوەکەدا ڕۆدەبا، پیاوەکە بەهاوار هاوارەوە دەکەوێ بە عەرددا و دەمرێ، سەندیباد دەچێتە سەری، واقی وڕماوە...)

سەندیباد:

غەیور دەیناسم... لە کوێی غەیور؟

(غەیور بە نێزەیەکی شکاوەوە دێتەوە)

غەیور:

چەکم هێنا...

سەندیباد:

غەیور دەیناسم...

غەیور

بەڵام ئەو تۆی نەناسی...

سەندیباد:

کەشتییەوانێکی پێشوومە... کەشتییەوانێکی سەفەری یەکەمم...

غەیور:

گەورەم بیری لێ مەکەوە!

سەندیباد:

چۆن؟ ئێمە شەش مانگ پێکەوە بووین... شەو و ڕۆژ، بووینە هاوڕێ و برا...

غەیور:

گەورەم فەرامۆشی کە!

سەندیباد:

ژاوەژاوەکان دەبیستیت؟ غەیور نابێت ئاوها دانیشین... کەشتییەوانەکان کۆبکەوە، ئاخر مەلی بەختیاریی درۆ نییە، ئەو پیرەمێردەی خەڵکی سیلان، ئەو پیرەمێردە بە چاوی خۆی مەلی بەختیاریی بینیوە. غەیور هەیە، مەلی بەختیاریی هەیە.. هەیە، غەیور، پێنج هێندەی کرێی ئاسایی بە هەر کەشتییەوانێك بدە، گەر نەماندۆزییەوە، بەڵێنی خوێنی منیان بدەرێ... غەیور، مەلی بەختیاریی درۆ نییە... دەی بابڕۆین...

(هاوار بەرز دەبێتەوە، شانۆ تاریك دەبێت، لە تاریکییدا)

ڕەحمان:

ئەوە چی بوو؟

ڕەسوڵ:

خۆر گیرا!

ڕەحمان:

ئەم دەنگانە چییە؟

ڕەسوڵ:

مەلی زەریا..

ڕەحمان:

هەوا قورسە..

ڕەشید:

شەپۆڵەکانیش قورس...

سەندیباد:

سەوڵ لێ مەدەن... دەست هەڵگرن... غەیور چراکان داگیرسێنە!

غەیور:

گەورەم هیچ شوێنێك نابینم... چراکان نابینم..

ڕەشید:

وای لەم گەرمایە...

ڕەحمان:

ئاگر بارانە..

ڕەسوڵ:

دەنگی شەپۆڵەکان نابیستم....

مەنسور:

ئاخ بۆ با!

ڕەشید:

ئاخ بۆ ڕووناکیی!

ڕەسوڵ:

ئاخ بۆ تۆزێك هەتاو!

هەموو:

هەتاو... هەتاو!

(شانۆ هێدی هێدی و پاشان لە ناکاوێکڕا بەڕووناکییەکی بە تین ڕووناك دەبێتەوە، کەشتییەوانەکان بەدەست چاوی خۆیان دەگرن،پاشان ورده ورده دەستیان لادەبەن وچاویان دەکەنەوە)

جەعفەر:

هەمدیس هەتاو...

سەندیباد:

غەیور... لە کوێین؟

غەیور:

هێڵی ئیستیوا...

سەندیباد:

جەعفەر... خێرایی با بدۆزەرەوە!

جەعفەر:

کام با؟

غەیور:

گەورەم چارۆکەکان ناجووڵێن!

جەعفەر:

شەپۆلەکانیش بێ هاژەن...

شوجاع:

تەنها جریوەی تەیرە پەڕ و باڵ سپییەکانی زەریا دێتە گوێ!

سەندیباد:

سەوڵ لێدەن!

جەعفەر:

گەورەم نابێ!

سەندیباد:

توندتر سەوڵ لێدەن!

جەعفەر:

گەورەم پێویستە چاوەڕێی با بین!

سەندیباد:

کێ پرسیاری لە تۆ کردووە؟

جەعفەر:

گەورەم دەبێ چاوەڕوان بین!

سەندیباد:

جەعفەر... پێ لە بەرەکەت زیاتر ڕامەکێشە! دەی سەوڵ لێدەن!

جەعفەر:.

دیارە دەتەوێ کەشتییەوانەکان بێکەسکوژ کەیت!

سەندیباد:

بێدەنگبە!

جەعفەر:

هەتاوی سووتێنەر و ئارەقەی لەش کەشتییەوان وشك هەڵدەگەڕێنێ!

غەیور:

گەورەم ڕاست دەکا ، چونکە ئەم هەتاوە سووتێنەرە....

سەندیباد:

چاوە بێ شەرمەکانتانم تێ مەبڕن! سەوڵ لێدەن! با نییە؟ ها؟ ئەی غیرەت کوا؟ بیستوومە جارێکیان لە کەشتییەکدا، کەشتییەوانەکان هەناسەیان کردۆتە یەك و هەموو پێکەوە فوویان بە چارۆکەکەدا کردووە و ئیدی کەشتییەکە جووڵاوە و کەوتۆتە ڕێ، شوجاع تۆ ئەمەت نەبیستووە؟

شوجاع:

بـا گـەورەم بـیستـوومـە، جـارێك ئـەمـە ڕووی داوە، بـەڵام لـە کەشتیـی شێتـەکاندا ڕووی داوە!

سەندیباد:

گوتت چیـی؟

شوجاع:

ئاخر گەورەم.. هـەتاو ئەقڵـی بونیـادەم تێکدەدات!

سەندیباد:

شوجاع.... لاساریـی مەنوێنـە.. لە مردن بترسە!

شوجاع:

لە مردن دەترسم... هـەر بۆیـەش لاساریـی دەنوێنم!

سەندیباد:

من نـاترسم...

شوجاع:

ئـاخر چونکە تۆ کەس چاوەڕێت نـاکا...

سەندیباد:

کەواتە بگرە... (بە شمشێرەوە هێرش بۆ شوجاع دەبات، بەڵام غـەیـور شتـێك بـەشانیدا دەکێشێت، سەندیبـاد لـە هـۆش خـۆی دەچێت و دەکەوێت. هـەمووان تـەماشای سەرەوە دەکەن)

شوجاع:

خۆر نزیکتر بۆتـەوە...

عەبدوڵڵا:

کەشتییەکە داغ بووە...

ڕەحمان:

پێستم شەقار بووە....

ڕەشید:

دەمارەکانم لەت و پەت بوون...

ڕەحمان:

بنۆڕن... (هەمووان سەیری زەریا دەکەن)

ڕەشید:

هەنسکە هەنسکی شەپۆلەکان...

غەیور:

خۆر تینوو...

حوجەت:

نەوڕەسەکان خۆیان بەزەریادا دەکێشن...

مەنسوور:

خۆکوشتن شتێکی سروشتییە!

جەعفەر:

مانەوە لەسەر تەختی کەشتیی دەبەنگییە!

ڕەسوڵ:

هەور... با... هەور....

(شانۆ تاریك دەبێت، هەلهەلەی شادی و خۆشحاڵیی کەشتییەوانەکان، ژاوە ژاو و قەرەباڵغیی و گۆرانیی، پاشان دەنگەکان وردە وردە هێور دەبنەوە، تەنها دەنگی هەناسەبڕکێی کۆمەڵێك کەشتییەوان دێتە گوێ کە سەوڵ لێدەدەن، شانۆ ئارام و ڕووناك دەبێتەوە، سەندیباد لە پشتی کەشتییەوانەکانەوە ڕاوەستاوە، هەستی بە سووکایەتیی کردووە و لە هەموو شتێك نیگەرانە)

غەیور:

گەورەم کەشتییەك نزیك دەبێتەوە (سەندیباد ناجووڵێت)

ئیشارەت دەدەن گەورەم... لەگەڵ ئێمەیانە گەورەم... بنۆڕە... بنۆڕە گەورەم... بە ئالآیەکی وەنەوشەیی ئیشارەت دەدەن (سەندیباد نابزوێت) گەورەم بنۆڕە... (وچان، بەبێزارییەوە) زۆر باشە سەیر مەکە.. (دەچێتە پێشێ و هاوار دەکا) ها... کەشتیی هاورێ... چ هەواڵە؟

جادووگەر:

(لە قووڵایی شانۆوە) بگەڕێنەوە... بگەڕێنەوە، لە باشووری خۆرهەڵات تاعون بڵاوبۆتەوە!

غەیور:

تاعون؟ ئەدی لە جاوە؟

جادووگەر:

لە هەموو شوێنێك.....

غەیور:

چەندێك ڕێگەمان بۆ ئەوێ ماوە؟

جادووگەر:

چل ڕۆژ... لە باشووری خۆرهەڵات تاعون بڵاوبۆتەوە، مەرگە، کوشت و کوشتارە، بگەڕێنەوە!

(کەشتییەوانەکان دەست لە سەوڵ لێدان هەڵدەگرن، سەندیباد دێتە پێشێ)

سەندیباد:

کاپتن من لە سەفەرەکەم بەردەوام دەبم... گویت لێیە؟

جادووگەر:

ڕەشە تاعون بڵاوبۆتەوە!

سەندیباد:

کاپتن دڵ لە دڵ مەدە... لەو جێگەیەی کە مەلی بەختیاریی لێ بێت تاعون نییە!

(کەشتییەوانەکان دەکەونە سەوڵ لێدان)

جادووگەر:

گوتت چیی؟

سەندیباد:

مەلی بەختیاریی.... تەیرێکی باڵ زێڕین و ڕەنگاو ڕەنگە.. هەزار ساڵ و جارێك بۆ دونیا دێت، خوێندنی ئەو تەیرە شوکر و بەرەکەتی لێ دەڕژێ، لەو جێگەیەی ئەو هەبێ بەختیاری وەك ئاوی ڕووبار خوڕەی دێت، هەر کەسێك بەشی خۆی لێ هەڵدەگرێت!

جادووگەر:

بەشە تاعون؟

سەندیباد:

بەشی ڕۆژانی خۆش... لەبەر ئەوە تەواوی دڵۆپەکانی خوێنم بەرەو جاوە دەکشێ، خوێنی من و ئەو پیاوانە...

جادووگەر:

وای بە حاڵی ئەو پیاوانەی کە هاوسەفەری تۆن! وای بە حاڵی ئەو هاوسەفەرانەت!

سەندیباد:

کاپتن دوورکەوە، ئەو ئالای خەتەرە داگرە... دوورکەوە!

جادووگەر:

باشە کاپتن من دەڕۆم... کە گەیشتمە شارێك بڵێم کێم بینیوە؟

سەندیباد:

بڵێ سەندیباد...

جادووگەر:

ها... ها... ناوەکەتم بیستووە...

سەندیباد:

ئەی تۆ کێیت؟

جادووگەر:

هەر کێیەك بم. خوا... حاف.... ی...ز!

سەندیباد:

گوتت چیی؟ باش گوێم لێ نەبوو!

جادووگەر:

خوا... حاف.... ی... ز!

سەندیباد:

(بیردەکاتەوە) خوا... حافیز!

غەیور:.

سەندیباد چیی بووە؟

سەندیباد:

غەیور، ئەوە یەکەمجارە ئەم کەشتییە بەلاماندا تێپەڕێ؟

غەیور:

بەڵێ گەورەم!

سەندیباد:

دڵنیایت؟

غەیور:

بەڵێ قوربان...

سەندیباد:

کەچی من هەست دەکەم چەند جارێك ئەم کەشتییەم بینیوە، هەست دەکەم چەند جارێك کاپتنەکەیشیم بینیوە... (کوتوپڕ) ئادەی.... زرمەی تەپڵەکان نابیستم... بکوتن، توندتر، قایمتر... (زرمەی تەپڵ بەرز و بەرزتر دەبێتەوە) هەمدیس هەتاو، لەبەر

بڵێسەی هەتاودا، هەزاران چاوی شینی زەریا دەبینم، کەچی
پەلکە ڕەنگینەی چاوانی هیچ کیژێك چاوەڕوانم نەبوو!

کەشتییەوانەکان:

خۆر تینوو بوو
ڕۆح و جەستەی شەپۆلەکانیش بێ ئامان
لەگەڵ سەوڵی بەژن زراڤدا
وان لە جەنگدا.
(زرمەی تەپڵ)

سەندیباد:

هەمدیس هەتاو... شەپۆڵ، شەپۆڵ، شەپۆڵی شەکەت و ماندوو...
هیچ.. هیچ... هیچ...

دەستەی یەکەمی کەشتییەوانەکان:

ڕۆژان درێژ
ساتەکان چەواشە
ڕزانی مێشك
بەکڵپەی خۆر
بانگی تەپڵ بوو... بانگی تەپڵ

دەستەی دووەم:

هەنووکە خەیاڵ
لای لێکترازانی تەختەو دارە
لای لێکترازانی هەموو شتێکە
زرمەی تەپڵ.. زرمەی تەپڵ
هاوار دەکا!

سەندیباد:

غەیور لە کوێداین؟

غەیور:

مەداری ڕەئسی جددی....

دەستەی یەکەم:

وا ئێمە لە نیوە شەواندا

بیر دەکەینەوە... بیر

زرمەی بەرزی تەپڵ

ڕۆحە نوستووەکان

بە ئاگا دێنێتەوە... بە ئاگا دێنێتەوە، بەئاگا!

دەستەی دووەم:

وای لە بیری لێکترازانی کەشتیی!

غەیور:

گەورەم شەوە!

سەندیباد:

دەبینم، بەڵام مانگ دیار نییە!

غەیور:

گەورەم سی و حەوت شەو تێپەڕیوە!

سەندیباد:

بەڵێ غەیور.... خواردن بە کشتییەوانەکان بدە! (غەیور دوور دەکەوێتەوە) لێرەوە ئەستێرەکان نزیکترن، هەزاران چاوی بەگومان لە ئاسمانەوە تەماشام دەکەن، منیش چاوانم لە ڕێگە بڕیوە!

کەشتییەوانەکان:

خەیاڵی هەپروون بە هەپروون بوونی کەشتیی

خەیاڵی پارچە پارچەبوونی بەلەم

نیوە شەوان

خەون لە چاوانی کەشتییەوان دەفڕێنن

سەندیباد:

غەیور... بە کەشتییەوانەکان بڵێ دەس هەڵگرن

غەیور:

بۆچی گەورەم؟

سەندیباد:

بۆ ئەوەی بەگوڕ و تینێکی زیاترەوە بکەونە سەوڵ لێدان!

غەیور:

(هاوار دەکا) نووستن!

کەشتیەوانەکان:

کەشتییەکەمان خەو بردییەوە

با ئەم کەشتییەی

لەسەر ڕووی ئاو... لەگەڵ خۆیدا دەبرد...

(کەشتییەوانەکان دەنوون، هەر بەدانیشتنەوە دەنوون، سەندیباد دێت و دەچێت)

سەندیباد:

مانگ! (سووکانەکە دەگرێ و چاو لە بەرامبەر دەبڕێت) ئایا هیچ دەوایەك بۆ کیژۆڵەکەی پادشا نەبوو؟ (سووکانەکە بەردەدا، وەردەچەرخێت) هیچ دەوایەك نەبوو؟ (دەنگی پێی کەسێك، دەگەڕێتەوە) کێیە؟

عەبدوڵڵا:

کەشتییەوانێك!

سەندیباد:

ناو؟

عەبدوڵڵا:

عەبدوڵڵا.....

سەندیباد:

عەبدوڵڵا چییە؟ بۆچی نەنوستوویت؟

عەبدوڵڵا:

ناتوانم گەورەم... خەوم لێ ناکەوێت...

سەندیباد:

بۆچی عەبدوڵڵا؟

عەبدوڵڵا:

بیری ماڵ و مناڵ.... بیری کەسانێك کە بەتەنها لەو وێرانەیەدا بەجێم هێشتوون، ئاخر ئەوانە چاوەڕێم دەکەن، منیش لێرەدا، لەسەر ڕووی ئەم زەریا بێ سنوورە...

سەندیباد:

عەبدوڵڵا حەقی خۆتە... بەڵام لەوانەیە بەم زووانە مەلی بەختیاریی...... نا هەوڵ بدە بنوویت....

عەبدوڵڵا:

نووستن؟ نا گەورەم، لای من سەوڵ لێدان ئاسانترە. گەورەم کاتێك سەوڵ لێدەدەم ئیدی بیر ناکەمەوە!

سەندیباد:

عەبدوڵڵا تۆ پێتوایە لەسەر تەختی ئەم کەشتییە توانیبێتمان دادوەریی بەرکەماڵ کەین؟

عەبدوڵڵا:

دادوەریی؟ ئای گەورەم گاڵتە دەکەیت؟

سەندیباد:

عەبدوڵڵا گاڵتە نییە... دەمەوێ حەقیقەت بزانم!

عەبدوڵڵا:

حەقیقەت؟

سەندیباد:

بەڵێ عەبدوڵڵا...

عەبدوڵڵا:

گەورەم ئەمەیان ئاڵۆزکاوترە...

سەندیباد:

عەبدوڵڵا... خۆت گێل مەکە بڵێ...

عەبدوڵڵا:

گەورەم حەقیقەت ئەمەیە کە من دەبێ هەتا کۆتایی ژیانم سەوڵ لێدەم!
(دوور دەکەوێتەوە)

سەندیباد:

هیچ ڕۆشناییەك.... هیچ ڕۆشناییەك، هیچ شتێك، لە تار یکایی ئەم دڵتەنگییەدا، نە چرایەك، نە ڕۆشناییەك، نە چرایەك، وەك ئەو چرایەی کە لەوێدا ورشەی دێت، وەك ئەو چرایە... (بە وورووژانەوە) عەبدوڵڵا!

عەبدوڵڵا:

بەڵێ گەورەم....

سەندیباد:

هیچ شتێك لەولایەوە نابینیت؟ ڕۆشناییەك؟

عەبدوڵڵا:

چۆن گەورەم... وێنەی مانگ لە ئاودا!
(سەندیباد بەرەو لای سووکانەکە دەگەڕێتەوە)

سەندیباد:

دیسان شەپۆڵ، شەپۆڵ، شەپۆڵ... بێدەنگیی، بێدەنگیی، بێدەنگیی، ڕێگە، ڕێگە، ڕێگە... ڕێگەو خەوی قورس، خەو و

پیاوانێك كە ژنەكانیان خەون دەبینن، خەون و وێنەی مانگ لە ئاودا... مانگ؟ (هاوار دەكا) عەبدوڵڵا!

عەبدوڵڵا:

بەڵێ گەورەم...

سەندیباد:

عەبدوڵڵا.... دووبارە بنۆڕە... ئەوە ڕۆشنایی مانگ نییە!

عەبدوڵڵا:

بەڵێ گەورەم... چرای زەریاییییە... (هاوار دەكا) چرای زەریایی... (سەندیباد ڕوخساری خۆی دەشارێتەوە، دەچێتە لاوە، عەبدوڵڵا هێشتا هاوار دەكا)

بور... جی.. زە.. ر... یا... یی!

(كەشتییەوانەكان یەكە یەكە بە ئاگا دێنەوە)

حوجەت:

گوێتان لێ بوو؟

عەبدوڵڵا:

لەولاوە... لەولاوەیە... بنۆڕن...

(كەشتییەوانەكان هەلهەلەی شادومانیی لێدەدەن و بەخێرایی دەكەونە سەوڵ لێدان)

كەشتییەوانەكان:

خەونی زیندووان... خەونی ژیانە
لە خەوندا بینیمان سوورە ترێ
زەردە هەرمێ
سەوزە هەنجیر
تریقەی شادیی منالان
دیدەنی دەسگیرانەكان

ئەمەش ڕاستەو درۆ نییە!

(جەعفەر دێتە پێشێ)

جەعفەر:

بەڵێ قوربان من شایەتم! ئەدی چۆن ئەو ڕۆژە درێژانەم لە یاد دەچێت؟ ئێمە لە کەنار ماینەوە و کاپتن لەگەڵ دوو هاوڕێی تردا بەرەو دوورگەی سانسا کەوتنە ڕێ... کەنارنشینان پێیانگوتین کە مەلی بەختیاریی لێرەیە، بەڵام هیچیان لە نیازی ئێمە نەدەزانیی. بەڵێ وەرزێکی درێژ بوو لە بێزاریی و تەمبەڵیی، لە دونیا دابڕابووین و هەواڵمان لە هیچ شوێنێکەوە پێ نەدەگەیی، وا پێدەچوو دونیا فەرامۆشی کردبێتین. لە حەیوەت بێزاری و دڵتەنگی یانزە کەسمان بەرەو جاپۆترا ڕۆیشتن، من لەسەر ئاکاری باپیرانم کەوتمە تۆڕ چنین، ئەوانی تریش خۆیان بە کڕین و فرۆشتنی شتی هاکەزایی و بە قومار و بەدخووییەوە خەریك کردبوو، هەندێکیان خوویان دابووە شەراب خواردنەوە و تەماشاکردنی تەمسیلی سێبەر...

(چەند کەشتییەوانێك بەشێوە و جۆرە جووڵەیەکی هێور و قورس دەست بەلاسایکردنەوەی سەمایەکی سەیر دەکەن)

مەسروور:

دیسان سەما... خەڵکی ئێرە سەما زۆر دەکەن!

ڕەشید:

قسەکانیشیان هەر بە سەما دەڵێن!

مەسروور:

بە سێبەرەکانیش!

ڕەشید:

دیسانەوە هەمان چیرۆك، ڕامای مەزن و سیتای میهرەبان!

ئەها ئەوەش پادشای مەیموونەکانە کە سیتای دزی!

مەسروور:

ئەوەش سیتای شۆخە کە لە دەستی هەڵدێت!

ڕەشید:

ئەوەتا دێوەکە بە دەوری خۆیدا دەخولێتەوە!

حوجەت:

بە درێژایی زستان لێرە ماینەوە، نە پەیامێك، نە هەواڵێك....

مەسروور:

سیتای خاوەن لێوی شەکەریی و ددانی ورد، مەمکۆڵانی دوو گوێزی هیندی پڕ لە شیری ژیان، ئای گەر هەموو ژنانی جاوە وەك سیتا بان!

حوجەت:

بێهوودە چاوەڕێین، ئێستا یانزە کەس لە هاوڕێکانمان لەم دوورگەیەدا سەرگەرمی ڕابواردنن، سەرۆکیش لەوپەڕی سانسادا بە تەواوی فەرامۆشی کردووین!

ڕەشید:

ها.. ئەوەتا... کریشنا گەییشت، هێی تەمسیلەکە تەواو...

حوجەت:

(بە جەعفەر) گوتت لە کوێ؟

جەعفەر:

جاپۆترا... تا ئەوێ ڕۆژە ڕێیەکە، گەر ڕێگە ون نەکەیت ئەوا دەبێت بە دارستانەکەشدا تێپەڕیت...

مەسروور:

بیستوومە ژنەکانیان عاشقی ڕێبوارانن... ها.. بیستوومە لە کاتی نووستن و هەستانیاندا جەستەیان دەڕەنگێنن!

ڕەشید:

بە هەوەسی ئاگرین و چاوانی کافر کوژ!

حوجەت:

من ڕۆیشتم...

جەعفەر:

ئارام بگرە....

حوجەت:

پەند و ئامۆژگاریی بەسە، چیتر بەقسەت ناکەم... خەریکم لێرەدا دەڕزێم... ئاخر لێرە ئاگریش شێ هەڵدێنێ!

ڕەسوڵ:

گوێم لە هاوارێك بوو...

مەنسوور:

بەڕاست؟

ڕەسوڵ:

لەلای پەرستگەکەی بووزاوە...

حوجەت:

خەونت بینیوە؟ هەڵبەت یەکێك لە پەیکەرەکان باوێشکی داوەو کەوتووە!

جەعفەر:

هێی کێ لەوێدایە؟

سەندیباد:

منم...! (سەندیباد لەگەڵ غەیور و شوجاع دا دێتە ژووریَ، شادومانیی کەشتییەوانەکان... ژاوەژاو...)

کەشتییەوانەکان:

سڵاو گەورەم... سڵاو!

سەندیباد:

(بە حوجەت) هێشتا هەر دەتەوێ بڕۆیت؟ (بەوانی تر) هەر یەکسەر دەکەوینە ڕێ!

مەسروور:

ئێمە چاوەڕێی هاوڕێکانمانین!

سەندیباد:

هاوڕێکان؟

جەعفەر:

گەورەم یازدە کەس بۆ جاپۆترا ڕۆیشتوون!

سەندیباد:

بۆچیی؟ لە کەیەوە؟ بە کام مۆڵەت؟

جەعفەر:

گەورەم لێرە بێزار و شەکەت ببوون، ساڵێك بوو ئافرەتیان نەبینیبوو...

سەندیباد:

قسەی هیچ... دەڕۆین... چاوەڕێیان ناکەین!

مەنسوور:

ئەی دەستبەرداریان دەبیت؟

سەندیباد:

ئاخر خەڵکیش چاوەڕێی ئێمەن! مەلەکەمان چنگ کەوتووە و ئیدی چ کارمان لێرە نەماوە... ئالاکە بەرزکەنەوە!

جەعفەر:

گوێم لە هاوارێك بوو...

سەندیباد:

وای دانێ گوێت لێ نەبووە... با بڕۆین!

غەیور:

هەم ناڵەیە و هەم هاوار...

ڕەشید:

کێیت زەلام؟ (بێدەنگیی، سەندیباد ڕوو دەکاتە وەهەب:)

سەندیباد:

مەلی بەختیاری تەنها لە نیشتیمانی خۆیدا مەلی بەختیاری بوو!

وەهەب:

سەندیباد دەبینم پیر بوویت!

سەندیباد:

وەهەب پیرتر بووم! کاتێك گەیشتمە گۆڕەپانەکە... لە دووکەڵەکەدا... ئەو دەنگە چ بوو؟

وەهەب:

تەقینەوە بوو... داهێنراوێکی نوێیە! (پێکەنینی جادووگەر)

سەندیباد:

کابرا لەم پێکەنینە بەرەوە....!

جادووگەر:

پیرەمێرد... بە وتۆ پێدەکەنم، چیت لەو یانزە هاوڕێیەت کرد؟

سەندیباد:

ژیانیان لە دەستی مندا نەبوو!

جادووگەر:

بۆچی ئەوانت جێهێشت؟ بەڕاست زیندوو بوون یان مردوو؟ (وچان)

نووسەر:

سەندیباد وەڵام بدەرەوە!

سەندیباد:

نازانم!

جادووگەر:

سەندیباد دەزانیت.... یەکێکیان هاواری کرد!

سەندیباد:

هاوارێکی ئاشنایانە نەبوو!

جادووگەر:

با... چۆن! هاواری ئاشنا بوو... هاوارێکی زۆر ئاشنایانە... یادت نییە؟

جەعفەر:

گوێم لە هاوارێك بوو!

سەندیباد:

وای دانیێ گوێت لێ نەبووە... دەی با بڕۆین!

غەیور:

هەم ناڵەیە و هەم هاوار...

ڕەشید:

زەلام کێیت؟

عەبدوڵڵا:

(بە هەناسە بڕکێوە) چەند خۆشە بەدیدارتان شاد بوومەوە... هیوام بڕیبوو، وای لە نێو هاوڕێیان بووندا چەند خۆشە!

ڕەشید:

ئاشنایە... (عەبدوڵڵا ماندوو و شەکەت لە تاریکییەوە دێتە دەرێ، هەمووان دەوری دەدەن)

مەنسوور:

عەبدوڵڵا دەستت داخ بووە!

غەیور:

نێوچەوانت گەرمە... چ بووە؟

سەندیباد:

بڵێ عەبدوڵڵا چ بووە؟

عەبدوڵڵا:

بـڕۆن ڕزگـاریـان کـەن... خـێراکـەن.. هـەمـوویـان گـیـراون... هەموویان!

غەیور:

گیراون؟

شوجاع:

بۆچی گیراون؟ قسە بکە!

عەبدوڵڵا:

ڕێنـوێنـەکـەی شار، ئێمـەی بـەرەو سۆزانیـخـانـە برد، مـەست و سەرخۆش گۆرانیمان دەگوت و جنێومـان بـە گورز بـەدەستەکان دا...

حوجەت:

عەبدوڵڵا... گیانت گەرمە!

عەبدوڵڵا:

ئەحمەد جنێوی بە میر دا، ڕەحمانیش جنێوی بـە پاسەوانـەکان دا...

سەندیباد:

ئێ... تەواوی کە... دوایی؟

عەبدوڵڵا:

ڕێنـوێنـی نـەزان گـومـانـی خـەراپـی لـێ کـردین، جـنـێوەکـانـی گەیاندە شوێنـی خۆی...

غەیور:

عەبدوڵڵا پەڵەی ڕەش بە بەری دەستتەوە دەبینم!

عەبدوڵڵا:

مەهاوێرای گەورەی شار، بەو هۆیەوە کە ئێمە میوانی جاپۆترا بووین هەمووومانی عەفوو کرد، بەڵام کوتوپڕ حەکیمێك لە شتێکی تازە گەییشت!

سەندیباد:

لە چیی؟

عەبدوڵڵا:

تاعون! (هەمووان لە عەبدوڵڵا دەکشێنەوە) ئیشارەتی بۆ هەمووومان کرد و گوتی تاعون! ئەوجا مەهاوێرای گەورەی شار فەرمانی دا کە هەمووومان بەرنە دەرەوەی شار و لەوێ زیندە بەچاڵمان کەن... تەنها من... تەنها من...

غەیور:

عەبدوڵڵا... دەستت دەلەرزێ!

عەبدوڵڵا:

گوتت چیی؟

جەعفەر:

حوجەت تۆ باش دەوای دەردەکان دەزانیت... قسەیەك بکە!

حوجەت:

تازە کار لە کار ترازاوە!

عەبدوڵڵا:

گەورەم پێویستە یارمەتییان بدەن... ئەوانە بە تەنها هەر ئێوە شك دەبەن، من هاتم ها...

سەندیباد:

عەبدوڵڵا بێدەنگبە!

عەبدوڵڵا:

ڕۆژە ڕێیەکم بە پێ بڕیوە، کەچی ئێستا لە باتی... (بێدەنگیی) بۆچی بەم شێوەیە تەماشام دەکەن؟

غەیور:

هیچ نییە برا!

عەبدوڵڵا:

کاتێ بە کەشتییەوانێك دەڵێن برا ئەوا دەبێ زۆر ئاگای لە خۆی بێت... (بێدەنگیی) چیی بووە؟ هیچ... باشە... کەواتە گەورەم با بڕۆین...

سەندیباد:

بەڵێ دەڕۆین... بەڵام بەرەو نیشتیمانەکەی خۆمان!

عەبدوڵڵا:

گەورەم ببوورە.. باش گوێم لێ نەبوو...

سەندیباد:

من مەلی بەختیاریم چنگ کەوتووە! چیتر چاوەڕێ ناکەم!

عەبدوڵڵا:

مەلی بەختیاریی؟ شانسم باش هێنای... دەمزانی ئومێدێك هەیە... ڕزگاربوون و پاشان...

سەندیباد:

نا عەبدوڵڵا... بەرەو جاپۆترا ناچین!

عەبدوڵڵا:

بەڵام گەورەم ئەوانە چاویان لە ئێوەیە!

سەندیباد:

ئاخر خەڵکێکی زیاتریش لە نیشتیمانەکەی خۆمان چاویان لە ئێمەیە! هەر بۆیە ناچین بۆ جاپۆترا و تۆیش.... تۆیش دەبێ لەم

کەشتییە بچیتە دەرێ!

عەبدوڵڵا:

من؟

سەندیباد:

بەڵێ دەبێت لەم کەشتییە بچیتە دەرەوە....

عەبدوڵڵا:

ئاخر دەمەوێ بۆ نیشتیمانەکەم بگەڕێمەوە... ژنەکەم، مناڵەکانم، مەلی بەختیاری. دەمەوێ ئەوانە ببینم... من...

سەندیباد:

عەبدوڵڵا... بەداخەوە دەبێ لەم کەشتییە بچیتە دەرێ!

عەبدوڵڵا:

گەورەم بەڕاستتە؟

سەندیباد:

بەڵێ!

عەبدوڵڵا:

دەبینن؟ دەبینن؟ گوێتان لێ بوو؟ بەڕاستییەتی... یەعنی من لە کەشتییەکەی خۆم دەرکرێم؟ واتە دەبێ لە تەنهاییدا.... تەنیایی؟ هەڵبەت برایان ئێوە لەسەرم دەکەنەوە! (هەمووان ڕوو وەردەگێڕن) لەسەرم دەکەنەوە؟

سەندیباد:

عەبدوڵڵا.. نازانم چۆن تێتبگەیەنم؟ گەر تۆ لەم کەشتییەدا بمێنیت ئەوا هەمووان گیرۆدەی تاعون دەکەیت و ئەو کاتیش ئێمە ناتوانین مەلی بەختیاریی بۆ مناڵەکانت بەرینەوە!

عەبدوڵڵا:

کەواتە پێتوایە کە من...

سەندیباد:

بەڵێ عەبدوڵڵا...

عەبدوڵڵا:

من؟ نەخێر... من تەنها گەرم داهاتووم... نا... (هەمووان ڕوخساریان دەشارنەوە) من لێرە ناچمە دەرەوە... هەرگیز... هەرگیز...

سەندیباد:

عەبدوڵڵا هاوڕێی خۆمانە... بەهێمنیی و میهرەبانیی لە کەشتییەکەی ببەنە دەرەوە!

عەبدوڵڵا:

(دەنەڕێنێ) نا....... (کەس نابزوێ)

سەندیباد:

غەیور.. شوجاع... جەعفەر... بیبەنە دەرێ..

عەبدوڵڵا:

ناتوانن... هیچ کەسێك ناتوانێ...

سەندیباد:

عەبدوڵڵا بێ سوودە...

عەبدوڵڵا:

هەی دڵڕەقینە... هەی بێ بەزەیینە... (بێدەنگیی) کەواتە هیچ نەبێ بمکوژن!

سەندیباد:

ڕاست دەکەیت... ئەمەیان دادوەرانەترە... (بە کەشتییەوانەکان) کێ ئامادەیە کە.... (بێدەنگیی) نا... عەبدوڵڵا.. ئەمە مەحاڵە!

عەبدوڵڵا:

گەورەم ناچمە دەرێ... مەگەر لاشەکەم فڕێ بدەنە دەرێ!

(سەندیباد بە حیرسەوە خەنجەرەکەی دەردێنێ، بە ئارامیی دەچێتە پێشێ)

سەندیباد:

عەبدوڵڵا هاوڕێم... ناچارم..

(خەنجەرەکە بە سینەیدا دەچەقێنێ..عەبدوڵڵا سست دەبێ و.....)

جادووگەر:

دەستت نەلەرزیی؟

سەندیباد:

چۆن؟

جادووگەر:

ئەی شەرمت نەکرد؟

سەندیباد:

نا... بۆچی دەبێ لە پێناوی تاقە نەفەرێکدا پاشەکشە بکرێت؟

نووسەر:

نا... لە پێناوی یانزە کەسدا!

سەندیباد:

ئاخر پێشتر نێزەی مەرگ سەری ئەوانی بردبوو..

نووسەر:

بەڵام تۆ بەدەستی خۆت ئەو کەشتییەوانەت کوشت!

سەندیباد:

دەبووایە هەر بمکوشتایە... ئیتر جیاوازی نییە بە کام دەست!

وەهەب:

بۆچیی؟

سەندیباد:

چونکە ئێمە دەمانویست بەختیاریتان بۆ بێنین! هەمووان لەو

بارەیەوە لەگەڵمدا هاوڕا بوون..

جادووگەر:

نەبوون... کاتێك کە گوتت بیکەنە دەرەوە، کەسیان لە جێگەی خۆی نەجووڵا!

سەندیباد:

ئاخر ترسی مەرگ لە جووڵەی خستبوون!

نووسەر:

بەڵێ ترسی مەرگ... ئاخر هەمان ترسی مەرگیش ئەوانەی هاوڕای تۆ کردبوو!

جادووگەر:

سەندیبا.. ئەوە لەبەر خاتری مەلی بەختیاری نەبوو...

سەندیباد:

تۆ بە چ زاتێك ئەم قسەیە دەکەیت؟

جادووگەر:

من؟

سەندیباد:

بەڕاست تۆ لەوێ نەبوویت؟ ڕاست بڵێ؟ لە یادمە تۆم بینی... (پێکەنینی جادووگەر) تۆم بینی... لە قووڵایی چاوە تۆقیوەکانی ئەو پیاوەدا، لە چاوە تۆقیوەکانی ئەو هاوڕێیەدا تۆم بینی.. تۆ نەبوویت؟ تۆ نەبوویت؟

(جادووگەر دەستی بەیەکدا دەدا)

وەهەب:

سەندیباد... گەر لە پێناوی هێنانی مەلی بەختیاریدا بۆ خەڵك ئەو پیاوەت کوشتبێ، ئەوا لە کاتی کوشتنیدا دەستت نەدەلەرزیی!

سەندیباد:

وەهەب تۆیش؟ تۆیش نکوڵی لە هاوڕێیەتی دەکەیت؟ نکوڵی لە ناچاریی؟ نکوڵی لەوەی کە من بەخواستی دڵ ئەوم نەکوشتووە؟ تۆ نکوڵیی لەمانە دەکەیت؟ وابزانم لەو کاتەدا، لەو کاتەدا بەر لەوەی بکەویٚ بە ئەرزدا شتێکی گوت!

وەهەب:

چیی گوت؟

سەندیباد:

وەهەب با بیری لێ بکەمەوە.. ئا.. بەر لەوەی بکەویٚ بە ئەرزدا قسەیەکی کرد.. لە یادمە لەبەر ئەوەی ئەو قسەیەی کرد دەستم لەرزی!

نووسەر:

گوتت چی؟

سەندیباد:

بەرەو ڕووی دەڕۆیشتم و... ئەویش... ئەویش... تۆقیوانە... من.. منیش..

عەبدوڵڵا:

کەواتە هیچ نەبێ بمکوژن... بمکوژن....

سەندیباد:

ڕاست دەکەیت... ئەمەیان دادوەرانەترە... کێ ئامادەیە کە.... (وچان) نا عەبدوڵڵا... ئەمە مەحاڵە..

عەبدوڵڵا:

گەورەم ناچمە دەرێ... مەگەر لاشەکەم فڕێ بدەنە دەرێ... (سەندیباد بەحیرسەوە خەنجەرەکەی دەردێنێ، پاشان بەئارامیی دەچێتە پێشێ)

سەندیباد:

عەبدوڵڵا هاوڕێم... ناچارم!

(خەنجەرەکە بەسینەیدا دەچەقێنێ، عەبدوڵڵا سست دەبێ و....)

عەبدوڵڵا:

گەورەم ئەمەیە... حە... ق... ی.... قە.... ت!

(دەکەوێ، دەنگی پێکەنینی جادووگەر، سەندیباد بە خێرایی ئاوڕ دەداتەوە)

سەندیباد:

تۆ بوویت... تۆ لەوێ بوویت.. ناسیمیتەوە!

جادووگەر:

گاڵتە دەکەیت!

بینەرێك:

خەریکە ئەم تەمسیلە بەرەو گاڵتە جاڕیی دەڕوا...

بینەرێکی تر:

دەمێکە بووەتە گاڵتەجاڕیی!

ڕەسوڵ:

گەورەم حەوت بەلەم... چەندین کەشتیی و....

غەیور:

گوتت چیی؟

ڕەسوڵ:

بەوپەڕی خێرایی بەرەو لای ئێمە دێن، بە شەیپوور و ئاگرەوە دێن...

غەیور:

کاپتن.. گەورەم، پێیانزانیوین...

ڕەسوڵ:

حە... ر... ە... کە.... ت!

سەندیباد:

خێراتر... زووتر... سەوڵ لێدەن!

جەعفەر:

تەپڵ... تەپڵ... تەپڵ...

مەنسوور:

هێشتا لاشەی عەبدوڵڵا لە کەشتییەکەدایە!

سەندیباد:

دوای تاوێکی تر.. دوای تاوێکی تر... فرێی بدەنە زەریاوە... خێراکەن!

ڕەسوڵ:

ئیشارەتمان بۆ دەکەن ڕاوەستین.. لە بەلەم و کەشتییەکانیانەوە ئیشارەت دەدەن!

سەندیباد:

سەوڵ لێدەن... توندتر...

ڕەسوڵ:

تیری کڵپەدارمان تێ دەگرن...

غەیور:

بۆ گرتنەوەی مەلەکە هاتوون... شمشێر دەرکێشن!

سەندیباد:

لەنگەر... لەنگەر...

مەنسوور:

غەیور مەبەستت چیی بوو؟ گوتت لە پێناوی گرتنەوەی مەلەکەدا هاتوون؟

غەیور:

تەپڵ... تەپڵ...

مەنسوور:

مەبەستت چیی بوو؟

غەیور:

لەبەر ئەوەی ئەوانە نەیاندەزانی کە ئێمە مەلەکەمان هێناوە... بەهۆی لێهاتوویی سەندیبادەوە نەیانزانیی...

مەنسوور:

کەواتە ئێوە مەلی بەختیاریتان دزیوە؟ (وچان، مەنسوور ڕووبەڕووی سەندیباد دەوەستێ) دزینی بەختیاریی لە خەڵکانی تر؟

(تف لە ڕوخساری سەندیباد دەکا، غەیور و جەعفەر تەکانێك دەدەنە خۆ، بەڵام بە ئاماژەی سەندیباد دەوەستن)

سەندیباد:

مەنسوور لێتدەبوورم! بەڵام کاتێك تۆیش بۆ نیشتیمانەکەت گەڕایتەوە و بینیت ئەو دۆزەخە بووەتە چ بەهەشتێك، ئەو کاتە تۆیش لە من دەبووریت!

نووسەر:

لەو کتێبەدا خوێندوومەتەوە کە چارەنووسی دوورگەی سانسا بە مەلی بەختیارییەوە بەند بووە... هەر لەو کتێبەدا خوێندوومەتەوە کە خەڵکی سانسا گوتوویانە گەر مەلی بەختیاریی لە نیشتیمانەکەماندا نەمێنێت ئەوا ترۆپکە بورکانییەکانی دوورگەکە دەم دەکەنەوە و تەواوی خاکەکەیان ژێر ئاو دەکەوێت....

سەندیباد:

نابێ باوەڕ بە کتێبان بکرێت!

نووسەر:

هەر لەو کتێبەدا خوێندوومەتەوە، لەبەر ئەوەی خەڵکی سانسا

مـەڵـەکـەیـان لـێ دزرا، ئیدی ترۆپکە بورکـانـیـیـەکـان دەمـیـان کردەوە و تەواوی خاکەکەیان ژێر ئاوکەوت!

سەندیباد:

من ئەوەم نەدەزانی!

نووسەر:

بەڵام خەڵکیی سانسا دەیانزانی.... لەو کتێبەدا نووسراوە: لە قـووڵایـی دڵـی خـەڵـکـی سانسادا هـەمـیشە دڵـەڕاوکـێـی لـە دەسچوونی ئەو مەلە هەبووە... ئاخر لە قووڵایی دڵی هەر پـیـاوێکـی بـەخـتـیـاردا هـەمیشە ئـەم جۆرە دڵـەڕاوکێیـە هـەیـە، دڵەڕاوکێ و ترسی لە دەسچوونی بەختیاریی، ئەم ترسەیە کە بەختیاریی لەکەدار دەکا، بیرکردنەوە لە بەختیارییەکی ڕەها خەیاڵێکی بێ بناغە و پووچە، تۆیش لە پێناوی خەیاڵێکی پووچدا هاوڕێکانت خستە بۆسەی مەرگەوە...

سەندیباد:

من نەمدەزانی بەختیاریی پووچە!

نووسەر:

بەڵام خۆ دەتزانی لە باشووری خۆرهەڵاتدا تاعون بڵاوبۆتەوە!

سەندیباد:

بەڵێ... دەمزانی...

نووسەر:

من چ قسەیەکم نییە!

سەندیباد:

لە تەواوی ڕێگەی گەڕانەوەدا، لە خۆم پرسی: گەر ئەمە مەلی بەختیاریی بێت، ئەدی چۆن مەرگ و کوشتنی بینی و کەچی ورتـەیـەکـی لـێوە نـەهـات؟ ئـای بـیرکردنـەوە چـەند تـاڵ بـوو!

(وچــان) لــە حــەفــتــاو دووەمین ڕۆژدا، لـەسەر تـەختـەبـانـی کەشتییەکەدا بینیم، پیاوێکی دڵناسك لە قووڵایـی چاوەکانـی مندا دەگری....

غەیور:

لە عەسری هـەشتاهـەمین ڕۆژدا بوو...

سەندیباد:

زەلام کێیت؟

غەیور:

منم گەورەم...

سەندیباد:

ها غەیور... تۆ پێتوایە ئەمەی هێناومانە مەلی بەختیاریی بێت؟

غەیور:

بەڵێ گەورەم... بێگومان!

سەندیباد:

ئـاخر غـەیـور... لـەوەتـی هـێـنـاومـانـە چ بـەخـتـیـارییـەکی بـۆ کەشتییەکەمان نەهێناوە!

غەیور:

بەڵێ... ئەمە سەیرە!

سەندیباد:

ئـێستـا لـە گـۆشەی چـاوانـی هــەر کـەشتـیـەوانـێکدا فرمێسك هێلانەی کردووە... لە ماتەمینیی هاوڕێیانێکی لە دەسچوو... مەلەکەش هەر کز و بێدەنگ و خامۆشە!

جەعفەر:

گەورەم کەشتییەك....

شوجاع:

ئیشارەت دەدەن.... کەشتی کۆیلەکانە...

جەعفەر:

کەشتی کۆیلەکانە... کەشتی سۆزانییەکان... گەورەم ئیشارەت دەدەن!

غەیور:

ئەم کەشتییە لە کەشتی گەڕەکان گەورەترە...

جەعفەر:

لەگەڵ ئێمەیانە!

جادووگەر:

(لە قووڵایی شانۆوە) بگەڕێنەوە... بگەڕێنەوە... سەراپا نیشتیمانەکەتان ئاگرە... خوێنە... بگەڕێنەوە...

سەندیباد:

کاپتن ئەوە دەڵێی چیی؟

جادووگەر:

ئاگر... دووکەڵ... ئاگر...

سەندیباد:

ئەوە دوا ئاگر دەبێت!

جادووگەر

بگەڕێنەوە... بگەڕێنەوە...

سەندیباد:

ئاخر کاپتن لەم ساتەوەختەدا گەڕانەوە تاوانە... وا من مەلی بەختیاریی بۆ ئەو نیشتیمانە دەبەم...

جادووگەر:

چیی؟ بیڵێرەوە... باش گوێم لێ نەبوو!

سەندیباد:

مە... ل... ی... بە... خ... ت.... یار... یی... (پێکەنینی جادووگەر)
کاپتن پێمەکەنە! ئەمە درۆ نییە... ئاخر ئەو مەلە بەختیاریی بۆ خەڵکی سانسا هێنابوو...

جادووگەر:

جا کێ دەڵێ بەختیاریی بۆ نیشتیمانەکەی تۆ دێنێ؟

سەندیباد:

کاپتن دەمت داخە، نوقڵانە لێ مەدە... ئێمە لە ڕۆیشتن بەردەوام دەبین!

جادووگەر:

کە گەیشتمە شارێك بڵێم کێم بینیوە؟

سەندیباد:

س... ە... ن... د...ی...ب...ا... د. ئەی من بڵێم کێم بینیوە؟

جادووگەر:

خوا... حافیز!

سەندیباد:

گوێم لێ نەبوو... بەرزتر!

جادووگەر:

ماڵ.... ئاوا...!
(بێدەنگیی)

غەیور:

گەورەم ڕۆیشت...!

سەندیباد:

منیش لە خەیاڵی ئەوەدام... گەر ئەم مەلە بەختیاریمان بۆ نەهێنێ!

غەیور:

گەورەم بیر لە چی دەکەیتەوە؟

سەندیباد:

چ گومانێکم نییە کە هەمان مەلە.. من خۆم "سیچون" ی سەرپەرشتیاری مەلەکەم هەڵخەڵەتاند، چ گومانێکم نییە.. ئەی ئەوە نەبوو خەڵکیی سانسا بۆ گرتنەوەی کەوتبوونە دوامان؟ کەواتە وایە... ئەوەی هێناومانە مەلی بەختیارییە... بەڵام ئەدی بۆچی بەختیاریی بۆ نەهێناین. غەیور... بۆچی ئەم مەلە بەختیاریی بۆ نەهێناین؟

ڕەسوڵ:

(هاوار دەکا) کە... نا.... ر!

(ژاوەژاو)

سەندیباد:

چەند تاڵ بوو حەقیقەت! چەند تاڵ بوو تەماشاکردنی مەرگی مەلەکە! بەڵام تاڵتر لەوە هاواری ئەو پیاوە بوو کە گوتی:

ڕەشید:.

گەورەم مەنسوور خۆی کوشت!

غەیور:

ڕەشید بۆچی؟

ڕەشید:

گەورەم خۆی پێڕانەگیرا... یاساوڵەکانی میر بەزۆری زۆرداری ژنە جوانکیلەکەیان لاقە کردووە.... (سەندیباد بەتووڕەیی قاچ بەعەردا دەکێشێت) گەورەم وا ئێستا ئەو لە تابووتەکەیدا ڕاکشاوە!

(سەندیباد دەنەڕێنێ، بێدەنگی)

سەندیباد:

مـن لـەوێوە دەگـەڕێمـەوە... سەعـاتێك لـەمـەوبـەر تـابـووتێكم تـا ئـەوپـەڕی دونیـا برد... لەگەڵ هـەر هـەنگاوێكدا لە خۆم دەپرسیـی: بۆچیـی؟ بۆچیـی؟ بۆچیـی؟

وەهـەب:

سەندیبـاد گوێم لێتە!

سەندیباد:

مـەلـی بـەخـتـیـاری تـەنـهـا لـە نیشتیمـانـەكـەی خۆیدا مـەلـی بەختیاریـی بوو!

وەهـەب:

سەندیبـاد دەبینم پیر بوویت!

سەندیباد:

وەهـەب لـەوەش پیرتر بووم كە تۆ مـەزەندەی دەكـەیت! كاتێك گـەیشتمە گۆڕەپـانـی شار ئـەو زرمـە و دووكـەڵە چیـی بوو؟

وەهـەب:

تـەقینـەوە بوو... داهێنراوێكـی تـازەیـە!

سەندیباد:

ئـای خودایـە!

وەهـەب:

گـەشتـیـارێكی خـەڵـكـی تـوركـیـای خـۆرهـەڵات، كـە خـۆی بـازرگـانـیـی بـە كـۆیـلـە دەكـات و نـاسیـاوی میـر غـەفـوورە، لـە گەشتەكەی ئـەم دواییـیەیدا داهێنراوێكـی تـازە، بـارووتـی لـەگـەڵ خـۆیـدا هـێـنـاوە! مـیـر فـەرمـانـی دەركـردووە كـە بـازرگـانـان تـازەترین شت بـۆ وڵاتـە دوورەكـان بـەرن و بـەرامبـەر بـەوە زین و چەك و ئەسپ و ڕەشماڵ بێنن... ئەو كۆیلانەش بكڕن كە لە

هونەری جەنگدا چاپووکن... میر خۆی بۆ داگیرکردنی تەواوی چین ناوەتەوە!

سەندیباد:

چین؟

وەهەب:

ئێستا ئێرە تەواوێك ئاگرە... بارووت لەگەڵ زەڕنیخا ئامێتە دەکەن و بە پێوانەیەك كە نازانم چەندە دەیهاوێژن، ئیدی دەتەقێتەوە و كڵپە دەسێنێ... سەندیباد، بنۆڕە بزانە تۆیش چیت هێناوە؟ بەرامبەر ئەوە مەلێکت هێناوە کە هەر گەیشتە گۆڕەپانی شار، بە دووکەڵە ئەرخەوانییەکە ڕەش داگەڕاو لە قەفەسەکەیدا مردار بۆوە!

سەندیباد:

(بە ئازارەوە) مەلی بەختیاریی تەنها لە نیشتیمانەکەی خۆیدا مەلی بەختیاریی بوو... (بە شڵەژاویی) بۆچیی؟

نەدیم:

قوربان دەڵێن ژمارەیەك خەڵك لە کەلاوەکانی دەرەوەی شاردا خەریکی ئاژاوەنانەوەن!

جادووگەر:

کێن؟

نەدیم:

دەستەیەك بەتاڵ و حەتاڵ گەورەم...

جادووگەر:

سەرکردەی سوپا..

سیخوڕی یەکەم:

لە ژێر ڕکێفتانام گەورەم...

جادووگەر:

قسەیەك بكە!

سیخوڕی یەكەم:

هێرشی شەوانە بە سەگی دڕەوە...

سیخوڕی دووەم:

بە ڕۆنی قرچاوەوە...

سیخوڕی یەكەم:

بە تێزابەوە...

جادووگەر:

ئەی فەتوادەران چیی دەڵێن؟

سیخوڕی دووەم:

دەڵێن ئەمەیە فەرمانی شەرع قوربان...

جادووگەر:

ئەی ئەستێرە ناسان چیی دەڵێن؟

سیخوڕی یەكەم:

ئەوەی كە دەبێ بیڵێن قوربان!

جادووگەر:

ساتێكی گونجاو و لەبارە؟

سیخوڕی دووەم:

هیچ ساتێك لەمە گونجاوتر نەبووە!

جادووگەر:

یەعنی بەختمان یارە؟

سیخوڕی یەكەم:

فەرەحییەكە نەبێتەوە قوربان...

جادووگەر:

كەواتە ئەی كوا كەللە سەری دوژمنەكانم؟

سیخوڕی دووەم:

چووم منارە لەو کەللە سەرانە دروست کەم قوربان!

نەدیم:

ئەها، ئەمەیە ویستی خودایی کە ژیانی هەموو خەڵکانێك دەگرێتەوە. ماوەیەکە ئەستێرەکان دەسنیشانی باش و خەراپ دەکەن، سەد و بیست پیاوی ڕۆشنبیر، سات بەسات چاودێری ئەستێرەکانن... ئەستێرەکان لە هەر ساتێکدا ئاماژە دەدەن کە بۆ قەتڵوعام کات لەبارە.... ئەمەیە فەرمانی ئەو چارەنووسەی کە نەگۆڕە... دەڵێن فەرمانی چارەنووس فەرمانڕەوایەکی دادوەر بنیاتی ناوە کە لە گۆڕان ترساوە... بەڵام دەك زوبانم بە بڕین چێ، چ سەرۆکێك هەیە کە بترسێت!

سەندیباد:

دەبێ بەردەوام بین... دەبێ بەردەوام بین!

وەهەب:

لەسەر چ شتێك؟

سەندیباد:

لە گەڕان.... من دەبێ ئەو قەزرەی کە لەسەرمە بیدەمەوە!

وەهەب:

قەرزی چیی؟ خۆ تۆ هیچ قەرزاری کەس نیت!

سەندیباد:

چۆن وەهەب... من ناتوانم کەنارگیر بم!

وەهەب:

بەسە... با لەوەندە زیاتر تیانەچیت!

سەندیباد:

بەڵام خۆ دەبێ شتێك بکرێت!

وەهەب:

چ شتێك؟

سەندیباد:

(نائومێدانە) دەبێ بیری لێ بکەمەوە... بیربکەمەوە!

خەڵکیی:

وا ئێمە بیر دەکەینەوە

بەم میوە نەگەییوانەوە

ئا بەم پەلکە وشکانەوە

ئیدی پاشان بێزار دەبین!

سەندیباد:

باشە ئەدی بۆچی ئەو مەلە لێرە نەیخوێند؟

وەهەب:

چونکە قەفەسەکەی خۆشنەدەویست!

سەندیباد:

وەهەب... کاروانەکانی ئاوریشم لە کوێن؟

وەهەب:

بۆچیی دەپرسیت؟

سەندیباد:

شەش مانگە لە شەقامی حەوت وشتر لامنەداوە، وەهەب:

کاروانی بلوور و داو و دەرمانم نەبینیوە!

وەهەب:

ئاخر ئەوانە لەسەر زەمینی وڵاتی ئەودیوەوە هاتوچۆ دەکەن!

سەندیباد:

ئێرە خەریکە تیادەچێت!

خەڵکیی:

ئێره زوبانــی سوور

سەره سەوزەکان

دەدەنه با!

سەندیباد:

دەبێ بگەڕێین... دەردەکه لە کوێوه تەنییەوە؟ لە کوێوه؟

وەهەب:

سەندیباد... ئەم دڵۆپه ئاو بەرەو زەریا بردنه!

سەندیباد:

هەر بە ڕاستیش من عەوداڵی چەند دڵۆپە ئاوێکم و نایگەمێ... ئاخر ئەم زەینه بەدگومانەی من سووکانەکەم بەرەو چەپ و ڕاست دەبا و ناتوانم کۆنترۆڵی کەم... ئای وەهەب... چۆن فێر بوویت کە هەست بە جیاوازیی نەکەیت؟

وەهەب:

چونکە زوو فێربووم کە دەبێ دەس بە کڵاوەکەمەوە بگرم ئەگینا با سەریشمی لەگەڵدا دەبات!

سەندیباد:

وەهەب تۆ زۆر گۆڕاویت!

وەهەب:

تۆیش دەگۆڕێیت!

قامچی بەدەستی یەکەم

مەستیت یان وشیار؟

خەڵکیی:

مەست!

قامچی بەدەستی دووەم:

نووستوویت یان بێدار؟

خەڵکیی:

نووستوو!

قامچی بەدەستی سێیەم:

چاوساغیت یان کوێر؟

خەڵکیی:

کوێر!

سەندیباد:

ئاسمانی شار خەمین... ڕەشپۆش... دەردەدار

قامچی بەدەستان:

کوێر... کەڕ... خەوتوو..

سەندیباد:

نا وەهەب، من ناتوانم گەواهی لە ناوچوونی خۆم و خەڵکانی تر بم!

وەهەب:

دەبینم سەندیباد... دەبینم..

پیاوی نابینا:

ئێوە دەبینن، بەڵام من چیتر هیچ شتێك نابینم. یارمەتیم بدەن... یارمەتیی!

سەندیباد:

کابرا تۆ چۆن توانیوتە بگەیتە ئەم عومرە!

پیاوی نابینا:

بە چاوی چاوەڕوانیی!

سەندیباد:

چاوەڕوانیی چیی؟

پیاوی نابینا

موجیزە... گەورەم خەونم بینیوە قارەمانێك پەیدا دەبێت!

سەندیباد:

ڕزگارکەرێك؟

پیاوی نابینا

لە غەیبەوە هەواڵم پێگەییوە... قارمانێك پەیدا دەبێت!

سەندیباد:

کەی؟

پیاوی نابینا

بە زوویی... چاوەڕوانم... کۆمەك کەن... بە زوویی!

سەندیباد:

گوێ بگرە!

پیاوی نابینا

بە زوویی... کۆمەك کە... کۆمەك... (دوور دەکەوێتەوە)

وەهەب:

سەندیباد خۆ دەبینی؟ موجیزە!

سەندیباد:

کێ ئەمانەی بەم ڕۆژە گەیاندووە؟

وەهەب:

منیش دەپرسم کێ؟

سەندیباد:

ئەوانەی کە دەبینن و ناشبزوێن

وەهەب:

ها... بۆ پێتوایە ئەم پێ جوولاندنەی تۆ بزووتنە؟

سەندیباد:

هەر چونێك بێ من چاوم لە ڕێی غەیب نییە، وەهەب گوێت

لـێیـە؟ تـەنـهـا خـەڵـکـانـی دەسـتـەپـاچـە دەسـتـە و ئـەژنـۆ لـە چاوەڕوانـی غەیبدا دادەنیشن... چەند پێکەنیناوییە!

وەهـەب:

کەواتە پێبکەنە!

سەندیباد:

دەست لە نێو دەست... بەڵام دڵ خۆی بۆدڵێکی تر ناکاتەوە!

وەهـەب:

سەندیباد چ خەیاڵێکی ترت لە سەردایە؟

سەندیباد:

هـیـچ. هـیـچ کـەشـتـیـەوانـێك قـایـل نـابـێت لەگەڵمدا بێت... هیچ بازرگانێك کاڵا و کەلوپەلم پێ ناسپێرێت! کەشتییەوانەکانم دەڵێن: بەئومێدی کام سوود و قازانج؟ منیش وەڵامم پێ نییە! ئای گەر بمتوانیایە سەفەرێکم بەهەموو دونیادا بکردایە... من لـە چـایـخـانـەیـەکـی چـیـنـدا، زۆر شت لـــە جـوتـیـارەکـانـەوە فێربووم!

وەهـەب:

چین؟

سەندیباد:

بەڵـی چین!

وەهـەب:

سەندیباد... هێشتا کیژۆڵەکەی پادشات هەر...

سەندیباد:

نا وەهـەب... من نەخێر... بەڵام هێشتا جحێڵێکی دڵناسك لە ناخمدایە، جار ناجارێك فرمێسکەکانی چاوانم تەڕ دەکەن... ئەو بە سەختیی لە تێپەڕبوونی ساڵەکان بێئاگایە!

وەهەب:

بیست ساڵ...

سەندیباد:

بەڵێ بیست ساڵ...

نەڕەیەك لە تاریکییەوە:

وەهەب!

وەهەب:

چیی؟

دەنگ:

وەهەب خێراکە!... (وەهەب بەدوای دەنگەکەدا دەڕوا)

سەندیباد:

لە یەکەمین مانگی پێش مردنیدا، لە بیست وحەوت خوازبێنیکەری بە شکۆی مەنچۆری و تیبتیی و مەغۆلستانیی و لە حەکیمانی وڵاتە ڕۆژهەڵاتییەکانی پرسیبوو: بەختیاریی چییە؟ کەچی هەموو ئەو خاوەن شکۆیانە قوڕوقەپیان لی کردبوو... دەبێ حەقیقەتێك هەبێ، دەبێ هەبێ، وەهەب: گوێت لێیە؟ لە کوێی؟ (وچان) فرێدانی بەرد لە تاریکیدا دەبەنگییە! من دەبێ ئەم حەکیمانە ببینم، حەکیمانی هەموو دونیا، دەبێ بزانم... بەڵام چۆن؟ (وەهەب بە پەلە دێتە ژوورەوە)

وەهەب:

سەندیباد... کەی بکەوینە ڕێ؟

سەندیباد:

وەهەب هاتیت؟

وەهەب:

سەندیباد... کەی بکەوینە ڕێ؟

سەندیباد:

بۆ چیی دەلەرزیت؟

وەهەب:

لەم سەفەرەدا منیش لەگەڵت دێم..

سەندیباد:

کام سەفەر؟

وەهەب:

سەندیباد منیش دێم..

سەندیباد:

بۆچی وەهەب... مەگەر لە ماڵی خۆتا ئاسوودە نیت؟

وەهەب:

چیتر ماڵم نییە... ماڵەکەم بووەتە خۆڵەمێش!

سەندیباد:

چۆن؟

وەهەب:

کردوویانەتە خۆڵەمێش! سەندیباد... کەی بڕۆین؟

سەندیباد:

نازانم! ئاخر پوولێك شك نابەم... من ئێستا تەواوێك پیاوێکی نابووتم!

وەهەب:

ئەوە بۆ من دانیٚ!

سەندیباد:

تۆ؟

وەهەب:

بەڵی سەندیباد... بە کاروان بەرەو بازاڕەکانی شام و حەڵەب

دەڕۆین...   گەر کاڵاو کەل و پەلی دیمەشقی بگەیەنینە بازرگانەکانی کەشمیر ئەوا قازانجێکی زۆر دەکەین.

سەندیباد:

بەو قازانجەیش...

وەهەب:

کەشتییەوانەکان کۆدەکەینەوە و کەشتییە شکاوەکە چاك دەکەینەوە... پاشان ڕاسپاردەی کاڵاو کەلوپەل وەردەگرین.

سەندیباد:

ڕاسپاردەیەك بۆ هەموو دونیا..

وەهەب:

دەی با بڕۆین!

سەندیباد:

بەرە ئەو ڕێگەیانەی کە تا ئێستا کەسیان پێدا تێنەپەڕیوە...

وەهەب:

بەرەو ڕوبعی خاڵیی...

سەندیباد:

بەرەو بەسرە

وەهەب:

بەرەوەو بیابانی نفود...

سەندیباد:

بەرەو بەعلەبەك...

وەهەب:

ئاها... سەرقافڵەچیی، ئادەی پێم بڵێ ئەو ڕەشاییە کوێیە؟ ئەنتاکییە نییە؟

سەرقافڵەچیی:

با گەورەم... خۆیەتی!

وەهەب:

دەهۆڵ بکوتن... وشترەکان مەرەخەس کەن با بنوون!

سەرقافڵەچیی:

سوبای سالْحان دەکەوینە ڕێ...

شوجاع:

کەژاوەکان... کەژاوەکان...

وەهەب:

ئەها سەرقافڵەچیی... ئەرێ ئەوە خانەقای ئەسکەندەرییە نییە؟

سەرقافڵەچی:

با گەورەم ئەوێیە!

وەهەب:

ڕەشماڵەکان، ئاگر، ستار بگرن... با کۆیلەی حەبەشی سەتڵەکە لەو گۆمە پڕکات لە ئاو...

سەرقافڵەچیی:

نا گەورەم... ئەوە ڕووباری قاییمە!

سەندیباد:

منیش لە خۆم دەپرسم: بۆچی مەلی بەختیاریی لە نیشتیمانەکەی ئێمەدا نەیخوێند؟ (غەیور نزیك دەبێتەوە)

غەیور:

گەورەم مەزەندە دەکەم من وەڵامی ئەو پرسیارە بزانم!

سەندیباد:

چۆن غەیور؟

غەیور:

لەوانەیە لەبەر ئەوە بێ کە...

سەندیباد:

غەیور... خێراکە بڵـی بۆچی؟

غەیور:

لە قوبروس کابرایەکی تورکم بینـی خرابووە قەفەسێکەوە و بـەمنـارەیـەکـەوە هـەڵواسرابـوو، بـە خـاچپـەرست هـاواریـان لـێ دەکرد و بەرد و خشتیان تێ دەگرت... گەورەم چ دەرفەتـی ڕزگاربوونـی نەبوو...

سەندیباد:

ئێ... دوایـی؟

غەیور:

پرسیم: ئەو پیاوە کێیە؟ گوتیان ئەوە گۆرانیبێژێکی شێتە!

سەندیباد:

غەیور خێراکە...

غەیور:

یـەکـێك لـەوانـەی گـاڵـتـەیـان پـێدەکرد، هـاواری کـرد: ئـەهـا بەختیاریـی... کابراش کە هەموو گیانـی خوێن بوو، گوتـی: چ گوڵێك لە خاکەکەتانا دەڕوێ من ئەو گوڵەم... پاشان هاواری کرد: دەبێ دونیا بەهـار بێ... ئەوجا مەل دەخوێنێ!

سەندیباد:

غەیور گوتت چیـی؟

غەیور:

پرسیم: گوتیان ئەو قسەیە هینـی حەکیمەکانـی هیندوستانە... گەورەم من بیرم زۆر لـێ کردەوە...ئـاخر لێرە دونیا بەهـار نەبوو!

سەندیباد:

تێناگەم!

غەیور:

گەورەم شارێك شایستەی مەلی بەختیاریی نەبێت، ئەو مەلە چۆن دەتوانیٚ تیایدا بخوێنیٚ؟

سەندیباد:

ها...! (سەندیباد گێژ دەبیٚ، غەیور دەیگرێت، کوتوپڕ) وەهەب!

وەهەب:

چیی بووە سەندیباد!

سەندیباد:

کاتی ئەوە هاتووە لێکتری جویٚ بینەوە، کەشتییەك هەیە سبەینیٚ حەرەکەت دەکات، سبەینیٚ کازیوە من دەچمە ئەو کەشتییەوە، جلکی کەشتییەوانیی دەپۆشم و لەو کەشتییەدا سەوڵ لێدەدەم... وەهەب من دەڕۆم!

وەهەب:

سەندیباد ناڕۆیت... ئاخر هێشتا لەنیوەی ڕێگەداین!

سەندیباد:

لەویٚ تەواو دەبێت...

وەهەب:

لە کویٚ؟ تۆ بۆ کویٚ دەڕۆیت؟

غەیور:

بۆ ڕاجستان، بەنارس، بەنگال، پنجاب......

وەهەب:

ئەم ڕۆیشتنەت بۆ مامڵەی کڕین و فرۆشتنی کوتاڵ نییە... بڵیٚ چ بووە؟

سەندیباد:

مامڵەی کڕین و فرۆشتنی کوتاڵ بۆ خۆت... من دەڕۆم تا

وەڵامی هەموو پرسیارەکانم لە گۆشەگیرانی هیندوستان وەربگرم! (دەچێتە سەر سەکۆکە... شوجاع و غەیور لەگەڵی دەڕۆن، ئەوانی تر هێدی دەچنە تاریکییەوە)

شوجاع:

سەیری چ دەکەیت؟

غەیور:

گۆڕینی ئاراستەی هەورەکان...

شوجاع:

حەرەکەت...

غەیور:

سەندیباد، تەواوی ڕێگە سەوڵمان لێداوە... چما ئەوەی بۆی دەچین ئەم هەموو عەزابە دەهێنێ؟

سەندیباد:

ئەو حەکیمانە وەڵامم دەدەنەوە... وەڵام دەدەنەوە!

غەیور:

بنۆڕن زەریای هیند...

شوجاع:

لە سنووری حەوت ڕووبار نزیك دەبینەوە...

غەیور:

نزیکی پەیکەرە بێدەنگەکان دەبینەوە... نزیك پەیکەرگەلی دەم بەپێکەنینی تاڵی گومان!

سەندیباد:

نزیکی گەنگ... نزیك پەنجاپ...

شوجاع:

نزیك وێرانەکانی سەد هەزار شار...

سەندیباد:

وێرانەکان دەبینم... تەپۆڵکە بەردینە بێدەنگەکان!

غەیور:

پێکەنینی تاڵی گومانیان وا لەسەر لێو... پاشماوە لە ڕۆژانی ئاشوکا!

سەندیباد:

گۆپتا...

غەیور:

بوزا...

سەندیباد:

بەهاراتا...

غەیور:

ئیندرا...

دەبینم گومانی بەردەکان لە زامی خەنجەر قووڵترن! (دەنگی تەپڵ، وچان)

ئەرێ بێدەنگیی ئەم حەکیمە گۆشەگیرانە چی دەگەیەنێ؟

بەرەهمەن:

ئەمانە بە بیرکردنەوەیان نهێنیی بوون هەڵدەگۆزن!

سەندیباد:

بڵێی وەڵامی من بدەنەوە؟

بەرەهمەن:

تا ئەو شوێنەی کە بزانن!

سەندیباد:

پرسیارەکەم ئەمەیە: سەرچاوەی بەدبەختیی چییە؟ (بێدەنگیی)

بەرەهمەن:

ئهم.... حەکیمی مەزنی ئارگۆنا دەڵێ: هێی برا، زەمانێك بوو سەماکەرێك بە ئاهەنگی سیتار و میزانی کاتاك حەکیمی سەنجایای لە خۆ برد. لە سوتراهادا هاتووە کە ئەڤین وەك شەونم وەهایە، حەکیمی سەنجایا کە لە کاسەی گوێزی هیندیدا شیلەی گیای دەخواردەوە، نەیزانی کە ئەوە پێکی مەهاتمایە یاخود نێردراوی ئێمەیە. پاش ئەوە حەکیمی سەنجایا چڕاندی: ویستن سەرچاوەی ڕەنج و ئازارە... ئیدی بیری لە ئێمە کردەوە و مینتەرەکانی نووسی.

سەندیباد:

ئێمە؟

بەرەهمەن:

دەبێ بگوترێ ئەهریمەن!

سەندیباد:

لە کوێیە تا لەگەڵیدا بچمە جەنگەوە!

بەرەهمەن:

ئهم... حەکیمی هۆشمەند دەفەرمووێ: هێی برا، لە دوا ڕۆژی ژیاندا، کاتێك حەکیمی سەنجایا بیری لە کارەکانی ئێمە دەکردەوە، گەیشتە ئەو ڕایەی کە ئەهریمەنی هەر کەسێك لە ناو خۆیدایەتی! (بێدەنگیی)

سەندیباد:

دوا پرسیارم ئەمەیە کە ڕێگەیەکی درێژم لە پێناوی دەسگیر کەوتنی وەڵامەکەیدا بڕیوە!

بەرەهمەن:

بڵێ... برا!

سەندیباد:

بەختیاریی چییە؟ (بێدەنگیی)

بەرەهمەن:

حەکیمی مەزن دەڵێ: من دەبێ چ وەڵامێك بدەمەوە کە وەڵامێکی غافڵکەر نەبێت؟ بەرەو لای حەکیمی شانکار برۆ... ئەو هەموو شتێك دەزانێ.

سەندیباد:

شەست و چوار حەکیمی تر هەمان شتیان پێ گوتووم... بەڵام ئێستا حەکیمی شانکار لە گوزەراندنی بێدەنگیی یەك ساڵەیدایە!

بەرەهمەن:

بێدەنگیی مەزن! تۆ دەبێ نیو ساڵی تر ئارام بگریت!

سەندیباد:

ئەو ئارامییەی کە تا ئێستا گرتوومە بەسە!

(بە توندیی بەرەو لای حەکیمی شانکار دەڕوا کە لەسەر بەرزاییەك دانیشتووە، جادووگەر لە قەڵافەتی حەکیمی شانکاردایە. سەندیباد هاوار دەکا) حەکیمی شانکار!

بەرەهمەن:

برا ئەو قسە ناکات!

سەندیباد:

هیچ نەبێ خۆ دەبێ گوێی لێم بێت!

بەرەهمەن:

برا... بێدەنگییەکەی ئەو پیرۆزە...

سەندیباد:

شانکار... تۆ زوبانی من بەڵەدیت و تێمدەگەیت، بیستوومە، کە

لـە پـیـادەڕۆیـیـنـی دە ساڵـەدا بـە نـیشتـیـمـانـەکـەی ئـێمـەیشا تێپەڕیویت.. کەواتە دەزانیت لە کوێوە هاتووم... شانکار گوێت لـێیـە؟ شانـکـار، لـە نیشتـیمـانـەکـەی منـدا جـەنگ بـەرپـایـە... لـە هـەموو دونیادا جەنگ بەرپایە... هەموو بەر بوونەتە یەکتری، هیچ کەسێك بەختیار نییە، هیچ حەقیقەتێك بوونـی نییە، بڵـێ ئـەی دانـای تـەواو.... لـە هـەمـوو دونـیـادا جـەنگێکـی ئـەبـەدیـی هـەیە!

بەرەهمەن:

بەڵام برا....

سەندیباد:.

کوشت و کوشتارە... یەکتری کەلەپاچە دەکەن، ناپرسیت بۆ؟ لە نێوانـی ئـەم و ئـەودا، لە نێوانـی هـەر کـەس و کـەسێکی تردا دیوار هـەیە، بڵـێ ئـەی دانـای تـەواو، من هـەموو هیواکانم بێ هیوا بینیون، کەشتیم بەهەر حەوت زەریادا بردووە، لە سیلان و سەراندیبەوە تاکو تەرابلوس و ئەندەلوس، لە بابولمەندەبەوە تاکو جەبەل تاریق... من هـەموو ئەو شوێنانەم تەی کردوون، لە زیارەتکارانـی بەیتەلەحم چیرۆکـی کورە گەلێکم بیستووە کە تـیـایـانـدا یـادەوەری دە هـەزار نـەوە کـراوەتـە خـۆڵـەمـێش... بیستوومە لە ئاکیتسۆ، دەستی ئینسان گۆڕێکـی بەفەراوانیی دوو دونـیـا بـۆ ئـیـنسان هـەڵکـەندووە، بیسـتـوومـە جێنشینـی مەسیح و پاسەوانـی کڵێساکانـی خودا، بە بێدەنگییان هەزار هـەزار، چـەنـدیـن هـەزار هـەزار ئـاواتـیـان لـە ژێر خـاك و گڵدا تاساندوون..

پـێیـانـگـوتم: ئـەو خـەیـاڵـەی کـە لـە کیشوەری نوێدا بـە زەینـی پیاوێکدا هات، لە یاماتۆ ژمارەیەك بێ شومار پیاو و ژن و

منالی کردە تارمایی... ئەی دانای دانایان... بڵێ لەم دونیا مەزنەدا کۆمەڵە لاشەیەکی وا هەیە کە هیچ داڵەکەر خۆرەیەك ئارەزووی دەنووك لێدانیانی نییە!

بەرەهمەن:

برا برۆ... ڕاجە بێدەنگە... بەڵێنی یەك ساڵی!

سەندیباد:

بڵێ ئەی دانای دانایان... من بەدوای بەختیارییدا دەگەڕێم، تەنانەت گەر لە ژێر عەردیشدا بێت بۆ وەدەستهێنانی دەچم... بەختیاریی بۆ ئەو کەسانەی کە سبەینێ ئاخ بۆ ئیمڕۆ هەڵدەکێشن... بەختیاریی بۆ ئەو کەسانەی کە ژیانیان بەتەواویی بێ نرخە. بەختیاریی بۆ نیشتمانێك کە بە لێواری شەڕەوەیە... بەختیاریی بۆ دڵانێکی نزیك بەڵام لێکتر جودادا... ئەی دانای دانایان... من بە حەسرەتەوەم بزانم بەختیاریی چییە تا بەرەو وەدەستهێنانی بڕۆم... هەڵبەت تۆ وەڵامم دەدەیتەوە؟

بەرەهمەن:

برا برۆ... ڕاجە بێدەنگییە پیرۆزەکەی ناشکێنێ!

سەندیباد:

من بێ وەڵام ناگەڕێمەوە... ئەو خۆی باش دەزانێ کە ئێستا ژیان دیلێتییە، ئەو خۆی باش دەزانێ کە ژیانیان بێ نرخ کردووە... ئەو دەزانێ... دەزانێ کە...

غەیور:

سەندیباد... با بڕۆین!

سەندیباد:

ئەو دەزانێ کە ئەم بێدەنگییە... گەر ئەوەی دەیزانێ نەیهێنێتە

سەر زوبـان، ئـەوە مـانـای داخستـنـی دەرگـای بـەخـتـیـاریـیـە بـەڕووی دونـیـادا... ئـەی دانـای دانـایـان ئـەوە شەرمـەزارت ناکات!

غەیور:

سەندیباد... با بگەڕێینەوە... نایەوێ بێدەنگییەکەی بشکێنێ!

سەندیباد:

غەیور بینیت؟ ئەمە دوا ئاواتی من بوو...

جادووگەر: (حەکیمی شانکار)

ئهم...

بەرەهمەن:

حەزرەتی حەکیمی شانکار...

غەیور:

بێدەنگییەکەی شکان...!

سەندیباد:

(کڕنۆشی بۆ دەبات) یارمەتیم بدە...

جادووگەر:

بپرسە!

بەرەهمەن:

فەرمووی ئەوەی کە دەتەوێ بپرسە!

سەندیباد:

بەختیاریی چییە؟ (جادووگەر سەر تەکان دەدا)

جادووگەر:

نا... زا... نم!

سەندیباد:

نا!

جادووگەر:

نازانم!

سەندیباد:

(دەنەڕێنی) نا... ! یەکێك هەیە! دەبێ یەکێك هەبێ، دەبێ هەبێ، یارمەتیم بدە... یارمەتیم بدە!

پیاوی نابینا:

دەردەکەوێت... بەزوویی پاڵەوانێك دەردەکەوێت... کۆمەك کەن... ئاماژەکان وا دەگەیەنن... کۆمەك کەن... کۆمەك کەن... کۆمەك! (سەر تەختەی شانۆ تەی دەکا)

وەهەب:

سەندیباد دەبینیت؟

سەندیباد:

لە هەمان ئەو شوێنەداین کە لێی بووین!

وەهەب:

ترسناکە...!

سەندیباد:

بەخۆم دەڵێم: بڵێی غەیور ڕاست بکات؟

وەهەب:

لەوانەیە لە گۆشەگیریدا شتێکی دۆزیبێتەوە!

سەندیباد:.

پێموانییە... من لەم گۆشەگیرییە درێژەدا هیچ شتێکم نەدۆزییەوە!

وەهەب:

شێخی خانەقا لە بارەی حەقیقەتێکەوە قسەی دەکرد کە لە بێدەنگیدا دەردەکەوێت!

سەندیباد:

کام حەقیقەت؟ ئەوانە هەوڵیان دەدا کە خۆم لە عەرد دابڕم! تۆ پێتوایە دەوای دەردەکان لە ئاسمان بێت؟

وەهەب:

نازانم!

سەندیباد:

ناوبەناوێك بەخۆم دەڵێم بگەڕێمەوە و لە شوێنێکدا خۆم گۆشەگیرکەم، دەڵێم لەوانەیە ڕاست بێت... لەوانەیە لە بێدەنگیدا حەقیقەتم بۆ ئاشکرا بێت... بەڵام جارناجارێکیش ترس دامدەگرێت!

وەهەب:

ترس؟

سەندیباد:

بەڵێ وەهەب ترس... ترس لەوەی کە نەبا بێدەنگی بەسەرمدا زاڵ بێ! بەخۆم دەڵێم ئایا بێدەنگی زادەی ورە بەردان نییە؟

وەهەب:

من خەیاڵم لای کوتاڵەکانە!

سەندیباد:

دەبێ یەکێك هەبێ... لەم دونیایەدا و بەم گەورەیییە، دەبێ یەکێك هەبێ بزانێ بۆچی گومان بەردەکانی تەنیوە!

وەهەب:

سەندیباد تۆ قسەی بێهوودە دەکەیت!

سەندیباد:

ها؟

وەهەب:

من لەبارەی کوتاڵەکانەوە دەدوێم!

سەندیباد:

بەڵێ وەهەب: بدوێ...

وەهەب:

زۆربەی زۆری کوتاڵەکان لە بەندەر ڕزیون!

سەندیباد:

نازانم چۆن و بۆ کوێ... دەخوازم سەفەرێك بەهەموو دونیادا بکەم و هەموو ئەو حەکیم و گۆشەگیرانە ببینم کە بەحەقیقەت گەییون!

وەهەب:

سەندیباد، بیرت نەچێت کە کەشتییەکان مافی چوونە دەرەوەیان لە بەندەر نییە و وا کوتەڵەکانیش لەوێ دڕزێن... من دەڕۆم!

سەندیباد:

بڕۆ و ڕاسپاردەیەك بۆ سەفەرێکی هەموو دونیا وەرگرە!

وەهەب:

سەندیباد شێت بوویت؟

سەندیباد:

ها؟

وەهەب:

گوێت لێم نەبوو؟ گوتم وا کوتاڵەکان دەڕزین... وا منیش دەڕۆم دەیدەمەوە بە خاوەنەکانیان!

سەندیباد:

بۆچی؟

وەهەب:

ئاخر کەشتییەکان مافی ئەوەیان نییە...

سەندیباد:

ئێمە دەڕۆین...

وەهەب:

چۆن؟

سەندیباد:

بە تاریکە شەو دەڕۆین... خەڵەفاندنی پاسەوانەکان بۆ خۆم!

وەهەب:

نا... سەندیباد...

سەندیباد:

دەترسیت؟

وەهەب:

ناترسم... بەڵام کارێکی لەو جۆرە ڕەنگە خراپ بەسەر خۆت و هاوسەفەرەکانتا بشکێتەوە!

سەندیباد:

سبەی نیوەشەو... لە کەنار...

وەهەب:

سەندیباد تۆ زوڵم لە خۆت دەکەیت! (دەچێتە دەرێ)

سەندیباد:

(تەنها) ترسناکە!

سیخوڕان

ترس!

سیخوڕی یەکەم:

قوربان ترس خەڵکی دەهێنێتە ژێر بار!

جادووگەر:

نان ببڕن... ئاو بگرنەوە!

خەڵكی:

ئای...ئای... نەهاتیی!

نەدیم:

میر چییان فەرموو؟

سیخوڕی دووەم:

فەرمووی ژەهر بكەنە سەرچاوەی ئاوەكانەوە!

سیخوڕی دووەم:

فەرموو ئاگر بەربدەنە خەرمانەكان!

پیاوێك:

برسێتی...

پیاوێكی تر:

مەرگ و میر...

پیاوێكی تر:

تاعون...

خەڵكی:

تاعون... وای نەفرەت!

سیخوڕی یەكەم:

گەورەم هەموو هاتنە ژێر بار!

سیخوری دووەم:

گەورەم ئەمرتان بە چییە؟

جادووگەر:

خۆشحاڵم... (هاوارێك)

سەندیباد:

لەسەر ڕووی ئاوەكانی ئەوپەڕی دونیا بووین،
ئێمە هاوارێكمان بیست!

دەستەی یەکەمی کەشتییەوانەکان:

گوێمان لێ بوو هاوار دەکەن...

دەستەی دووەم:

با هەر بەناڵە و هاوار بێ "با"

خەڵکی:

هەر بەئاژاوە بێ هەورە گرمە
هەر کوتەر بێ هەورە تریشقە
بێ مایە بێ... مایە و هەوێنی هەر شتێ!

جادووگەر: (حەکیمی عارەب)

لە چۆنێتی بەختیاریت پرسی، لە موعەلەقاتا نەمدیوە، لە ئەسحابی فەحس و شاعیرانی جاهیلییەوە هاتوون کە بەختیاریی سەرچاوەی ئەتلالە، یاخود وەك دارخورمایەکە لە مێرگێکدا، لە بیاباندا ئەم پەندە باوە، کە سەرچاوەکانی یەمەن ئاو بە یەمەن دەدەن، لە بیابانی "تەی"دا کەنداو بە نینۆکەکانی خۆیان هەڵە دەکەنن، ئەگینا سەتڵەکانی قەوم بەتاڵە!

خەڵکیی:

با هەر وشك بێت عەشق،
بڕوێت تووڕەیی
سەرنگوم بێت بەها و پایەی هەر شتێك

جادووگەر (حەکیمی جوولەکە):

لە بارەی کام ڕێگەی ژیانەوە دەدوێیت؟ هەموو ڕێیەك بە پێی ڕێبوارەکە خۆیەوە پەیوەستە. بەرەو کام مەنزڵ؟ "لاویان" گوتوویانە فریسییەك ئەم وشانەی دەربڕیوە کە ڕەنگە ڕێگەی ژیان لە دامێنی کێوی جەلیل ڕێگەی مەرگ بێت لە یەهودیە،

کۆبوونەوەی ناوی هەموو دونیا ئەم وشانە ناشواتەوە...
چونکە وشە بە باڵی "با" دەفڕێت!

خەڵکی:

ئەمە کام ئومێدە، ئیتر؟
هەموو ڕێیەك داخراوە
هەر ڕێنوێنێك ماندووی ڕێیە
هەر بیروباوەڕێك ئەوی تر
پووچ و بەتاڵ دەکاتەوە

جادووگەر: (حەکیمی مەسیحی)

قسە لەبارەی چ ئومێدێکەوە؟ پۆڵسی پێغەمبەر لە ئەنجوومەنی گاڵتەپێکەراندا لە شاری جەلیل گوتی: تەنها هیوا، هیوایە بە شەفاعەتی خودا و باوکی ئاسمان... ئێمە وەك "با" وەهاین، حوکمی هەر شتێك بکەین، ئەوا بەسەرماندا حوکمدار دەبێت... هەروەك ئەوەی کە نووسراوە، هیوا بەستن بەسبەینێ، سبەینێ باشتر ناکات، تەماشاکردنی دوێنێ سەختە، لە سبەینێ بنوارە... بەڵام ئاو لە سەراب جوێ کەرەوە!

خەڵکی:

ئەمە کام ڕۆشناییە... ئیتر؟
هیچ دەرگایەك کراوە نییە
ئاسمانی شار تەنراو بە تەم
هەر وشەیەکی تر دەشێوێنێت!

جادووگەر: (حەکیمی هیندی)

لە بارەی کام ڕێگەوە دەدوێیت؟ سیدارتا گەڕێکی بینی و گوتی: کۆتایی هەر شەش ڕێگەی ژیان مەرگە، هیچ دەوایەکیش بۆ مەرگ نییە، فرمێسکی ڕژاو لەو ئاوانە زیاترە کە

بەهەر چوار ئۆقیانووسە گەورەکەدا بەخوڕ دەڕوات، ئەو گوتی: ئەی بەرەهەمەنان، ڕەگی گیا ژیانی ئینسان ڕیشەدارتر ناکات! پاریایەك لە مانای ئەوەی پرسی، سێدارتا گوتی: ئەی مەرگ گیایش لە بیرکردنەوەی مەرگی خۆیدا نییە؟

خەڵکی:

ئا ئەمەیە بێدەنگی تاڵ
لە نێو تاڵیدا بێدەنگی
مەستی حەشیشە و کۆکایین
دەواو دەرمانێکی ترە
ئەم ئەفیونە
چاوانی شار دەخاتە خەو!

جادووگەر: (حەکیمی ژاپۆنی)

لە حاڵی مردووان دەپرسیت؟ شاعیرێك لە وڵاتەکانی یامایۆ لە نزیکانی میکادۆ، لەسەر گەڵای نیلۆفەر نووسی: لەم دونیا پڕ لە گومان و هەڵخەڵەتێنەرەدا، مەرگیش وەك ژیان بێ بناغەیە، مامۆستا کۆنفۆشیۆس فەرموویەتی: چۆن لە حاڵی مردووان دەپرسیت لە کاتێکدا هیچ شتێك لەبارەی مردووانەوە نازانیت! ″چینگ تزێ″ی عارەبانچی مامۆستا کە لەوێدا ئامادە بوو، پرسی: گەر تەنها وشەیەکیش لەبارەی مەرگەوە دەزانیت ئەو وشەیە چییە؟ مامۆستا فەرمووی: لە تەختە و داری ڕزیو ناتوانرێ عارەبانەی قایم و تۆکمە دروست بکرێت! (دەنگی ساز و دەهۆڵ و زوڕنا لە دەرەوە، هەلهەلەی شاد و خۆشی، یەکێك لە بینەران دەڕوا و لە دەرگاکەوە تەماشایەکی دەرەوە دەکات).

بینەری یەکەم:

هەروەك ئەوەی مژدەیەك ڕاگەیەنرابێت... ها... ها... بنۆڕن!

بینەری دووەم:

خێرو بەرەکەت هەڵڕژاوە... با بڕۆین بۆ تەماشا!

بینەری سێیەم:.

با بڕۆین.. ئەمانە دەستیان بڕیوین...

(دەچنە دەرەوە، بێدەنگیی)

سەندیباد:

هەموو شتێك پێچەوانە کەوتەوە، من ویستم بەختیاریی بێنم، بەڵام بێهوودە بوو.

نووسەر:

کام بەختیاریی؟ تۆ ئیتر دەبێ بزانیت کە بەختیاریی کوتاڵ نییە!

سەندیباد:

لە بری ئەوە سامانم هێنا!

نووسەر:

بەڵام ئێرە پێویستی بە خۆشەویستیی بوو!

سەندیباد:

بە دوای گۆزەی سەر بە مۆردا گەڕام!

نووسەر:

بەڵام ئێرە پێویستی بە یەکێتیی بوو!

سەندیباد:

دوای مەلی بەختیاریی کەوتم!

نووسەر:

بەڵام ئێرە پێویستی بە چەك بوو... هەر ڕۆژێك دەهات لەگەڵ

خۆیدا بارودۆخێکی دەهێنا کە واتای بەختیاریی دەگۆڕی...
لەم دونیا بگۆڕەدا تۆ چۆن بەدوای واتایەکی چەسپاودا گەڕاویت؟

سەندیباد:

کەواتە حەقیقەت ئەمەیە!

نووسەر:

نازانم... بەڵام شتێك حەقیقەتە، ئەویش ئەوەیە کە تۆ نابووت بوویت.. لەوانەیە خەڵکی ئەم وڵاتە لە بری هەموو ئەو گەڕانانە، زیاتر پێویستییان بە هێزی شمشێری تۆ و سەد کەشتییەوانەکەت بووبێ.

سەندیباد:

ئای ئەمە هەمان ئەو خەیاڵەیە کە هەزاران ساڵە دەمکوژێ و هەمدیس زیندووم دەکاتەوە.

بینەری چوارەم:

ئەم برادەرە دەیەوێ خۆی بە قارەمان پیشان بدات... هە... لەم دەگانەیان زۆر لێداوین.

بینەری پێنجەم:

زۆر گوێمان لەم درۆیانە بووە...

بینەری شەشەم:

ئەم پارەیەم چۆن بە قومار بردەوە، هەر ئاواش دەیدەمە تۆ...

بینەری پێنجەم:

وەری بگرە... بەڵکو کاکی جادووگەر بیکاتە زێڕ...

(پارەکە فڕێ دەداتە بەردەمی سەندیباد، دەچنە دەرێ)

وەهەب:

پارەی مس! (هەڵی دەگرێتەوە) کانزاکەی گۆڕاوە، بەڵام

دەنگەکەی هەمان دەنگە!

سەندیباد:

وەهەب وا باشترە کەشتییەوانەکان کۆکەیتەوە و بڕۆین... مانەوە لێرە بێسوودە، مانەوە لێرە خەمبارم دەکا.. دەی کەشتییەوانەکان کۆکەرەوە..

وەهەب:

لە کوێ بیاندۆزمەوە؟

سەندیباد:

بگەڕێ... جاڕ بدە!

جادووگەر:

دەتەوێ جاڕ بدەیت؟ بەڵام خۆت ئەزیەت مەدە، ئەوان خۆیان دەگەڕێنەوە.

(لە نێوان دوو پەنجەیەوە سەیر دەکات)

سەندیباد:

چۆن دەزانیت؟

جادووگەر:

دەزانم... ئەوانە هەموو شوێنێك گەڕاون و ئێستایش وا دەگەڕێنەوە..

(سێ کەشتییەوان نائومێدانە دێنە ژوورێ)

هاروون:

گەورەم هەر چەندێك گەڕام ماڵی خۆمانم نەدۆزییەوە!

ئەسەد:

گەورەم، لە کۆڵانەکەماندا کەس ناوی منی نەبیستووە!

عیماد:

گەورەم خانووەکەمانم لە نێو خانووەکانی تردا نەناسییەوە..

هـاروون:

گەورەم.. دڵنیایت کە ئێرە هەمان شارەکەی خۆمانە؟

وەهەب:

هـاروون ئێمە چیتر شارمان نییە!

سەندیباد:

وەهەب! (چوار کەشتییەوان بە تووڕەیی دێنە ژوورەوە)

مەسروور:

سەندیباد... کوا ماڵەکەم؟

حوجەت:

ئەی منداڵە تەمەن دوو ساڵانەکەی من کوا؟

ڕەسوڵ:

کوا ئەو کیژۆڵەیەی کە چاوەڕوانم بوو؟

هەموو:

کابرا بدوێ!

جادووگەر:

لای کەشتییەوانەکانی باکوور یاسایەك هەیە، کە ئەگەر کەشتییەوان کەشتی بەلاڕێدا بەرێت، ئەوا بەردێك بەپێیەوە دەبەستن و بەرەو قووڵایی زەریای دەنێرن.. بەڵام ئاشکرا نییە کە سەندیباد ئەم کەشتییەوانانەی بەلاڕێدا بردبێت!

حوجەت:

ها... یەعنی ڕێی تێدەچێ..؟

عیماد:

بۆچی بەلاڕێیدا بردووین؟ چیمان لێ کردبوو؟

ڕەسووڵ:

واتە دەیزانی کە لە دوا سەفەریدا ماڵمان کاول دەکات...؟

جەعفەر:

بڵێ سەندیباد... شتی وا ڕێی تێ دەچێ؟

کەشتییەوانەکان:

کابرا قسە بکە!

سەندیباد:

قسەم نییە!

نووسەر:

لەم کتێبەدا نووسراوە کە سەندیباد بەم سەفەرە قاییل بووە!

شوجاع:

(بە یادی خۆی دێنێتەوە) لە بیرمە ئێمە بەپێی خۆمان بۆ ئەم سەفەرە نەچووین... بەڵکو بردیانین. یادتان نییە؟ سەندیباد ئەو کات لە خەیاڵی سەفەری حەوتەمدا بوو...

جادووگەر:

(ڕایدەگەیەنێ) سەفەری... حەوتەم....

شوجاع:

(بە وەهەب) یادت نییە؟ سەندیباد هەرگیز شکست کۆڵی پێ نەدەدا... ئەو بەدوای مانایەکدا دەگەڕا...

سەندیباد:

(کوتوپڕ هێرش بۆ شوجاع دەبات) شوجاع بەسە... من ئێستا بە تەواوی پڕم لە نەفرەت.. پڕ لە هێز و گوڕی نابووتکەرم...

شوجاع:

(پەلەقاژێیەتی) گەورەم بێ هوودەیە... بێ هوودە!

وەهەب:

سەندیباد... دەیکوژیت! (شوجاع بەردەدات)

سەندیباد:

(بە ئارامیی) من دەبێ بڕۆم، دەبێ بزانم گەر بوونی من پێویست نەبێت، گەر کارێکم لە دەست نەیەت، ئەی بۆچی هاتوومەتە دونیا؟ دەبێ بزانم... وەهەب لەگەڵم دێیت؟

وەهەب:

سەندیباد... ئەمجارە دەتەوێ بۆ کوێ بڕۆیت؟

سەندیباد:

بۆ کوێ؟ پرسیت بۆ کوێ؟ بۆ هەر جێیەك کە بشێت... بۆ هەر جێگەیەك کە حەقیقەتی لێ بدۆزمەوە... لەوانەیە بەرەو خۆر...

شوجاع:

شێتێتیی بە تەنها یەك شێوەی نییە!

سەندیباد:

پیاوی بچووك... شێتێتیی؟ کەسێك بیەوێ بزانێت بۆچی دەژی شێتێتییە؟ ها... بەڵام تۆ گەر بیست قاتی کرێی ئاسایی خۆت بدەنێ ئەوا سەرت پێوەنییە کە ببیتە کرێگرتەی ئەو شێتە!

(شوجاع دەڕوا، وچان)

وەهەب:

سەندیباد... سەفەری حەوتەم لە پێناوی چیدا دەکەیت؟

سەندیباد:

لە پێناوی دۆزینەوەی حەقیقەتدا!

وەهەب:

ئاراستەی سەفەرەکە بەرەو کوێیە؟

سەندیباد:

بۆ هەر کوێیەك... لەوانەیە بەرەو ناکۆتا...

وەهەب:

سەندیباد... بەزەبرو زەنگ بوویت!

سەندیباد:

ئاخر ئارامگرتن سەختە...

وەهەب:

شتێك هەیە تووڕەی کردبێت؟

سەندیباد:

نا!

وەهەب:

قسەکانی کابرای پشت کۆم تووڕەی نەکردوویت؟

سەندیباد:

کابرای پشت کۆم؟ ها؟ قسەکانی چ گرینگییەکیان هەیە؟

وەهەب:

ئاخر سەندیباد... لەو کاتەدا گوێم لێت بوو کە نەفرەتت لە خۆت کرد..

سەندیباد:

وەهەب بیر خۆتی بەرەوە... کەشتییەکە چاك کراوەتەوە، بنۆڕە کەشتییەکەمان لە نێو تەمی خۆرئاوابووندا، لە نێو کەشتییەکانی تردا چ شکۆیەکی هەیە؟

وەهەب:

سەندیباد... دەبینم وا کەشتییەوانەکان دێنە پێشەوە...
(جەعفەر دێت)

جەعفەر:

گەورەم هیچ کام لە ئێمە ئامادەی ئەم سەفەرە نین!

وەهەب:

سەندیباد... گوێیان لێ بگرە!

جەعفەر:

گەورەم ئێمە هەفتەیەك نابێت پێمان ناوەتە وشکانی، هێشتا

هەفتەیەك نابێ بۆ ناو ماڵ و منداڵی خۆمان گەڕاوینەتەوە...

ڕەشید:

خۆ ماسی نین... تاسەی ئاو هەڵیگرتبین!

ئەسەد:

ماسی بێ ئەقڵە بۆیە دەکەوێتە تۆڕەوە... ئەدی ئێمە کەی تامی ژیان بکەین؟

عیماد:

گەورەم، باوکم خەونێکی ناخۆشی بینیوە... تۆ باوکم دەناسیت... خەوێکی ناخۆشی بینیوە!

حوجەت:

گەورەم من دەمەوێت ژن بێنم..

(هەموو پێدەکەنن)

هاروون:

گەورەم منیش دەمەوێ منداڵ بۆ ژنەکەم دروست کەم!

(هەموو پێدەکەنن)

سەندیباد:

حەقی خۆتانە... تێتان دەگەم..(شادومانیی کەشتییەوانەکان)

جەعفەر:

کەواتە هەموو بۆ ناو ماڵ و منداڵمان دەگەڕێینەوە...

سەندیباد:

بەڵام بەر لەوەی بچنەوە ناو ماڵ و منداڵ، بە کۆمەڵ دەچین شەڕاب دەخۆینەوە، ئێوە هەمووتان دەعوەتی منن... (خۆشیی و شادومانیی کەشتییەوانەکان، دوو سەرباز نزیك دەبنەوە).

سەربازی یەکەم:

ڕاوەستن!

جەعفەر:

پێدەچێ میوانمان هاتبێ!

سەربازی دووەم:

سەندیباد کامتانە؟

سەندیباد:

منم!

سەربازی یەکەم:

سەندیباد کوڕی هیممەت... (تەماشای کاغەزێك دەکات) تۆیت؟

سەندیباد:

بەڵێ..

سەربازی دووەم:

(بە سەربازی یەکەم) ئەها سەرباز ئاگاداربە.. سەندیبادێتیی هەروا ئاسان نییە! ئەوەی هەڵگری ئەم ناوە بێت سەختیی زۆری هاتۆتە ڕێ و بەربەرەکانیی زۆری لێ دەوەشێتەوە...

سەندیباد:

ئامادەی هەر جۆرە پێشهاتێکم..

سەربازی یەکەم:

پیرۆزە... فەرموو وا ئەم پێشهاتە بەپێی خۆی هاتۆتە خزمەتت!

سەربازی دووەم:

تۆ کەشتییەوانەکانت جارێك بەبێ مۆڵەتی سەرپەرشتیاری بەندەر، لە بەندەر چوونەتە دەرێ و جارێکیش هەر بێ مۆڵەت هاتوونەتە ژوورێ... بەم تاوانە و بەتاوانی تریش....

سەندیباد:

چیی؟ تاوان؟

سەربازی دووەم:

بەڵێ بەو تاوانە تۆ لێرە دوور دەخرێیتەوە، واتە هەتا مردن بۆت نییە پێ بخەیتە ئەم کەنارەوە!

سەندیباد:

هەتا مردن؟ کێ ناچارم دەکات؟

سەربازی یەکەم:

ئێمە! (سەندیباد بە تووڕەیی دەست بۆ شمشێرەکەی دەبات، دوو سەربازەکە خۆیان ئامادە دەکەن)

سەربازی دووەم:

سەندیباد... بەرەنگاربوونەوە بێ هوودەیە... لەدیو ئەو بەرمیلە شەرابانەوە و لە سەربانی ئەو ئەمبارەوە، سێ سەدو شەست ڕم نیشانەیان لە دڵی تۆ و کەشتییەوانەکانت گرتۆتەوە... هەر تەکانێك بدەیت، ئەوا خۆت و ئەوانیش بەکوشت دەدەیت.

سەندیباد:

ئەوەیان باشترە! (سەندیباد هێرش دەبات، بەڵام کەشتییەوانەکان دەیگرن)

جەعفەر:

دەست نەکەیتەوە!

شوجاع:

بەرەنگار نە یتەوە!

وەهەب:

هەمووومان بە کوشت دەدەیت!

سەندیباد:

ئەمەیان دادوەرانەترە!

سەربازی دووەم:

(هاوار دەکا) ئامادەی تیرباران... چاوەڕێی نیشانە!

وەهەب:

گەورەم واز بێنە... ڕۆژێك هەر دەبێ بگەڕێینەوە و قەرەبووی بکەینەوە...

سەندیباد:

کەی؟چ ڕۆژێك؟

کەشتییەوانەکان:

گەورەم... هەر بەرهەڵستییەك بنوێنیت، هەموومان تیادەچین...!

(شمشێرەکەی لەدەست وەردەگرن و فڕێی دەدەن، سەربازی دووەم هەڵیدەگرێتەوە)

سەربازی دووەم:

زوو بچنە ناو کەشتییەکەتان.... دەستوبرد بەندەر جێبێڵن!

سەربازی یەکەم:

سەندیباد بیرت نەچێت، گەر ڕۆژێك بۆ جارێکی تر پێ بخەنەوە ئەم کەنارە، ئەوا ئەو ڕۆژە دوا ڕۆژی ژیانتان دەبێ!

(دەنگی تەپڵ)

سەندیباد:

بەو جۆرە سەفەری حەوتەمم بەرەو ئەبەدییەت دەست پێکرد...

(دەنگی تەپڵ)

وەهەب:

من ئەم ئاوانە ناناسم...

شوجاع:

گەورەم منیش ئەم ئەستێرانەم پێ ئاشنا نین

جەعفەر:

گەورەم وژەی ئەم بایە سەیرە!

وەهەب:

سەندیباد...ئایا قسەکانی ئەو پیاوە پشت کۆمە...(دەنگی تەپڵ)

سەندیباد:

منیش لەخۆم دەپرسم: بڵێی سووکانەکەم بۆ کوێم بەرێت؟

ڕەشید:

گەورەم دەرزی قیبلەنوماکە ناجووڵێ!

وەهەب:

هەر شەش ئاراستەکە بزرە!

عیماد:

گەورەم سووکانەکە گیر بوو!

سەندیباد:

منیش بیر لەو نەفرەتە دەکەمەوە... بەخۆم دەڵێم: بڵێم ئەو پیاوە پشت کۆمە... (دەنگی تەپڵ)

جەعفەر:

گەورەم هەور... وا دادەبەزێت...

عیماد:

سووکانەکە نابینرێت!

ڕەسوڵ:

بورجی پاسەوانیی چۆڵە... گەورەم لەکوێیت؟

کەشتییەوانەکان:

(لە تاریکییدا) گەورەم... گەورەم... (دەنگی تەپڵ)

سەندیباد:

(لە تاریکییدا) من، تەنها من بێدارم... چاوم چاوەڕوانی،

چاوەڕوانی دڵۆپە هەتاوێکە، چاوەڕوانی قومێك هەوایە... لە تاریکیدا، لە تەنگانەدا، تەنها خۆم شایەتی دەستی بەستراوی خامۆشیی و بزووتنێکم کە نییە، شایەتی دەستی بەستراوی بێدەنگییەکم کە هەیە... جارێك، تەنها جارێك، تەنها جارێك، لە دوورترین ڕێگەوە هاوارێك دەبیستم، هەست دەکەم ئەم هاوارە چارۆکە دەهێنێتە لەرە، بەڵام ئەوە تەنها خۆمم کە دەلەرزم...(دەنگی تەپڵ) لەم شەوە ساردەدا، هەست دەکەم کەشتییەکە پیر دەبێت، هەست دەکەم کەشتی و ئاسمان دادەڕزێن، دەنگێك دێتە گوێم، هەموو شتێك لە ناخمدا دەپووکێتەوە... چیتر نیگای کیژۆڵەکەی پادشاش چرایەك نییە! (دەنگی تەپڵ) هەر ساتەوەختێك هێندەی سەدەیەکە... کام کاتژمێری لمین، یاخود کام دەفتەر و ڕۆژژمێر ئەم ساتانە یاداشت دەکەن؟ لەوانەیە دونیا تەنها پێویستی بە شمشێری خۆم و کەشتییەوانەکانم بووبێت... بڵێی سەد پیاوی شمشێر بەدەست بتوانن نووسراوەکان بگۆڕن؟ بڵێی؟ بڵێی؟ (دەنگی تەپڵ)

خۆم بەدەستەوە نادەم، شەو درێژە، بەڵام خۆم بەدەستی خەوەوە نادەم، ناو بەناوێك کەنارێك دەبینیت، بەڵام باوەڕ مەکە ئەو سەرابە...

(دەنگی تەپڵ... شانۆ ڕووناك دەبێتەوە)

عیماد:

ئەرز بەرەو دواوەمان دەبات!

شوجاع:

سەرزەمینە نا ئاشناکان... دارستانە تاریکەکان... ڕوخسارەکانیش لە دوور...

ڕەشید:

چەند ساڵە...

عیماد:

تۆ بڵێ زەمەن بە چیی دەپێورێت؟

ڕەشید:

حیسابی ڕۆژانی لەدەسچوو...

هاروون:

دەشێ ساڵێك بێ!

عیماد:

ساڵێك؟ سەیرە! من وەك هەزار ساڵ تێپەڕیبێت وەهایە...

شوجاع:

سەندیباد... کەی دەگەڕێینەوە؟

سەندیباد:

تۆ پێم بڵێ ڕێی گەڕانەوە لە کام ئاراستەوەیە؟ (شانۆ تاریك دەبێت، دەنگی تەپڵ، لە تاریکدا) هیچ کەسێك ڕێی گەڕانەوە نازانێت، چیتر کەشتییەکەم بە "با" سپاردووە، تۆ بڵێی ئەم بایە تاکو کوێمان بەرێت؟

جەعفەر:

(هاوار دەکا) زەریای قیر...

شوجاع:

شەو کامەیەو ڕۆژیش کامە؟ لە تاریکیدا ماوینەتەوە... لە گەدەی ئەم کەشتییەدا، ئەم ئاژەڵەدا هەرس دەبین.

وەهەب:

ئاوی مەنگ... زەریای ژەهراویی...

عیماد:

دەیناسم... ئەو ئەستێرەیە دەناسم، ئەوە ئەستێرەی من بوو...

وەهەب:

ئەم ئاوانە دەناسم... زەریای دووگیان...

عیماد:

خەریکە یادم دێتەوە کە منیش جاران ماڵێکم هەبوو...

هاروون:

ئەرێ هەموو ئەو شتانە خەون نین؟

(دەنگی تەپڵ)

کەشتییەوانەکان:

لە سەر ڕووی ئاو
بەسنوورەکاندا تێپەڕین
لەکەناری زۆر دوورەوە
هیچ کەنارێك
کەناری شارەکەی خۆمان نەبوو!

وەهەب:

سەندیباد گوێت لێیە؟ گوێت لە دەنگی هاوارە؟

سەندیباد:

ئێمە ڕەشە هاوارەکانی
کەناری عاجمان بیست
هاواری برسیی
لەسەر تەختەنوێنی ئەڵماس
هاواری تینوو
لە کەناری ئاوی حەیات
چ شتێك هەیە ئێمە گوێمان لێ نەبووبێت؟
گۆرانیی تاڵ لە کێڵگەی قامیشە شەکردا
هاواری نائومێدیی لە ترۆپکی ئۆمێددا

کەشتییەوانەکان:

لە چین گڕی زەرد، لە هیند ڕەشە تاعون

ئێمەیش لەڕەشە تاعون و گڕی زەرد هەڵدەهاتین!

جادووگەر:

سەفەری گومان...

نووسەر:

سەفەری وەهم...

سەندیباد:

سەفەری حەقیقەت...

نووسەر:

سەندیباد... حەقیقەتت چنگ کەوت؟

کەشتییەوانەکان:

"با" هات و هەوری هێنا

هەور هات و لەگەڵ خۆیدا

کرێوە و وەیشوومەی هێنا

بووە کرێوە و شەپۆڵ هات

شەپۆڵ هات و زریان هەستا!

مەسروور:

گەورەم تارمایییەکان... هەژدیهای حەوت سەر...

وەهەب:

مەسروور مەترسە، ئەوە دارستانی زەریایە!

ڕەسوڵ:

گەورەم دەستی نابینی؟ قامکی لە ئاوەکەوە دەردەهێنێت...

وەهەب:

ئەوە گاشەبەردی مەرجانە، ڕووی کەشتییەکە وەرچەرخێنە!

شوجاع:

چ وەیشوومەیەکە!

دەستەی یەکەمی کەشتییەوانەکان:

باش سەیرکەن

کە چۆن دەستی درێژی ″با″

قامچی بە بالآی شەپۆڵدا دەدا...

دەستەی دووەم:

هەروەکو سەراپای تەمەن

دەڕۆین بە″با″

هەموو ساتێکیش بێ هیوا

بە سەوڵی درێژ و بەژن زراف

دەنەخشێنین نەخش و نیگاری خەیاڵێك

لە ڕووی زەریا!

ڕەسول:

ئەی کوێیە؟ ئەو خاڵی کۆتاییە کوێیە؟

(دەنگی سازو دەهۆڵ و زوڕنا لە دەرەوە، نووسەر دێتە پێشێ)

نووسەر:

سەندیباد... حەقیقەتت دۆزییەوە؟

(سەندیباد سەر دادەگرێت)

شوجاع:

نا... سەندیباد ئێمەی بە لاڕێدا نەبرد... بەڵکو سەربازەکان بەزۆر سواری کەشتییەکەیان کردین!

سەندیباد:

بەڵێ شوجاع... هاوڕێی بەوەفام، بەو جۆرە بوو!

نووسەر:

بە تاوانی ئەوەی کە سەرپێچی یاسای کردبوو؟

سەندیباد:

سەرپێچی؟ کەواتە دەبوایە لەم شارە دیلەدا بە دیلێتیی بمامایەوە؟ نا... کەشتییەوانەکانم گوێڕادێرن، ئێمە دەبێ سەفەری هەشتەممان دەس پێ بکەین، کێ لەگەڵمدا دێت؟ کێ دەبێتە کاپتنی کەشتییەکەم؟

(بێدەنگیی)

ڕەشید:

ئێمە دەمانەوێ بۆ ناو ماڵ و منداڵمان بگەڕێینەوە...

سەندیباد:

سەد هێندەی کرێی ئاسایی بە هەر کەشتییەوانێك دەدەم، پارەی زێڕ....

عیماد:

هیچ کەسێك پارەکانت وەرناگرێت!

سەندیباد:

ها... زۆر باشە! کەشتییەوانی تر بە کرێ دەگرم... (بە هەموو) هیچ کەسێك نییە ئامادەبێت لە سەفەری هەشتەمدا ببێتە کاپتنی کەشتییەکەم؟

جادووگەر:

با... من!

سەندیباد:

(سەرسوڕماو) تۆ؟

جادووگەر:

من بە لاڕێتدا نابەم!

نووسەر:

تۆ بۆچی نەتتوانی وەك خەڵکانی تر هێلانەیەکت بۆ خۆت

هەبێ و مەلێك تیایدا بخوێنێت؟ لە کتێبەکەدا نووسراوە: ئاوات و خولیای سەندیباد گەورە بووە... ئاوات و خولیایەکی مەحاڵی... ئاواتی گەیشتن بە هەموو خەزنەکانی دونیا......

سەندیباد:

پێیان گوتم: لەوانەیە بەختیاریی مانای ئاسوودەییی زۆربەی زۆری خەڵك بێت. منیش گوتم: دیارە دەتانەوێ خولیای لەوانەیەم بکەن!

وەهەب:

ئەو بە سنوور قاییل نەدەبوو....

سەندیباد:

گوتم: ئایا ئەمە یەکێك لە هەزارەها وەڵام نییە؟ من چۆن ئاسوودە بم لە کاتێکدا کە زۆربەی خەڵك لە ئازار و مەینەتیدابن؟

نووسەر:

بۆچی نەتتوانی تۆیش یەکێك لەو هەزارانە بیت؟ بۆ نەتتوانی خۆت ڕابێنیت بە ژیانی ڕۆژانەی نێو قەفەسە ئاساییەکان؟

سەندیباد:

بۆ نا؟ دەمتوانی دەس بۆ هیچ کارێکیش نەبەم و ئاوا بەم شێوەیەش سەرزەنشت نەکرێم! ئایا دەبووایە ئاوهام بکردایە؟

نووسەر:

سەرسەختییەکەت بووە هۆی ئەم سەرگەردانییەت... تۆ بەم شێوەیەش ددان بە تاوانباربوونی خۆتا دەنێیت؟

سەندیباد:

تاوانبار بوون؟ها... وەهەب بنۆڕە... بنۆڕە... چ جۆرە کەسانێك تاوانبارم دەکەن؟ دەستەیەك خۆبەدەستەوەدەر، ئەوانەی لە

پێناو پاراستنی قەفەسە زێڕینەکانیاندا خۆیان بەدەستەوە داوە...

نووسەر:

سەندیباد... باشە ئێمە خۆمان بە دەستەوە دا، ئاخر چونکە تۆو هاوڕێکانت لە ساتی پێویستا لە مەیداندا نەبوون...

سەندیباد:

ئەمە بوختانە... تەنها خۆبەدەستەوەدەران دەتوانن بەم چەشنە خەڵکانی تر لەکەدار کەن.

وەهەب:

نا... سەندیباد... هەروەها منیش تاوانبارت دەکەم!

سەندیباد:

(بە سەرسوڕمانەوە) ها...؟

وەهەب:

تاقە لێپرسراوی شکستهێنانی ئەم پیاوانە تۆیت!

سەندیباد:

وەهەب... ئەوە دەڵێی چیی؟

وەهەب:

گەڕ ئەوانە دەزانن چ ساڵانێك بە هیوایەکی پووچ ژیاون؟

سەندیباد:

وەهەب!

وەهەب:

گەر دەزانن کە چیتر ناتوانن بەدوای ژن و منداڵەکانیانا بگەڕێن!سەندیباد...تۆ ئیدی ژیانی ئەوانەت نابووت کردووە...!

سەندیباد:

ئاخر من لە پێناوی بەختیاریی ئەواندا...

وەهەب:

ئای گەر لە نەفیکردنی هەزارساڵەیان بە ئاگا دەبن! گەر لەو نەفرەتە...

جادووگەر:

خەریکە تەمسیلەکە خۆش دەبێت!

ڕەشید:

سەندیباد... بڵێ مەسەلە چییە؟

شوجاع:

بۆچی ناتوانین ماڵەکانمان بدۆزینەوە؟

عیماد:

گوتت هەزار ساڵ؟

حوجەت:

بڵێ کابرا... تۆ چیت لە ئێمە کردووە؟

کەشتییەوانەکان:

سەندیباد... قسەبکە...

وەهەب:

لەو ساڵە سەخت و نەهاتەدا، کە بە ساڵی گورگ ناسراو بوو، ئەو ڕۆژانەم سەندیباد، دووچاری نەخۆشییەکی سەیر ببوو، لە هۆش خۆی دەچوو، وڕێنەی دەکرد، هێجگار پیشی دەخواردەوە، پێدەچوو جەستەی لە حەوت کوورەدا بسووتێت، من شاهیدی سپی بوونی یەکە بەیەکەی تاڵەکانی قژی بووم... لە خۆرنشینی بیست و هەشتەمین ڕۆژی مانگی پێنجدا، لە مەیدانێکی چۆڵ لە خەڵك و پڕ لە تارماییدا، هاواری کردو نەفرەتی لە خۆی کرد، گوتی: دەبێ حەقیقەتم چنگ کەوێت تەنانەت گەر لە پێناوی گەڕان و دۆزینەوەیشیدا هەزار

ساڵ بە ئاوارەیی بمێنمەوە... هێشتا هاوارەکەی نەگەییبووە ئاسمان، پیاوێکی پشت کۆم لە تاریکییەوە وەدیارکەوت، گۆچانەکەی دەستی نائاسایی و... کاتێک لە دوورەوە ئەو دووانەم بینی، چوومە پێشێ، بەڵام کاتێک گەیشتم، بینیم پیاوەی پشت کۆم دەڕوا و سەندیبادیش لە فیکرەوە چووە...

جەعفەر:

من هیچ شتێك تێنەگەیشتم!

وەهەب:

سەنیباد بڵێ... ئەو پیاوە پشت کۆمە چی پێ گونیت؟

سەندیباد:

قسەکانی ئەو گرنگییەیان نییە...

وەهەب:

کێ بوو؟ ئەو پیاوە کێ بوو؟

سەندیباد:

سواڵکەرێکی هاکەزایی بوو... سواڵکەرێك کە چەند جارێك لەوەوبەر خێرم پێ کردبوو....

وەهەب:

تۆ لە فیکرەوە چوویت... ڕەنگە لەو نەفرەتەی کردت پەشیمان بیت!

سەندیباد:

وەهەب من؟نا... نا... جارێکی تر بەدەنگێکی بەرز ڕایدەگەیەنم کە دەبێ حەقیقەتم چنگ کەوێت، تەنانەت گەر هەزارساڵیش بە ئاوارەیی بژیم!

جادووگەر:

(بە گۆچانەوە) باشە سەندیباد... ئەوا دەرفەتم دایتێ... بەڵام

تەنها هەزار ساڵ! گوێت لێیە؟ تەنها هەزار ساڵ!

کەشتییەوانەکان:

(تەماشای یەکتری دەکەن) پارەکان!

سەندیباد:

(بە جادووگەر) تۆ نەبوویت؟ ئەو پیرە پشت کۆمە تۆ نەبوویت؟
تۆ نەبوویت کە... (جادووگەر دەکشێتەوە کەنار)

جادووووگەر:

وریای خۆت بە!
(کەشتییەوانەکان بەهێواشیی بەڵام بە لەرزە لەرز، بەرەو لای سەندیباد دەڕۆن، لە ساتێکدا هەموو شتێك تێدەگات، دەنگی سازو دەهۆڵ و زوڕنا بەرز دەبێتەوە، کەشتییەوانەکان چوار دەوری سەندیباد دەگرن، بەچەشنێك کە ئیدی ئەو نابینرێت، کوتوپڕ هێرشی بۆ دەبەن، دەنگی سازو دەهۆڵ و زوڕناکە لە دەرەوە نامێنێت، نووسەر کتێبەکەی دادەخا و دەینێتە هەگبەکەیەوە، لەپڕێکدا دەوەستێ)

نووسەر:

بۆنی خواردن دێت... بۆنی قوربانیی...
(بەپەلە دەچێتە دەرەوە... نەغمەی مۆسیقا، کەشتییەوانەکان خۆیان لە سەندیباد جوێ دەکەنەوە و دەچنە دەرێ، هێشتا سەندیباد ڕێك و ڕاست بە پێوە ڕاوەستاوە.)

هاوارێك لە دەرەوە:

هێی وا قەرەجەکان گەیشتن... گاڵتەگێڕو بەزمگێڕانی میری وڵاتەکەی ئەودیو گەیشتن، لەم ڕێیەوە... (جادووگەر بەرەو دەرەوە دەڕوات، سەندیباد پشت دەکاتە بینەران، خەنجەرێك تا دەسکەکەی بەپشتیدا ڕۆچووە.)

سەندیباد:

سەفەری هەشتەم مەرگە...!

(جادووگەر کە لەسەر ڕۆیشتنە، دەوەستێت)

جادووگەر:

منت بانگ کرد؟

(بێدەنگیی، سەندیباد ئاوڕ بۆ جادووگەر دەداتەوە)

سەندیباد:

ها... تۆ لێرە بوویت؟

جادووگەر:

لەپاڵتا بووم...

سەندیباد:

ئاخرییەکەی ناسیمیتەوە... دوای ئەم هەموو ساڵە...!

جادووگەر:

سەندیباد... ئارام بگرە...

سەندیباد:

ئەم هەموو ساڵە لەگەڵما بوویت؟

جادووگەر:

ئم...

سەندیباد:

باشە بۆچی خۆت دەشاردەوە؟ بۆچی خۆت لە بۆسە دەنا؟
بۆچی دەست بەکار نەدەبوویت؟ بۆچی ئەرکی خۆت...

جادووگەر:

سەندیباد بیرت نەچێت کە هاوڕێکانت تۆیان پێکا نەك من...!

سەندیباد:

مانای چیی؟ دەستی تۆی تیا نەبوو؟

جادووگەر:

من پشتم لێت بوو...!

سەندیباد:

با... من لەو ساتەدا تۆم بینی... لەو ساڵانەدا... زۆر جاران تۆم ڕووبەڕووی خۆم بینیوە...

جادووگەر:

من زۆر جاران من ڕووبەڕی تۆ بووم...

سەندیباد:

تەنها تۆ بە کاپتنی کەشتییەکە قاییل بوویت...!

جادووگەر:

ئاخر چارە نەبوو... تەنها مابوویتەوە!

سەندیباد:

وا ئێستایش بەسەرمدا زاڵ بوویت!

جادووگەر:

بەڵام سەندیباد... هاوڕێکانت تۆیان پێکا نەك من... من درەنگ فریا کەوتم!

سەندیباد:

چۆن؟

جادووگەر:

زەمانێك بوو ژیان ئاسایی بوو، هەر جارێك سەروەختی گیان دەرچوونی کەسێك دەهات، ئەوا من خێرا ئامادە دەبووم... بەڵام ئەم ڕۆژانە...

سەندیباد:

تێناگەم...

جادووگەر:

ئەم ڕۆژانە کۆتایی تەمەنەکان بەدەستی من نین... هەر

جارێك بە وادەی مەرگی كەسێك دەڕۆم، دەبینم پێش گەیشتنی من، ئەو لێبۆتەوە، بە دەستی مرێنەرێكی تر ئەو لێبۆتەوە... زیاتریش بە دەستی هاوڕێیەك!

سەندیباد:

باوەڕناكەم!

جادووگەر:

با... سەندیباد، ئەی ئەم هەموو ئامێری كوشتنە چییە كە دروست كراون؟ بەرەنگاربوونەوەی ئینسانەكان لەگەڵ یەكتریدا گاڵتە نییە... ئەمڕۆ هەر كەسێك بۆ ئەوی تر مەرگە...!

سەندیباد:

هەركەسێك بۆ ئەوی تر...

جادووگەر:

من لە كاتی خۆیدا دەگەم... بەڵام ئەوان زووتر دەڕۆن...

سەندیباد:

هەروەكو "با"، تۆیش...

جادووگەر:

ساڵانێكە چیتر پێویستییان بە من نەماوە، ئینسانەكان خۆیان بۆ لەناوبردنی یەكتری بەسن، تۆ نەبێ من، منت لەواندا بینیوە!

سەندیباد:

زۆرجار... ئەمە نیشانەی چییە؟

جادووگەر:

سەندیباد... ئەوە نیشانەی لاوازییە، هەر جارێك گومان لە خۆت بكەیت، هەر جارێك ڕێگەكان لە هەموو لایەكەوە داخرابن، ئەوا مەرگ دەبینیت!

سەندیباد:

ڕێگەکەی من درێژ بوو...

جادووگەر:

بەڵام وا گەیشتە کۆتایی...

سەندیباد:

"با" یارمەتیدەرە؟

جادووگەر:

بانوماکە دەسوورێتەوە...

سەندیباد:

ئەی کێ دەبێتە کاپتنی کەشتییەکە؟

جادووگەر:

من!

سەندیباد:

کاپتن بابڕۆین...
وا سەفەری هەشتەم دەستی پێ کرد...
(جادووگەر سەندیباد دەکاتە کۆڵ، پیاوی نابینا سەر شانۆ تەی دەکا)

پیاوی نابینا:

دەردەکەوێت... قارەمانێك بەم زووانە دەردەکەوێت... کۆمەك کەن... بەم زووانە دەردەکەوێت... دەر... دە... کە... و...
(شانۆ تاریك دەبێت)

تێبینی

* تەرجومەی ئەم شانۆنامەیە بۆ یەکەم جار ساڵی ١٩٨٨ لە ژمارە ٤ی گۆڤاری کلتوور بڵاوکراوەتەوە.

* شیعری گۆرانییەکان بە دەسکارییەوە کراونەتە کوردی.ـ